AKİS

HAFTALIK AKTÜALİTE MECMUASI

AKİS

Haftalık Aktüalite Mecmuası

P.K. 582 — Ankara

Fiyatı: 60 kuruş

AKİS Ortaklığı adına imtiyaz sahibi ve yazı işlerini fiilen idare eden:

Metin TOKER

Bu nüshaya yazı yazanlar:

Metin TOKER — Bediî FAİK— Mücahid TOPALAK — Orhan Remzi YÜREĞİR — Prof. Fethi ÇELİKBAŞ — Tülya NEMLÛK — Doğan AKYÜREK — Türkân BAYDAR — Seyfi KURTBEK — Dr. Esad EĞİLMEZ — Bilge KARASU — Turhan DİLLİGİL — İzzet ÇETİN — Fikret ÂDİL — Şeref GÜRSOY — Melih BAŞAR — Tevfik ÜNSÎ — Eşfak AYKAÇ — Haydar ÖZAKMAN — Cevdet KARATAŞ

Ressam:

İzzet ÇETİN — AYHAN

Fotoğraf:

Mehmet SÜRENKÖK — Naci YILDIRIM

Klişe:

Kemal ONGAN

Abone Şartları:

3 aylık (12 nüsha) : 6 lira
6 aylık (25 nüsha) : 12 lira
1 senelik (52 nüsha) : 24 lira

Dizildiği ve basıldığı yer;

Güzel Sanatlar Matbaası

Kapak Resmimiz

SERVER SOMUNCUOĞLU

Eski Partide Yeni Sima

Kendi Aramızda

Sevgili AKİS Okuyucuları

AKİS, bir dâvanın, daha doğrusu bir tezin şampiyonu, müdafii olarak çıktı.

Denilir ki: "Türkiyemizde seviyeli bir mecmuanın, çıplak kadın res mi koymayan, cicili bicili olmayan, açık yazılar, karikatürler neşretmeyen, kuvvetini pornografi veya cinayetten almayan bir neşir organının tutunmasına, sürüm yapmasına imkân yoktur."

Bu peşin hüküm, zihinlerde öylesine yer etmiştir ki, işten anlayan profesyoneller, mesleği gazetecilik olan ve gazetecilikte şöhret yapmış, muvaffak olmuş kimseler bile, belki gayri ihtiyarî hükmün tesiri altında kalmışlardır. AKİS'in çıkacağı duyulduğu zaman, en iyi niyetlerle dahi olsa, bir tereddüt izharının, böyle bir harekete girişmenin cüret sayılacağı yolundaki ikazların sebebini biz bunda gördük.

Şimdi, o iyi niyetli insanların, mecmuayı gördükten, onun çok geniş bir alâka çektiğine şahit olduktan, her sayısının bir hâdise olduğunu müşahede ettikten ve talebin mütemadiyen arttığını duyduktan sonra memnuniyetlerini belirtmeleri, bizleri — elbette ki kendimiz için de, ama asıl — müdafaa ettiğimiz dâvanın nam ve hesabına sevince garkediyor.

AKİS, neşir hayatında yepyenidir. Üçüncü sayımızı henüz idrâk ediyoruz, üstelik, biliyoruz ki, mecmualar ilk nüshada alâkasızlıkla karşılanmazlar, onlardan daha sonra lezzet alınmaz hale gelinir. Bunlara rağmen, her bakımdan bize karşı memlekette gösterilen geniş alâkaya dayanarak diyoruz ki: AKİS tecrübesi muvaffak olmuştur. Bundan sonra, aynı başarı yolunda yürümezsek, kabahat doğrudan doğruya AKİS'i çıkaranlarda olacaktır. Yoksa, onun hitap etmek istediği kütlede değil..

Zira bu kütlenin mevcudiyeti anlaşılmıştır.

Hem bu kütle, zannedildiğinden çok daha kalabalıktır ve sayısı dört, beş sıfırlı rakamlarla ölçülmektedir.

Bilir misiniz ki, dünyanın her tarafında, büyük gazeteler başlıca üç faktör gerçekleştiği zaman ortaya çıkmıştır:

1 — Memlekette okuyup yazmasını bilenlerin sayısı arttığı zaman,

2 — Millet, politikayla bilfiil meşgul olmak hakkını kazandığı zaman,

3 — Teknik imkânlar geliştiği zaman.

Bu unsurlardan üçü de, Türkiyemizde gerçekleşmek yolundadır, hattâ ikisi şimdiden gerçekleşmiştir.

Bu hakikati, artık basınımızın idrâk etmesi zamanı gelmiştir ve fırsatı boşuboşuna kaçırmaması sayanı temennidir.

AKİS'in kansatince muhtelif okuyucu sınıfları memleketimizde teşekkül etmiştir. Bunların telâkkisinde düşülen hata, her sınıfın sadece bir tek mevzu ile ilgilendiği kanaatidir. AKİS böyle düşünmediği için sayfalarını — elinden geldiği kadar —, her mevzua tahsis etmiştir. Fakat, dikkat edilirse, görülür ki her mevzu, aynı muayyen tarzda ele alınmaya çalışılmaktadır. Yani AKİS, mevzu tenevvüü ve seviye birliğini kendisine esas prensip ittihaz etmiştir.

Zira, biz bir sınıfa hitap ediyoruz. O sınıf, tabii kanaatimizce, dünyada olup biten her şeyle ilgilenmektedir. Ama, bir muayyen tarzda.

İşte AKİS, bu tarza en yakın şekilde çıkmak arzusunda bulunduğu için bu sütunu ve "Okuyuculardan Mektuplar" sayfasını açmışlar..

Okuyucularımıza, bize, kendilerinden vâki talebimiz üzerine fikirlerini büyük bir hulûsu kalb ile göndermeye başladıkları için teşekkür borçluyuz. Bunlardan, emin olunsun ki istifade ediyor, dersler çıkarıyoruz. Elbette hepsini yerine getirmeye, maddî imkânlarımız müsait değildir. Fakat hiç olmazsa o yolda yürümekten geri kalmıyoruz.

Bundan geri kalmak niyetinde de değiliz. Her sahada, hakiki bir kıymet ifade eden imzaların yazılarını AKİS'te bulacağınız gibi, her hafta iç ve dış hâdiselerin, İktisadî ve Malî sahada olup bitenlerin, Askerlik âleminde, Tıb âleminde, Kadınlar arasında, Sanat ve Spor muhitlerinde neler cereyan ettiğine dair en cazip ve tarafsız icmalleri okuyacaksınız.

AKİS, bu sayısında sizlere iki parlak imza daha takdim ettiği için bahtiyardır. İşletmeler Vekili Prof. Fethi Çelikbaşın, bilhassa sanayiciler, arasında derin akisler uyandıracak yazısını makale olarak göreceksiniz. Genç neslin en mümtaz simalarının başında geldiğinden şüphe bulunmayan Bedîi Faik de, damlalarım sık sık — inşaallah! — AKİS'e damlatacaktır.

Önümüzdeki sayıda, başka imzalar da bulacaksınız. Bunlardan birini şimdiden açıklamakta fayda vardır: Tanınmış İktisatçı Namik Zeki Aral.

AKİS, kendisine gösterilen büyük alâkaya lâyık olmak için hiçbir şeyden çekinmeyecektir.

Saygılarımızla.

AKİS

İLLER BANKASI

Sermayesi:
Üç yüz milyon T.L.

İl Özel İdareleri, Belediye ve Köylerin Harita, İmâr Plânlariyle Su, Elektrik, Yapı, Proje, İnşa ve Tesisleri

BANKA VE KREDİ MUAMELE VE HİZMETLERİ EN MÜSAİT ŞARTLARLA YAPILIR

VE

MEVDUAT HESAPLARI AÇILIR

YURTTA OLUP BİTENLER

İdare

Siyaset yapan memurlar

Başvekil Adnan Menderes sağ elinin şehadet parmağını ileri doğru uzattı ve o kendine mahsus, ikna edici — bilhassa D. P. Meclis Gurupunu ikna edici — tavrile:

"— Arkadaşlar, dedi, sizlere misaller verebilirim."

Ve, seçimlerden pek kısa bir zaman evvel Vekâletlerde yüksek mevkiller işgal edip, Muhalefet Partisinden adaylıklarını koyar koymaz radyolarda veya mitinglerde, kongrelerde veya hasbihallerde memuriyetleri dolayısile kendilerine tevdi edilmiş sırları, birer bülbül telâkatiyle ortaya döküverenleri; topyekûn mebus namzedi olan Ağır ceza mahkemeleri heyetlerini; bugünden yarına karşı saflara geçen ve daha bir gün ünce temsil ettiği hükümelin aleyhinde en ağır ithamlarda bulunmaktan çekinmeyen valileri birer birer saydı.

Çalışma Vekâletinin sırları — daha doğrusu, iç işleri . İstanbul Radyosunda dile sakız edilmiş; Falih Rıfkı Atayı beraat ettirmesiyle şöhret yapan Dazıroğlunun başkanlığındaki heyet C.H.P. adayları olarak umumî efkârın karşısına çıkmış; Demokrat Parti iktidarının Ankaraya vali yaptığı, sonra beceriksizliğinden dolayı Sivasa naklettiği vali Albay Necati Üter muhalefet partisinin namzedi sıfatiyle hükümetin Sivastaki icraatının sıfır olduğunu Sivaslılara propaganda nutku halinde anlatmıştı.

Demokrat Parti Meclis Grupu — seçim kampanyası boyunca bu gibi memurlardan eleman demiş insanlar topluluğu — Başvekil Adnan Menderesi hararetle alkışladı.

Siyaset yapan memurların durumu, 2 Mayısın hemen akabinde, kulislerde ortaya atılmıştı. Bunların, yeniden iş başına dönmeleri gerekiyordu Ellerine tekrar bir takım sırlar tevdi edilecekti. Halbuki dört sene sonra, bir secim daha vardı.

Ne yapılacaktı?

Demokrat Parti içinde "kanunî" ler ve "kanun telâkkisi hafif olanlar" eksik değildir.

Birinciler kanunlara baktılar.

1927 tarihli bir Memurin Kanunu mevcuttu. Bu kanun, memurların, siyasî partilere intisabını menediyordu. Ancak tek parti devrinde bütün Türk milleti gibi memur vatandaşlar da Cumhuriyet Halk Partisinin "Tabî aza" sı sayıldıklarından ortaya karışık ve garip bir vaziyet çıkmıştı. Aynı İktidarın aynı mevzudaki bu ayrı telâkkisi, günün icaplarına uygun düşse de, herhalde akıl ve mantığa hayli ay. kiriydi.

Diğer taraftan Seçim Kanunu me. nurlara, vazifelerinden istifa mecburiyeti yüklemeksizin, herhangi bir par-

Milyonlarla Reyin Manası

METİN TOKER

1954 Genel Seçimlerinin neticeleri, rakkamlar halinde efkârı umumiyeye açıklanmış bulunuyor. Bu rakkamların katiyetle bilinmesinde fayda vardır.

Şimdi anlaşılıyor ki İktidar, tamamın % 58,42'sine tekabül eden 5.313.659; Muhalefet, % 35,11 olan 3.193.471 rey almışlardır. Cumhuriyetçi Millet Partisi ise, % 5,28'i teşkil eden 480.249 reyle sırada üçüncüdür.

Hattâ en masum fikirlerin, hattâ en basit hâdiselerin propaganda unsuru olarak ele alındığı ve çok zaman bir takım demagojik tefsirlere yol açtığı bugünkü iç politika hayatımızda, rakkamlar gibi "cambazlıkla son derece müsait oyuncaklarm kullanılmaması imkânsızdı. Nitekim Partilerin sözcüleri, kendilerinin ve karşı tarafın aldıkları rey sayısı hakkında, akla gelebilecek en basit neticeye ilk kalemde varmışlar ve — gariptir — bu netice iki taraf için de aynı olmuştur.

Muhalefete göre 5.313.619 rey kandırılmış, veya iğfal edilmiş, için. de yaşadıkları feci hayat şartlarından habersiz 5.313.619 vatandaşın reyidir. İktidar çevreleri ise 3 193.471 kişinin "tezvir ve iftira" lara kapılarak, yanıltılarak, gözleri bağlanarak sandık başına gittiği ve aslında topyekûn milletin Muhalefeti mahkûm ettiği kanaatindedir.

Bu, yanlış ve aynı zamanda Partiler için, bilhassa istikbal bakımından son derece tehlikeli bir telâkki tarzıdır. Gerçi karşı tarafa rey ve. renler hakkında "onlar kandırıldılar" deyip geçivermek ne fikrî, ne bedenî bir zahmete ihtiyaç gösterir. Kolay şeydir. İnsanı yormaz.

Fakat, makbul bir usul değildir.

Demokrasiyle idare edilen memleketlerde, seçim demek sadece bir iktidarı tâyin eden ameliye demek değildir. Seçimler, bir ayna gibi, memleketin siyasî kanaat ve temayül bakımından manzarasını aksettirir. İş başına gelenlerin ve onları kontrol ile vazifelendirilenlerin bu manzarayı çok iyi bilmeleri kendi menfaatleri icabıdır. Nisbî temsil usulünün carî bulunduğu yerlerde memleketin man zarası Parlâmentoda, ekseriyet usulüyle seçim yapan yerlere nazaran daha sadık bir tarzda belirir; Bu bakımdan, oralarda kanaat ve temayülleri kaale almak âdeta mecburî bir hal olur. Fakat Wzim — belki prensibi iyi. tarzı iptidaî — sistemimiz ekalliyette kalana temsilci tanımadığı ve Meclise mebus blokları soktuğu için bu, bir basireti icap ettiriyor.

Serbest seçimlere bizden çok evvel geçmiş memleketlerde, Fransada, İngilterede, Amerikada, işte bu yüzden "Seçim Coğrafyası" diye adlandırılan bir ilim teessüs etme yolundadır. Fransada Prof. Andre Siegfried'in hazırladığı "Seçim haritaları" gözlerin önüne öyle hakikatler sermektedir ki bunlar üzerinde mutlaka durup düşünmek gerekir.

Her seçimden sonra hatırlanan bu haritalar yanyana getirildiği zaman muhtelif bölgelerin reylerini muntazaman şu veya bu istikamette kullandıkları görülüyor.

Bu bölgelerin içinde öyleleri vardır ki, makul istikametten daima uzaklaşmaktadır. Meselâ Massif Central'deki küçük arazi sahiplerinin Komünist Partiyi tutmaları, ilk bakışta, anlaşılacak bir hareket tarzı değildir. Onlar hakkında "kandırılmışlar, yanıltılmışlar" deyip geçmek, o kadar basittir ki... Fakat her bir seçimden sonra rakkamlar üzerinde durulduğu takdirde, böyle "garip" davranışların hikmeti ortaya çıkmaktadır.

Amerikada da durum, başka türlü değildir. "Sağlam Cenup" demokratların bir kalesidir; şimal Pasifik sahilleri ise Cumhuriyetçileri desteklemesiyle tanınmıştır. Bunların sebepleri ayrı ayrı incelendiği gibi, bir seçimde oralarda başka netice alındığı zaman pertavsızlar derhal haritanın o noktaları üzerinde durmaktadır; Partiler ona göre tedbirlerini almak. tadır.

Bir memlekette 10.262.063 seçmenden, 9.095.617'si sandık başına giderse, iştirak nisbeti % 88,63 gibi çok yüksek bir seviyeye ulaşırsa, o milletin bir kısmım "iğfal" edilmiş saymak ve her hak ve her hakikatin kendi tarafında bulunduğuna iman edip karşıya giden reylerin hakikî mânasını incelememek ancak deve kuşlarına yakışan bir hareket tarzı olur.

Türkiyemizde, 1954 genel seçimlerinde, bilerek ve istenilerek 5 313.659 rey Demokrat Partiye, 3.193.471 rey Cumhuriyet Halk Partisine verilmiştir. Partiler şu Önümüzdeki dört senelik tutumlarında bu reylerin delalet ettiği mânâyı realist bir şekilde göz önünde bulundurmaz, kendi zaaf ve kuvvetlerini o neticelerin terazi. sinde tartmazlar, bir "Seçim Coğrafyası" nın, iptidaî de olsa temellerini, hiç olmazsa kendi Erkânı Har. biyeleri içinde atmazlarsa dört senenin sonunda akla gelmedik sürprizlerle karşılaşabilirler.

Başvekil Adnan Menderes Mecliste
Mebuslara tatlı hülyalar veya kâbus dağıtılan yer

tiden namzetliklerini koymak hakkını tanıyordu. Bu gibi kimseler seçim kampanyasına iştirak edebilecekler, propagandalarını yapabilecekler, eğer tercih ettikleri Parti, Muhalefetteyse elbetteki iktidarın aleyhinde bulunacak-sandıklar kapanınca kazandılarsa Büyük Millet Meclisine gidecekler, kaybettilerse vazifelerinin başına dönecek lerdi.

Gerçi kanunun siyasî partilerle münasebetleri bakımından memurlara tanıdığı hak bir partinin listesine aday olarak girmekten uzağa gitmiyordu ama, bunun tebiî neticeleri elbette ki aşikârdı.

Halbuki Devlet memurlarını — Hükümet memuru değil, devlet memuru oldukları halde — devlet işlerini tedvir eden hükümet aleyhinde konuşmamalarını âmir Âmme Hukuku da ortadaydı.

İşle, kanunlar böyle diyordu.

"Kanun telâkkisi hafif olanlar" a gelince, onlar kitaplara değil, hali hazır durumun zararlarına baktılar, bizzat uğradıkları müşkülleri hatırladılar, hâdiselerin ahlâk kaideleriyle aykırılığını düşündüler ve seçim kampanyasından dönen muhalif memurların, arasına demir çubuk soktukları devlet mekanizmasına tekrar alınmaması dâvasının bayraktarlığına başladılar.

Vekâletlerde bazı nahoş vak'alar da olda.

Muhalefet partisine gelince, bir demagoji fırsatını kaçıramazdı. Kaçırmadı. İşi, bilfiil siyaset yapan — Parti listelerine girenler hakkında başka ne tâbir kullanılabilir ki? — memurlar dâvası halinden çıkarıp, kanaat ve temayül itibariyle muhalif memurların tasfiyesi haline getirdi.

Gerçi İktidar Partisinin müfrit çevrelerinde böyle bir arzu yok değildi; bazı kimseler — vur deyince öldüren kimseler — büyük çapta temizliğe, ayıklamaya taraftardılar ama, meselâ Osman Şevki Çiçekdağ, Partide her istediğini yaptıran bir adam değildir.

Bu bakımdan, hakiki mânasını kaybeden dâva, bir polemik mevzuu haline gelmeye başladı.

Halbuki, temayül şudur:

1 — 1954 kampanyası göstermiştir ki, aday olan memurlar kendilerine emanet edilmiş bir takım sırları fütursuzca açığa vuruyorlar.

2 — Öyle memuriyetler var ki — hâkimlik, valilik —, bu makamları işgal edenler seçimlerde şu veya bu partiden namzetliklerini koyarak siyasî âkidelerini açığa vururlarsa, bir kısım vatandaşların kendilerine tam mânasiyle güvenmelerine imkân kalmaz.

3 — Bir seçim kampanyasından hezimete uğramış halde vazifesi başına dönen, Meclisin sıraları yerine tekrar eski sandalyesine oturan adamın — bir insan olarak — içinden gelen bir infiali susturması ve elinde bulunmaksızın dahi olsa işleri — kelime belki fazla kuvvetlidir ama — "sabote" etmemesi pek zordur.

Bu bakımlardan, Seçim Kanununda bir tadilâta mutlaka, lüzum ve ihtiyaç vardır.

Hükümet ne yapmayı düşünüyor, arzu ediyor?

Başvekilin aklındaki şudur: Subaylar gibi, memurlar da, seçim kampanyasına katılmak istedikleri takdirde istifa etsinler.

Kanunun bu şekilde değiştirileceği muhakkaktır.

Fakat 1954 genel seçimlerine aday olarak iştirak edip te, kazanamıyanlar ne olacak? Kısaca, kanun makabline şâmil bulunacak mı?

"Kanunî" 1er, bunun aleyhindedirler. Mevzuat değiştirilmediği müddetçe mevzuata aykırı olmayan hareketler — en basit ahlâk kaidesine aykırı da bulunsalar — bir Hukuk Devletinde cezalandırılamaz.

"Kanun telâkkisi hafif olanlar" ise mevcut zararın ortadan kaldırılmasını her şeyin üstünde tutuyorlar. Kanunlar, nihayet bu gayeyle korunmuştur.

İhtimal ki iki kutbun arasında yer alan mutediller duruma hâkim olacaklar: kanun değiştirilerek. 1954 seçimzedeleri memuriyetlerinden edilmeyip zararsız mevkilere getirilecekler.

Tabiî seçimzedelerin, hangi Parti listesinde yer aldıkları hesaba katılmamalı, prensiplerde bir tefrik yapılmamalıdır.

Kabine

Program

O sabah, — Demokrat Parti Meclis Grupunun Üçüncü Menderes Kabinesinin programını görüşeceği pazar gününün sabahı —, İzmir mebusları Cihad Baban ve Pertev Arat, Kocaeli

Mebusu Ekrem Alican, Ağrı Mebusu Kasım Küfrevî Ankarada yataklarından en erken kalkan kimseler arasındaydılar.

Gittiler ve toplantıda söz alacaklaların başına isimlerini yazdırdılar.

Akıllılık etmişler, zira dört kişi kosustuktan ve Adnan Menderes izahat verdikten sonra müzakere kâfi görülmüş. — Meclis Grupu 494 kişiden müteşekkildir ve 4, 494'de 123.5 kere vardır — nihayet takriri alkışlar arasında kabul olunarak programa alkışlar arasında ve mevcudun ittifakiyle itimad beyan edilmiş, bu itimadı Büyük Millet Meclisi Demokrat Partinin beyaz — lehte —, Muhalefet Partilerinin kırmızı — aleyhte — reyleriyle tekrarlamıştır.

Üçüncü Adnan Menderes Kabinesi, Birinci ve İkinci Adnan Menderes Kabinelerinin başladıkları işleri devam ettirmek üzere memleketin mukadderatını eline almış bulunmaktadır.

Başvekil, programını takdim ederken, büyük bir hulûs ile — bu, Adnan Menderesin sevdiği bir kelimedir — ortaya yeni bir şey getirmediğini, iktidar değişikliği olmadığı ve kabinedeki tâdillerin nazariyattan ibaret bulunduğu cihetle milletin tasdikinden, tasvibinden geçmiş icraata devam olunacağını daha sözlerinin başında beyan etmiştir.

Bundan, umumî efkârın anladığı mâna şudur: Girişilen büyük kalkınma hareketleri, iktisadi hamleler aynı hızla, hattâ daha süratli tempoyla devam edecektir — umumi efkârın reaksiyonu: Geniş memnunluk —; Demokratik nizamı memlekette kanunlarla hâkim kılmak, vatandaş hak ve hürriyetlerini, şimdi olduğu gibi tatbikatın keyfine bırakmayıp daha sağlam esaslara istinat ettirme gayretleri gene "söz" lerden ibaret kalacaktır — umumi efkârın reaksiyonu: hayal sukutu —.

Anlaşılıyor ki bizim memlekette iktidarda bulunan partiler, demokratik reformları, ancak yıprandıklarını anladıkları zaman ele alıyorlar.

Bu bakımdan Meclisteki 500 kişilik ekseriyetle, memlekette aldığı 5 milyon reyle ve muhalefete verilen reyleri telâkki tarzile — tezvir ve iftiralara kapılanların reyleri — Demokrat Parti kendisini hayatının en kuvvetli anında hissetmektedir. Halbuki demokratik kaideler, icraatı güçleştirecek, hiç olmazsa "rahat" halinden ayıracaktır. Memleket ise, her şevden evvel cesur icraatla topyekûn kalkınmaya muhtaçtır.

İşte, iktidar partisinin en yüksek kademelerine hâkim olan kanaat ve kabinenin programında açıkça ifade edilen zihniyet!

Yıpranma anının geldiğini, Parti liderlerinin herkesten — ve bazan iş işten geçtikten sonra — farkettikleri, tarihin verdiği derslerden biridir.

BİR DAMLA

Tahlil!

Ah bu benim sevgili vatandaşım: Mimarı bırakır, evini kalfaya yaptırır!

Avukatı bırakır, dâvasını arzuhalciye götürür!

Cerrahı bırakır, yarasını çıkıkçıya gösterir!

Disciyi bırakır, dişlerini berbere söktürür!

Hâlâ seçimlerin neticesine şaşıyor musunuz?

Bed'i Faik

Başvekil Muavinliği

Kabinenin programı aynı da olsa, tadilât nazarî de sayılsa Başvekil Muavinliğinin yeniden ihdası bir değişiklik ifade etmektedir.

Başvekil Adnan Menderes bu seferki muavinini — Fatin Rüştü Zorlu —, ilk muavininden — Samed Ağaoğlu — tamamiyle başka ölçülerle seçmiştir,

Samed Ağaoğlu, Partinin içinden gelmişti. Uzun yıllar — muhalefet yılları — teşkilâtta, teşkilâtın yüksek kademelerinde çalışmış, bünyeyi öğrenmiş, kongrelerde, mitinglerde mücadele etmiş, iç politikada ihtisas ve kuvvet sahibi olmuştu. Nitekim Başvekil muavinliğine getirildiğinde kendisine verilen işler iç politikayla alâka işlerdi.

Menderes ve Program
Eski Başvekil — Eski *Program*

Fatin Rüştü Zorlu, — kelimenin her mânasiyle —, dışardan gelmiştir. Partiye intisabı yenidir, teşkilât tarafından bilinmez, mitinglerde, kongrelerde hiç görünmemistir, iç politika yapmamıştır.

Buna mukabil dış siyaset ve dışyardımlar mevzuunda hem büyük bir tecrübe, hem de vukuf ve ihtisas sahibidir. Hariciye Vekâ'etinin iktisadi kısımlarında uzun yıllar çalışmış olması, siyasi olduğu kadar iktisadî kavrama ihtiyaç gösteren NATO nezdindeki başdelegelik vazifesinde bulunması — Paristen çok Ankarada iş görmesine rağmen — kendisine büyük meziyetler sağlamıştır.

Bu makamında artık iç politikayla karşı karşıya kalacağı ve ona — başka kelime bulmak güç olduğu için — "bulaşmağa" mecbur bırakılacağı aşikârdır. Meşgul olacağı meseleler, dış politika meseleleri de olsa, kabinenin en mesul makamlarından birini işgal etmesi itibariyle Parlâmento hayatına katılması bir zarurettir.

Başvekilin kabine programını okuduğu gün Başvekil Muavininin hükümet sıralarında yer almamış olmasa dikkatli — ve fesat — nazarlardan kaçmamış, yorumlara yol açmıştır.

Sıhhiye Vekilliği

Açıklandığına göre Sıhhiye Vekili Dr. Behçet Uz, — Cumhuriyet Halk Partisinin eski Sıhhiye ve Ticaret Vekili — kabinenin kurulmasından iki saat önce Demokart Partinin Çankaya ocağına kaydını yaptırmıştır. Dr. Behçet Uz, bir partiye intisabı ile o partinin vekili olması arasında, dünyada, en az zaman geçen politika adamıdır. Bu bakımdan, beynelmilel bir rekor kurmuş bulunuyoruz.

Dr. Behçet Uz, Demokrat Partinin izmir listesinde müstakil aday olarak yer almıştı.

Sıhhiye Vekili, Üçüncü Menderes. Kabinesinin, kısa süren D. P Meclis Grupu içinde en ziyade tenkide maruz bırakılan âzası olmuştur. Bilhassa Ağrı Mebusu Kasım Küfrevi, yaptığı nükteli konuşmasında. Sağlık işlerinde, eski Vekil Dr. Ekrem Hayri Üstündağ'ın başarılarını övdükten sonra, yeni vekilin muvaffakiyetinin eski vekilin yolunda yürümekte göstereceği azim olduğunu belirtmiştir.

Halbuki Dr. Behcet Uz. yepyeni bir icraat programı ile iş başına gelmistir ve bu programı gerçekleştirmeye çalışacaktır.

Programın esası, hastahanelerin dağıtılması değil, tevhididir ve büyük merkezlerdeki büyük sağlık müesseselerinin birbirlerine yollarla bağlanmasıdır.

Kabine programının okunduğu gün Dr. Behçet Uz'un da Demokrat Vekiller arasında bulunmayışı gözden

kaçmamıştır.

"Sıhhiye Vekili salonun sağ gerisinde, kapının yanında yer almıştı.

C. H. P.

Teşkilâttan gelen sesler

Cumhuriyet Halk Partisinin akıbeti yahut vaziyeti kurultay toplanıp da Partinin bugün başında bulunan kimseler salondan içeri girdikleri daolan zihniyetten anlaşılmaktadır.

Delegeler, mutad veçhile, toptan ayağa kalkıp toptan el çırptıkları takdirde, her şey eskisi gibi devam edecek demektir.

Yok, dünyanın diğer medenî memleketlerindeki siyasî partilerde olduğu gibi Cumhuriyet Halk Partisinde de, uğranılan ağır mağlûbiyetin ertesi günü, mağlûbiyetin arefesinde Partinin idaresini elinde tutanlardan demokratik kaidelere uygun olarak he. sap sorulursa bu, eski partinin içinde yeni bir ruhun doğdoğunun delili sayılaçaktır.

Ne parti merkezi ne teşkilât yenilen darbenin şaşkınlığından henüz kurtulabilmiştir. Merkezdeki şahıs çekişmeleri, teşkilâttaki kararsızlık devam etmektedir ve bunların Kuruitaydan, hiç olmazsa C.H.P. Meclisinden evvel sona ermesi de bahis mevzuu değildir.

Kabine programı tenkidinin hazırlanması, fikir ayrılıklarının yeniden tezahürüne vesile vermiştir. Gerçi yapılacak konuşma Partinin Meclis Grupu adına yapılacaktı, ama Partinin seçimlerden sonra umumî efkâr önünde sesini ilk defa duyurması mânasını taşıdığından sadece G r u p u değil, Genel İdare Kurulunu doğrudan doğruya alâkadar ediyordu.

Cumhuriyet Halk Partisinin Genel İdare Kurulu ise, türlü temayüllerin, kanaatlerin, fikirlerin çarpıştığı yerdir.

Program tenkidi, hakikatte, bir başka programdı: Muhalefetin, önümüzdeki dört yıllık devre içinde nasıl hareket edeceğinin millete izahı!

Adnan Menderes seçimleri kazanmış, Partisine bir zafer sağlamıştı. Millet nazarında makbul görülen siyasetine devam edeceğini bildirmesinden daha tabiî bir şey olamazdı.

Buna mukabil Cumhuriyet Halk Partisi, bir hezimete uğramıştı. Tutulan yolu Genel İdare Kurulu beğense ve uygun görse de, seçmenler, reyleriyle, bu yolu beğenmediklerini açığa vurmuşlardı. Şimdi, yolun değiştiğini bildirmek, başka bir rotanın takip edileceğini açıklamak lâzımdı.

Halbuki Genel İdare Kurulu eski İdare Kuruluydu ve fena politikanın fena olduğunu itiraf, Kurultayın arefesinde bir intihar mânasına gelirdi.

Program tenkidinin hazırlanması partinin prestiji ile Genel İdare Kurulunun prestiji taraftarları arasında bir mücadele şeklini almıştır.

Bu bakımdan, katî hal çaresi için Kurultayı beklemek zarurî hale gelmektedir.

Teşküâtın memnuniyetsizliği aşikârdır. Ankaraya gelecek delegelerin bir hesap sorma niyetiyle başkente ayak basacakları da, Anadolunun muhtelif taraflarında parti saflarına hâkim kikada belli olacaktır.

Ancak seçimlerin arefesinde Cumhuriyet Halk Partisinin 1 numaralı makamını İsmet İnönünün işgal ettiği de bir hakikattir.

Bu, bir "İsmet İnönü meselesi" ortaya çıkarmaktadır.

İsmet İnönü Meselesi

İsmet İnönünün "Değişmez Genel Başkan" sıfatını taşıdığı yıllardan bu yana, köprülerin altından pek çok su akıp gitmiştir. İsmet İnönü, artık serbest reyle partisinin başına getirilen bir liderdir. Fakat "Değişmez Genel Başkan" sıfatı, yerini, belki sıfat olarak değil, ama hâdiselerin zoru ile ve fiiliyatta "Tabii Genel Başkan" a bırakmıştır. Cumhuriyet Halk Partisine, İsmet İnönü siyasî hayattan çekilmediği müddetçe — böyle bir şey düşünmemektedir — başka bir genel başkan tasavvur olunamaz.

Teşkilâtın iç yüzüne vâkıf olanlar gayet iyi bilmektedirler ki her tekerleği ayrı bir istikamete sapma temayülünü gösteren C. H. P. arabası, direksiyonda İsmet İnönü oturduğu için yoluna devam edebilmektedir. İsmet İnönü oradan çekildiği gün, hiç olmazsa bir kaç tekerleğin fırlayıp gitmesi ve Halk Partisinin bölünmesi mukadderdir.

Genel İdare Kuruluna — ve bilhas

C. H. P. nin bir el ilânı
... Hayali cihan değer

İsmet İnönü
Kaybeden Lider

sa Nihad Erime şiddetle muhalif bir Halk Partisi ileri geleni:

"— Bu muhakkak; ama tutulan yolun yanlış olduğu da aynı derecede muhakkak" demiştir.

Teşkilâtın büyük bir kısmının da aynı kanaatte olduğu bilinmektedir.

Vaziyet bir çıkmaz manzarası gösteriyor. Partinin şu geçen dört yıl içindeki politikası muvaffak bir politika olmamıştır — seçimlerin neticesi, bunun delilidir —; bundan Genel İdare Kurulu mesuldür; Genel Kurulun başında ise İsmet İnönü vardır; halbuki İsmet İnönünün Genel Başkanlıkta kalması hem tabiidir, hem zarurîdir.

O halde Kurultay nasıl yapsın ki hezimetin mesullerinden hesap sorabilsin, fakat yeni Genel İdare Kurulunun başına, Genel Başkan olarak gene, nihayet o mesullerden biri olması gereken İsmet İnönüyü getirebilsin?

Bu, İsmet İnönünün Kurultayın arefesinde ve Kurultayda tutacağı yola bağlı kalacaktır.

Gazete savaşı

Nihad Erimin "Ulus" kapandıktan sonra Ankarada çıkarmaya başladığı "Yeni Ulus", evvelce ilân edildiği gibi, 23 Mayıstan beri "Halkçı" adiyle intişar ediyor.

Gazete aynı gazete, muharrirleri aynı muharrirler, zihniyet aynı zihniyettir. Ufak hâdiseler demagoji pertavsızı ile büyütülmekte, Adnan Menderesin şahsı hücumlara hedef bırakılmakta, her hareket kötülenmekte, memleket gene, muazzam bir felâketin eşiğindeymiş gibi gösterilmektedir.

Gazete sahibinin muhalefet anlayışı bu olduğuna göre, bir değişiklik beklemek zaten doğru değildi. Nihad Erim, Partide müfrit kanadı temsilde devam edecektir.

Hâdiselerin bu safhasında, bir kaç yıl evvele göz atmamak elden gelmiyor. O zaman, — 1947 yılları —, Cumhuriyet Halk Partisinde bir avuç genç — 35'ler —, devrin müfritlerine karşı — Recep Pekerler, Mümtaz Ökmenler, Falih Rıfkı Ataylar — bayrak açmışlar, Reisicumhur ve Parti Genel Başkam İsmet İnönünün himayesine de mazhar olmuşlardı. 12 Temmuz Beyannamesi o grupun bir zaferi sayılmış, yeni bir ruhun eski parti içine girmiş olması memleket aydınları arasında büyük bir ferahlık uyandırmıştı. Sonradan bu gençler, Şemseddin Günaltay kabinesinde iş başına geçtikleri zaman hakikaten yurtta sahici demokrasinin yerleşmesi için gayret sarfetmisler, ilk kanunî adımları atmışlar, ilk serbest seçimleri yapmışlardı.

Bu gençlerin başında İsmet İnönünün kanadı altında olmakla beraber, Nihad Erim vardı.

O günkü "aydın zihniyet" in, nenin tesiriyle olursa olsun, bugünkü

Dr. Namık Gedik
Tebriklerin en hararetlisi

"müfrit zihniyet" haline gelmesindeki esef verici cihet aşikâr olduğu gibi, o gün müfrit sayılanların bugün Partinin aydınları haline gelmelerindeki garabet de gözden kaçmamaktadır.

Partinin tekrar çıkaracağı "Ulus"un, daha ziyade bu mutedillerin sesini aksettirmesi kuvvetle muhtemeldir. Bir gazete, her şeyden evvel matbaaya lüzum gösterir. Yeni matbaa kurmak ise, hayli uzun zamana ve hayli kabarık masrafa mütevakkıftır. Parti, küçük bir rotatif getiren Cemil Said Barias'ile temas halindedir. Fakat Cemil Sait Barlasın henüz kendi gazetesini — Son Havadis — dahi bu makinede basmaya başlamamış olma. sı, şüpheler uyandırmaktadır.

Diğer taraftan "Ulus" un hem muhteva, hem şekil itibariyle mükemmele yakın şekilde çıkmaya mecbur olduğu da, işten anlayanlar tarafından bir zaruret halinde kabul edilmektedir. Zira "Feuille de Combat" rolünü "Yeni Ulus" oynamış, o devre kapanmış, onun heyecanı ortadan kaybolmuştur.

Halbuki çıkacak "Ulus", Partinin tanınmış kalemlerinden bir kısmını Nihad Erimin gazetesine kaptırmış vaziyettedir. Gerçi bunlar, Hüseyin Cahid Yalçın gibi Partinin müfrit cephesinde yer almış kimselerdir ama, umumî efkâr C. H. P. sözcüsü olarak onları bellemiştir.

Gazete savaşı şimdiden başlamıştır. "Halkçı" nın "Devletin resmî ilânile satın alınan besleme" derken Cemil Said Barlası ve onun gazetesini kastettiği aşikârdır.

"Son Havadis" te, Kurultayın "Seçim hezimetinin mesullerinden hesap sorması gerektiği ve C. H. P. de bir inkılâba zaruret bulunduğu" yolunda yapılan neşriyatla kimin başının istendiği de Nihad Erimin meçhulü olmasa gerektir.

Bütün bu keşmekeşin halli için de, Kurultayın sonunu beklemek icap ettiği anlaşılmaktadır. Partinin istikbaliyle alâkalı kararların sorumluluğunu taşıyacağı meydanda olan Kurultayın bu yüksek seviyede cereyanı herkes tarafından temenni edilmektedir,

Vekâletler

Tebrikler — Teşekkürler

Kabinenin kurulmasından itibaren tam on gün, Ankarada, yeni Vekiller tebrik kabul etmek ve teşekkür beyan etmekle uğraşmışlardır.

Vekâletlerin hususî kalem odaları dolup taşmış, tebrikçiler bazan saatlerce beklemek zorunda kalmışlar, fakat bu kadar gayret sonunda Vekilleri ancak bir kaç saniye görebilmişlerdir.

Tebrik edilenler sadece yeni Vekil-

Muammer Çavuşoğlu
Kalkanın dostu çok olur

ler olmamıştır. Sıtkı Yırcalı ve Fethi Çelikbaş gibi aynı merdivenin bir başındaki odadan karşı başındaki odaya geçenler, hattâ hiç oda değiştirmeyenler aynı şekilde tebrikçiler akınına maruz kalmışlardır.

Vekiller, bir gün içinde, kendilerini çok seven dostlarının adedinde muazzam bir artış müşahede etmişlerdir.

Bütün gayretlerimize ve geçen bunca yıla rağmen şarka mahsus kötü âdet ve ananelerin bir kısmından henüz kurtulamamış bulunduğumuz, esefle anlaşılıyor. Hususî kalem odalarında meydana gelen kuyruklar, ekseriyetle vekillere işleri düşeceğinden emin kimselerden teşekkül ediyordu. Bu arada, hususî teşebbüs sahipleri ile yeni ve eski mebuslardan bir kısmı hemen her vekâlette birbirleriyle karşılaşıyor, aralarında âdeta bir aşinalık kuruyorlardı. Bilhassa beklerken, insanlar çabuk dost olurlar.

Hafta sonundan haber

Başvekilin Amerika Seyahati

Başvekil Adnan Menderes yarın (30 Mayıs 1954) dört günlük resmî bir ziyaretle bulunmak üzere Amerikaya hareket etmektedir.

Davet Amerika Birleşik Devletleri Hükümetinden gelmiş Washington'da Menderesin Eisenhower ile görüşmesi programa alınmıştır.

Görüşülecek meselelerin başında, iktisadî ve malî hususlar vardır. Nitekim Amerika Hariciye Vekili John Foster Dulles, yaptığı bir basın toplantısında bu hakikati açıklamıştır.

Memleketimizin büyük dış tediye güçlükleri içinde bulunduğu aşikârdır. Döviz sıkıntısı, her geçen gün biraz daha artmakta, borçlarımız yığılmakta, şikâyetler çoğalmakta ve perdesini yükseltmektedir.

Bunların tabiî olduğunu ve Türkiyede cereyan eden hâdisenin iktisat kitaplarında yer alan klâsik hâdiseden ibaret bulunduğunu dışarde herkes teslim etmektedir. Hızla kalkınan, büyük istihsal faaliyetine girişen, bunun için de bol miktarda ve çeşitli sahalarda ithalât yapması gereken bir memleket, o istihsal faaliyeti tam meyvalarını vermeye ve envestismanları tamamlanıncaya kadar mecburen döviz sıkıntısı çekecektir. Yarınki, parlak olması milletçe temenni edilen günlere, bugünkü müşkül durumdan geçmeden varmak kabil değildir.

Yabancı memleketlerde vaziyet, her türlü hissî tesirlerden uzak bir şekilde, objektif olarak mütalea edildiğinden sermayedarlar Türkiyede iş yapmak hussuunda hiçbir tereddüt göstermemektedirler. Fakat Türkiye ile iş yapmak bahsinde...

O zaman, daha ihtiyatkâr davranılmak lüzumu ortaya çıkmaktadır.

Bu, ilelebet devam edemezdi ve envestismanlarımızın finansmanı için daha yüksek meblâğda dış krediye ihtiyaç vardı. Tabiî gözler Amerikaya çevrilecekti.

Çevrilmiştir de...

Kredi ve finansman mevzuunda Amerika ile yapılan müzakereler yeni değildir. Temaslar hayli uzun müddetten beri devam etmekteydi. Bizzat Başvekil Adnan Menderes, Fransız Hükümetinin daveti üzerine Parisi ziyaret ettiğinde, İktisadî işbirliği Teşkilâtının Avrupa temsilcisi ile hususî surette görüşmek fırsatını kaçırmamıştı. Reisicumhur Celâl Bayarın Amerika seyahatinde de bir "zemin yoklaması" ndan çok daha ileri gidilmiş, mesele etraflı şekilde görüşülmüştür. Celâl Bayar resmî şahsiyetlerden başka hususî veya yarı hususî teşkilât mensuplariyle de "gayri resmî müzakereler" de bulunmuş, memleketimize, dış tediye sıkıntılarımızı izah edecek bir kredinin sağlanması hususunda gayret sarfetmiştir.

Daha o zamanlar, hiç olmazsa prensiplerde, bir mutabakata varılmıştır.

Fakat Türkiye, seçimlerin arefesinde bulunuyordu. O esnada yapılacak külliyetli bir yardım, Türk seçmenleri üzerinde bir nevi tesir icrası için yapıldığı — Amerikanın Ankara da bir Demokrat hükümeti, bir Halkçı hükümete tercih ettiği bilinmeyen şey değildir ve bu, hususî şekilde bir çok defa itiraf olunmuştur — şüphesini uyandırabilirdi. Bu bakımdan ihtiyatlı davranılmış, beklemek tercti edilmiştir.

Hatta, hiç bir haberin sızmamasına azamî gayret sarfedilmiş, bunda muvaffak da olunmuştur. Başvekil Adnan Menderes, kabinesindeki arkadaşlarına bile meseleyi "ayak üstü" açmış, Amerika hükümeti tarafından Washington'a resmî bir ziyaret yapmaya davet edildiğini bildirmiş, fakat "bunca iş" arasında ne zaman gideceğini kestiremediğini söylemiştir.

Heyet, Devlet Vekili ve Başvekil Yardımcısı Fatin Rüştü Zorlu, Millî Müdafaa Vekili Ethem Menderes, Hariciye Vekâleti Müsteşarı Muharrem Nuri Birgi, Kara Kuvvetleri Kumandanı Orgeneral Nureddin Baransel ve Başvekâlet Hususî Kalem Müdürü Muzaffer Ersü'den teşekkül etmektedir.

Haricî politikamızla alâkası bu derece aşikar olan bir seyahate Hariciye Vekilimizin — Prof. Fuad Köprülü — iştirak ettirilmemesi gözden kaçmayacak bir hâdisedir.

Milli Müdafaa Vekili ve Kara Kuvvetleri Kumandanının Başvekil ile beraber Amerikaya gidişleri, yapılacak görüşmelerde askeri meselelerin de ele alınacağına delildir.

Bundan başka Üçlü Balkan Paktının askeri bir andlaşmaya inkılâbı hususunda evvelâ Ankarada Tito ve Türk devlet adamları arasında yapılan, şimdi de Atmada gene Tito ve Yunan devlet adamları arasında devam edecek müzakerelerin Washington'da gayet geniş bir alâkayla takip edildiği bilinmektedir.

Meclisten Notlar

(Sayın Hikmet Bayur'a)

Atasözü

«Söz Gümüşse, sükût altındır»

Kanunların tefsire ihtiyacı

Türkiye mahkemelerinin birinde üç ay hapis ile cezalandırılan bir suç, bir başka Türk mahkemesinde iki sene ceza yemiştir.

Bu bir vakıadır ve "reaksiyon" u iyi yapılmayan bazı kanunlar yüzünden hem hâkimlerin tefsir yoluna sapmak mecburiyetinde kaldıkları, hem de vatandaşların, doğrusu istenilirse, suç işledikleri takdirde bunun neye mal olacağını katî şekilde tâyin imkânından — ve hakkından — mahrum bırakıldıklarıdır.

Şimdi Türkiye Büyük Millet Meclisi bu gibi kanunları yeniden ele almak ve tefsire de, suitefsire de müsait olmayan bir hale getirmek kararındadır.

Büyük Meclisin bu kararını, Başvekil Adnan Menderes okuduğu hükümet programında Meclisin sayın âzalarına ifade etmiştir.

Yeniden ele alınacak, daha doğrusu yeniden kaleme alınacak kanunların hangileri olduğu henüz açıklanmamıştır. Bunda, bir sıra takibinden ziyade, günün icaplarına uyulacağı anlaşılmaktadır. Mamafih kanun, heyeti umumiyesiyle ceza kanunları olacaktır.

Bu arada, geçen devrede Basın ile ilgili olarak çıkarılan ve hem devletin, hem de vatandaşın şeref ve haysiyetini korumak gayesini güden kanunun muğlâk sayılıp sayılmayacağı bilinmemektedir Hâkimlerin bu kanunu nasıl tefsir ettikleri hususunda herhangi "Sansasyonel" bir haber işitilmiş olmamakla beraber Adalet mekanizmamımızın başında bulunan Osman Şevki Çiçekdağın, hem de Büyük Millet Meclisinin kürsüsünden:

"— Bütçe denk değildir demek, devletin mali itibarına elbette ki halel getirmektir" şeklindeki İfadesiyle tefsirlere, hem de acaip tefsirlere müsait olduğu anlaşılan bu bahis mevzuu kanunun ne yapılacağı öğrenilmiş değildir.

DÜNYADA OLUP BİTENLER

Amerika

Yanlış akseden beyanat

Amerikada günün iki büyük mevzuundan biri önümüzdeki kasımda yapılacak olan seçimleri, ikincisi Hindicini. Aslında bu işe takılı başka dâvalar da yok değil. Meselâ Mc Carthy'nin ordu ile çıkardığı yeni belâ, bu ihtilâfın hallediliş şekil ve yine bunun Başkan Eisenhower ile Mc Carthy ve umumiyetle başkanla Cumhuriyetçi Parti arasındaki münasebetlere yapacağı tesir, seçimlere tesir edecektir.

Bunun gibi,Hindicini meselesinde Amerikanın takip edeceği siyaset bahsinde de hükümette ve Cumhuriyetçi Partide bir gruplanma olduğu anlaşılıyor. Kongredeki Cumhuriyetçi çoğunluğun lideri Knowland, Genel KurmayBaşkanları Heyeti Reisi Amiral Radford ve Başkan Yardımcısı Nixon, simdi "sonuna kadar" siyasetinin mürevvici gibi görünüyorlar. Buna mukabil Başkan Eisenhower ile Hariciye Vekili Foster Dulles muvakkaten olsun Hindiçini heyülâsinin gölgesinden kurtulmuş gibidirler.

Zaten, Güney . Doğu Asyada müttehit cephe kurulması şeklinde Dulles tarafından ortaya atılan "kuvvete müs tenit sulh" siyasetini. Amerikanın Hin diçiniye asker göndermesi ihtimalinden bahsetmek suretiyle mesele etrafında çetin bir münakaşa açılmasına sebep olan da Nixon'dur.

Münakaşa devam ederken araya Dien-Bien.Fu hâdisesi girdi. Fransızlar, Cenevrede Hindicini meselesinin müzakeresine gayet zayıf bir durum içinde girdiler. İngilterenin siyaseti, yani Cenevre konferansının neticeleri belli olmadan umumiyetle Güney - Doğu Asyada ve hususiyle Hindiçinide herhangi bir askerî ve siyasî taahhüde girmemek hususundaki kararı değişmemişti. Hattâ Avam Kamarasında sık sık bu siyaset teyit ediliyor, bu konuda müzakere ve temasların taahhüt mânasına gelmiyeceği kemali ehemmiyetle belirtiliyordu.

Hal böyle iken Foster Dulles ve Eisenhower birer nutuk söylediler. Daha doğrusu, Eisenhower bir gün sonra Dulles'in nutkiyle baş gösteren endişeleri tahfif etmeğe çalıştı.

Hâdise şu :

Foster Dulles, 11 mayısta tertiplediği basın konferansında yine mutaden Güney — Doğu Asyada kurulacak olan savunma paktından bahsediyordu. Fakat basın konferansında konuşmak ve bilhassa üzerinde bunca münakaşa edilmiş, didiklenmiş nazik bir mevzuda tam arzu edileni en iyi şekilde ifade etmek zor. Gazetecilerin birbirini kovalayan sualleri çok teki ve tecrübeli devlet adamlarına bile bazan acele bir ifade tarziyle söylemek niyetinde olmadıkları şeyleri de söyletebiliyor.

Dulles demek istemişti ki:

"Hindicini komünistlerin eline düş miyecektir. Bu bölgenin müdafaası için gerekli her şeyin yapılacağına ve yapılmakta olduğuna eminiz. Fakat farzı muhal, Güney - Doğu Asya savunma paktını, Hindicini memleketle-

Aksayan bir Taraf

Mücahit Topalak

Doğu Pakistandan gelen haberler karışıklık; sabotaj ve tevkiflerden bahsediyor. Eyaletin merkezinde, büyük jüt endüstrisi isletmelerinde bir takım hâdiselerin, çatışmaların vuku bulduğu, bu arada yüzlerce kimsenin öldüğü ve yaralandığı bildiriliyor. Mahallî hükümet gerekli tedbirleri alırken, Karaşi'deki merkezî hükümetten de vekiller alelacele Doğu Pakistana hareket etmişlerdir. Bir ara, bir isyan ölçüsü alan ayaklanma ve çarpışmalara ordu müdahale etmek zorunda kalmış, sokağa çıkma yasağı konmuş, içtimalar yasak edilmiştir.

Hâdiselere sebep olarak komünist tahriklerinden bahsedilmektedir. Hayat seviyesi çok düşük (son istatistiklere nazaran vasati 1500 kalori) ve çok kalabalık bir memleket olan Doğu Pakistanda komünist kışkırtmaların, her şeyden evvel, memleketin tek endüstrisi, yegâne ihracat kaynağı olan jüt işletmelerine musallat olması düşünülebilir. Milletlerarası komünizm, bu suretle biraz daha kötüleşecek olan hayat şartlarını kendi manevraları uğruna istismar edebilmeyi tasarlamıştır ve bilhassa bugün Pakistanın batı âlemine gittikçe daha kavi rabıtalarla, bağlanmakta olduğu şu sırada bu ihti mal daha da akla yakın görünmektedir.

Bununla beraber, Doğu Pakistanın, küçük komünist partisından çok daha büyük birhoşnutsuzlar kütlesini de barındırdığı ve bilhassa geçen 9 martta yapılan ve halen Pakistan merkez! hükümetine hâkim bulunan "Müslüman Birliği" Partisinin mağlubiyetiyle neticelenen seçimlerden sonra bu hoşnutsuzluğun daha bariz ve faal bir hal aldığını da unutmamak lâzımdır.

Doğu Pakistan, Batı Pakistandan Hind topraklariyle ayrılır. Aradaki mesafe 1200 kilometredir. Bu bölge, batıya nazaran daha küçük bir araziye sahiptir, fakat nüfus bakımından Batı Pakistani tartar. Doğu Pakistanlın nüfusu, umumî Pakistan nüfusunun yüzde 56 sidir. Burada, düşük hayat seviyesinin yanı sıra çok çetin etnik meselelerle karşılaşılıyor. Bölgede, ikinci derecede bir eyalet omanın verdiği infialin eseri olarak, ayrıca Karaşi Hükümetine karşı bidayetten beri bir disiplinsizlik müşahede edilmektedir. Pakistanın kurucusu olan "Müslüman Birliği" ne karşı da bir umursamazlık var. Doğu Pakistanlılar, hükümetin vaidlerini yerine getirmediğine kanidirler. Başvekil Muhammed Ali'nin dış siyasetini tasvip etmiyorlar. Bütün bunlara — asal mesele — kötü yaşama şartlan tuz biber ekmektedir.

Bu vaziyet dahilinde, müteaddit defalar geri bırakıldıktan sonra nihayet geçen mart ayında yapılan umumî seçimlerde Başvekil Mehmed Ali'nin Partisi olan "Müslüman Birliği" nin, küçük komünist partisinin iştirak etmediği fakat desteklediği "Birleşik Cephe" adlı muhalefet bloku karşısında ağır bir mağlûbiyete uğradığı görülmüştür. Filhakika 20 milyon seçmenin iştirak ettiği bu seçimler neticesinde, "Müslüman Birliği" eyalet meclisindeki 30 üyelikten ancak 8 ini temin edebilmiştir.

Seçim, umumî Pakistan nüfusunun yüzde 56 sının iradesini aksettirdiği cihetle bittabi Karaşideki merkezî hükümetin durumu güçleşmiş, fakat normal parlâmanter mekanizma işlemediği için hükümet yerinde kalmıştır.

Buna karşı ilk reaksiyonun 26 martta belirdiği görülüyor. Filhakika o tarihte büyük bir miting tertip eden "Birleşik Cephe" taraftarlan hükümetin çekilmesini ve aynı zamanda Amerikanın Pakistana yardımını derpiş eden bütün karar ve tedbirlerin iptalini istemişlerdir.

Doğu Pakistan hâdiselerinin en mühim veçhesi de bu noktadadır, yani binnazariye, nüfusun yüzde 56 sını temsil eden "Birleşik Cephe" nin ,Pakistanın batı savunma sistemine bağlanmasını istememesidir.

Şimdi, Amerikanın Güney - Doğu Asyada komünizme karşı bir savunma pakti imkânlarını araştırdığı ve Pakistanın da bu pakt üyeliğine namzet olmağa hazırlandığı şu sırada, Doğu Pakistanda karışıklık çıkması bir bakıma kolay anlaşılan bir keyfiyettir. Güney . Doğu Asya için böyle bir savunma sisteminin kurulmasına ve Pakistanın herhangi bir şekilde batı camiasına bağlanmasına muarız olanların, aslında büsbütün başka realitelerin eseri olarak bir hoşnutsuzluğu istismardan geri kalmamış olduklarım açıkça göstermektedir.

Başkan Muavini Nixon

Dünyayı kucaklama Politikasının Şampiyonu

rinin iştiraki olmadan da kurmak zorunda kalsak, yine bu pakt akdedilecek ve Güney - Doğu Asyanın müdafaası sağlanacaktır."

Talihsizlik şurada oldu ki, Foster Dulles bu sözleri söylerken, cümlenin içindeki birincr fikri sona bırakarak ikincisini öne aldı ve fikir dünya ajanlarına, oradan da gazete manşetlerine şu suretle intikal etti:

"Hindicini olmadan da Güney . Dogu Asya Paktı kurulabilir.''

Arkasından yorumlar gecikmedi:

"Amerika, Hindiçiniyi gözden çıkardı."

Eisenhower tavzihe teşebbüs etti:

Bir gün sonra basın konferansında Başkan Eisenhower hakikî durumu açıklamaya çalıştı. Bu, zarurî idi. Zira, haber bilhassa Fransız hükümet çevrelerinde ve Cenevredeki Fransız murahhas heyetinde bir bomba tesiri yapmıştı. Nasıl yapmasın ki, Fransa, Hindicini deki askerî durumun sikleti altında konferans masasında âdeta ezilirken, son koz olarak Amerikanın müdahalesi ihtimalini ileri sürmekte idi. Pariste Amerika ile Fransa arasında, Cenevre konferansı akametle neticelendiği takdirde takip edilecek hareket tarzını tâyin için müzakereler cereyan ettiği haberi bu maksatla yayılmamış mıydı? Fransa, şimdi, Dulles'in beyanatiyle son kozunu da kaybediyor ve konferansta haysiyetli bir hal tarzı sağlamak ümitleri zayıflıyordu.

Başkan Eisenhower hakikî durumu açıkladı ve vaziyet zahiren olsun normale irca olundu. Amerika, Hindicinin elden çıkmasını göze almamıştır. Fakat:

Büyük bir «fakat»

Durum zahiren olsun normale irca edildi ama, bir nokta, müşahitlerin gözünden kaçmamıştı:

Foster Dulles bundan evvelki nutuklarında daima şöyle derdi:

"Hindicini elden çıkarsa, bütün Güney — Doğu Asya komünist hâkimiyeti altına girer." Halbuki şimdi Hariciye Vekili, Hindicini elden çıksa da Güney — Doğu Asya'nın yine de müdafaa edilebileceği fikrinde.

Eisenhower'in açıklaması, Dulles'in nutkundan doğan endişeleri bir dereceye kadar tahfif etmiş, fakat açıkça anlaşılan şu keyfiyete temas etmemiştir:

"Hindicini Amerika için "mühim" olmakta devam ediyor, fakat artık "hayati" olmaktan çıkmıştır.

Trieste

Yeniden aktüaliteye giriş

Dünya efkârı Cenevre ile, Hindicini ile ve "Fransanın dramı" denen dâva ile meşgulken, Trieste meselesinde de yeni yeni hareketler görülüyor. Dokuz senedenberi askıda kalan bu dâva yeniden aktüalitenin ilk plânına geçiyor. Birkaç bertiyi şu suretle sıralamak mümkün:

A — Amerika Hariciye Vekili Foster Dulles, Cenevreden Vaşingtona dönmeden evvel İtalyadan kıvrıldı ve Milânoda İtalyan Beşvekili Scelba ile bir görüşme yaptı. Şüphesiz ki bu görüşmede yalnız Trieste meselesi görüşülmüş değildir, fakat bu bahsin incelendiği muhakkaktır. Bilhassa Scelbanın ilk defa olarak Avrupa savunma camiasının İtalyan Meclisinde tasdiki meselesini Trieste meselesinin halli ile birlikte mütalâa ettiği anlaşılıyor,

İtalyan Hükümeti bu iki işi şimdiye kadar hiçbir zaman birbirine bağlamış değildir. En azdan resmi beyanat bunu gösteriyor. Fakat İtalyanın, altı Avrupa memleketinin iştirakiyle kurulacak Avrupa ordusuna girmesi memleket için hayatî derecede ehemmiyetli bir karar teşkil eder. Böy

le bir kararın Scelba Hükümetinin Mecliste sahip bulunduğu küçük çoğunlukla alınmasının caiz olmadığı, Foster Dulle.e anlatılmıştır. Bu çoğunluğu genişletmek için yapılacak iş de sağ cenah partilerinin müzaheretini sağlamaktır. Halbuki kralcılar, İtalyanın Avrupa savunma camiasına girmesine taraftar olmakla beraber, bu iş için Trieste meselesinin hallini şart koşuyorlar. Durum bu merkezdedir. Bina enaleyh Trieste meselesi ister istemez Avrupa savunma camiasının uygun bir şekilde tasdiki için bir şart haline gelmiştir.

B — Dulles - Scelba mülakatından sonra, İtalyan Hariciye Müsteşarı Stafaro, Trieste'yi ve «A» bölgesini ziyaret etti. 3u ziyaret «malûmat toplamak ve durumu görmek için» yapılıyordu. İşin resmî veçhesi bu idi. Müsteşar, seyahati sırasında müttefik askerî kumandanlarla ve sivil İtalyan makamlariyle görüştü. İtalyan Hükümeti, Trieste ihtilâfının başlangıcından beri ilk defa olarak böyle bir teşebbüse girişiyordu.

C — Öte yandan Mareşal Tito, New-York Times gazetesi muhabirine beyanatta bulunarak Trieste meselesinin halledilmesine bazı şartlar dahilinde razı olacağını bildirdi.

D — Bunun üzerine İngiltere Hükümeti sözcüsü, beyanatta bulunarak, Mareşal Tito'nun vaktinden evvel konuşmuş olmasından ötürü üzüntü duyulduğunu, kanaatince bu gibi beyanatın halen cereyan etmekte olan diplomatik temaslara halel verebileceğini söyledi.

Değişen roller

İki aydanberi Londra ve Vaşingtonda Trieste hakkında müzakerelerin cereyan ettiği biliniyordu, iki işgal devletinin İtalyaya karşı girmiş oldukları taahhütleri şu veya bu şekilde mevkii tatbika koyabilecek ve iki tarafça da kabul edilebilecek bir formül aranmakta idi. Bu taahhütler nelerdir? Trieste'nin «A» bölgesinin İtalyaya verilmesi,«B» bölgesinin de Yugoslsvyaya bırakılması.

Müzakereler ilerliyordu, fakat şu şekilde: Amerika ve İngiltere Hariciyeleri bu müzakerelerde esas itibariyle Yugoslavyayı muhatap tutuyorlardı. Belgrat, görüşmelerin en ince teferruatına kadar vâkıftı. Buna mukabil Roma, ancak müzakerelerin umumî hatlarından haberdar ediliyordu.

Filhakika durum 1953 sonbaharından beri hayli gelişmişti. O zamana kadar dâvâlı durumunda olan Belgrat şimdi davacı vaziyetine geçmişti. Buna sebep yukarıda bahsolunan batılı taahhütleri olmuştur. Yani batılılar 8 ekim 953 de «A» bölgesini İtalyaya vermek kararına vardıkları zaman durum değişmiştir.

Fakat değişikliğe sebep yalnız bu değildir. O zamanlar İtalya Başvekili olan Pella'nın hududa asker göndermesi de vaziyetin bozulmasında büyük ölçüde âmil olmuştu.

İki tarafın görüşü

Mareşal Tito mütalebelerini şu suretle hülâsa etti: «A» bölgesinin bir kısmiyle Trieste İtalyaya verilecek. «A» bölgesinin diğer kısmiyle «B» bölgesi Yugoslavyanın olacak. İtalyanın bilâhare ileri süreceği muhtemel mütalebelere karşı batılı devletler teminat verecekler.

Buna mukabil İtalyanlar ne diyor?

Aslını aramak gerekirse, İtalya şimdiden kati bir tavır takınmak istemiyor. İtalyan Hariciyesinin yarı resmi olarak yayınladığı notadan bu anlaşılmaktadır. Notada deniyor ki:

"Italyanın Trieste toprakları hakkındaki noktai nazarı müttefik hükümetlerce gereği kadar bilinmektedir. Yine müttefik hükümetlerce malûmdur ki, halen cereyan etmekte olan sondajların neticeleri kendisine verilinçe İtalya Hükümeti bunları cevaplandırmak hakkını mahfuz tutmaktadır."

Yani, diğer bir ifade ile, İtalya Londra ve Vaşingtona sureti nazikânede şu hususu hatırlatmaktadır ki, İtalya Hükümeti, Belgratla cereyan eden temaslardan sonra varılacak prensip ânlaşmalariyle kendisini bağlı addetmiyecektir ve bundan böyle klâsik ve diplomatik usullere dönmek niyetindedir.

1948 ve 1953 de İtalya lehine alınan kararlar birer "ölü mesele" haline gelince, şimdi Roma, münakaşayı alenî kılmaktan çekinir olmuştur.

İtalyanların her ne pahasına olursa olsun, hattâ zor kullanarak toprak ilhak etmek sevdasına kapıldıkları günler artık çok gerilerde kalmıştır.

Diplomasi

Doğu ile Batı arasındaki kara kedi

Batı ile Doğu arasındaki münasebetlerin merkezi halen Cenevre konferansıdır. Bu konferansta konuşulan Hindicini ve Kore meseleleri, dolayısiyle Asya dâvasının heyeti umumiyesidir. Bu dâvaya ne kadar ehemmiyet verilse az, zira Lenin'in vaktiyle çizdiği ve bugün de komünist idarecilerin takip eder göründükleri büyük Asya plânı ortada: Evvelâ Asya...

Hakikaten, son hâdiselerde, komünizmin kapitalist rejimlere evvelâ Asyada bir büyük, en büyük darbeyi vurmağa hazırlandığı intibaını uyandiriyor.

Fakat nasıl bir darbe? birçok şey gösteriyor ki, Kremlin bu darbeye klâsik bir dünya savaşı şeklinde teşebbüs etmek niyetinde değildir. Asyada, bugünkü şartlar içinde, batılılar — çoğu kendilerinin tevali eden hataları yüzünden — öyle bir duruma düşmüşlerdir ki, onların her kıpırdanışları biraz daha gerilemelerine ve dolayısiyle komünizmin biraz daha ilerlemesine yol açıyor. Bu itibarla Kremlinin harp açmağa ihtiyacı yok gibi görünüyor. Harbi açarsa belki batılılar açar: O da en büyük felâketi önlemek mülâhazasiyle...

Nitekim bugün, Cenevre konferansı akim kaldığı takdirde ne yapılacağı, nasıl bir yol tutulacağı meselesi müzakere konusu olmaktadır. Amerika, Hindiçiniye müdahale durumuna çok

Sinyor Toggliatti
Şampanya içen Komünist

yaklaşmıştır.

Fakat Hindiçiniye Amerikanın müdahalesi, elbetteki komünist Çinin de aynı ölçüde müdahalesini davet edecektir. Komünist Çin, 950 tarihli dostluk ve ittifak andlaşmasiyle Sovyet Rusyaya bağlıdır. Bu ittifakın mekanizması berekete geçmese bile, komünist blok Hindiçinide de bir Kore durumunu ihdas ve idame edebilecek. tir. Bu ise, bugünkü mahallî çıkmazı milletlerarası sahaya nakletmekten başka bir şey olmaz. Ta ki... taraflardan biri topyekûn savaşa karar versin. Yani atom ve hidrojen bombalariyle hasmının hayati merkezlerine saldırsın. Hidrojen bombası ile açılacak bir savaşın mesuliyetini üzerine alacak kimse var mı?...

Şimdilik ortada böyle bir kimse görünmüyor. Binaenaleyh savaşın göze alınamadığı yerde diplomasiye baş vurmaktan başka çare yoktur ve mademki bugünkü şartlar içinde Hindiçinide taraflardan birinin diğerine tam mağlûbiyet sayılabilecek bir hal tarzını kabul ettirmesine de imkân görülmüyor, o takdirde bir "uzlaşma" emri vâkidir.

Uzlaşma ve pazarlık ;

Bidayette iki taraf plânlarını ileriye sürünce bu plânlar arasındaki bariz aykırılık ilk ağızda, Hindiçini meselesinin çıkmaza girdiğini düşündürdü. Batılı tezinde evvelâ ateş kesilmesi, mütarekenin beynelmilel bîr heyetçe murakabe edilmesi ve nihayet anlaşmanın, konferansa iştirak eden memleketler tarafından teminat altına alınması isteniyordu.

Buna mukabil Vietmin mütarekenin beynelmilel bir heyet tarafından murakabesine taraftar görünmüyordu. Mütareke bizzat muharipler tarafından kontrol edilecekti.

Bundan başka, askerî sahada avantajlı durumda olan Vietmin doğrudan doğruya bir mütareke esasına yanaşmıyor; Mütarekenin, meseleye bulu. nacak siyasî hal tarziyle birlikte kararlaştırılmasını istiyordu.

Durum bu merkezde iken müzakerelerin gizli celselerde devam etmesi kararlaştırıldı ve bu kararın verildiği günden itibaren, tabiatiyle müzakereleri de bir esrar perdesi bürüdü. Ne tebliğ neşrediliyor, ne de daha evvel olduğu gibi muhtelif murahhas heyetleri sözcüleri basın konferansı tertip ediyorlar. Yalnız ara sıra, nadiren sızan haberlerden anlaşılıyor ki pazarlık durmamıştır: Kırışılıyor.

Nasıl bir kırışma?

Elde en azdan bir esas var. O da, gizli toplantılara karar verildiği gün Molotofun söylediği sözlerdir.

Molotof iki noktaya temas etmiştir: 1) Mütarekenin tarafsız memleketler murahhasları tarafından kontrolü; 2) Anlaşmanın Cenevre konferansına iştirak eden memleketlerce teminat altına alınması.

Molotofun ileri sürdüğü bu iki teklif batılıların plânına uygundur. Hattâ birincisi Vietmin tezine de ay. kırıdır.

Yoksa komünist blokta ayrılık mı var?

Batılılar arasında olduğu gibi, komünistler arasında da zaman zaman bazı meselelerde görüş ayrılıklarının zuhuru tabiidir. Fakat buna derhal ayrılık denebilir mi? Hatırlamak lâ-

(Devamı 34 üncü sayfada)

Dünyanın Bahsettiği Adam

Çu En Lai

Kızıl Mandarin

Cenevre konferansına iştirak eden diplomatların en şayanı dikkat olanı ve en ehemmiyetlisi hiç şüphesiz Çin Halk Cumhuriyetinin Hariciye Vekili Çu En Lai'dir. Bir zamanlar Çan Key Şek'in komutan olduğu Wham poa askerî akademişinde, komünist talebenin siyasî komiserliği vazifesini gören ve politika hayatına bu suretle Lai, Kızıl Çinin başlıyan Çu Er bu "pembe renkli toprak reformcu şu", şimdi konferans masasında batılılara karşı oynamakta üstadı bulunduğu "elâstikî ve gerilla usulü politika" oyununu tekrar etmektedir. Çinin yeni efendilerini çok iyi tanıyan Amerikalı gazeteci Edgar Snow'un bildirdiğine göre, bundan bir sene önce Çu, Pekinde bir toplantıda konuşurken Amerikan dış politikasını tahlil ederek bu politikanın kuvveti üzerinde durmuş, fakat ayni zamanda "uzun ve oyalayıcı tâli meseleler mevzuu bahis edildiği ve bu meseleler üzerinde can sıkıcı konuşmalar yapıldığı zaman Amerikalılarm tahammüllerinin kaybolduğunu ve böylece onların mağlûp edileceğini" söylemiş ve bu nevi diplomasiye de "Gerilla usulü politika" ismini vermiştir. Bir Çinli olan Çu, bu uzak doğunun komünist Talleyrand'ı, ırkından dolayı da bu usuldeki politikanın kurdudur ve Cenevrede şimdi ayni metodunu kullanarak hem Amerikalıları bezdirmeye ve hem de Amerikalılar ile Avrupalıların işbirliğini parçalamaya çalışmaktadır.

Litvinof gibi yaşamayı seven, Vişinski gibi süratle fikrini ifade edebilen, Molotof gibi sert ve hissiz olan Çu, buğün Kızıl Çinin başında bulunan diğer şefler misali ne prolelaria sınıfından ve ne de fakir köylü topluluğundan gelmiştir. Çu'nun ailesi Mandarindir ve bu ailenin tarihi Konfiçius devrine kadar uzanır. Bazı sinologlar yedi bin sene önce Çinde hüküm süren imparator Çu'nun, şimdiki Kizıl Çin Hariciye Nazırının atası olduğunu söylemekte dirler. Çu En Lai (En Lai, çincede lûtufkâr insan" mânasına gelir) bir taraftan Konfiçius doktrinini öğrenirken, diğer taraftan modern edebiyatı ve bu arada Marksizmi hazmetmiş, evvelce ateşli bir komünist talebe olan ve bundan dolayı hapse giren karısı Teng Ying Chao da Çu'nun tam bir komünist olması için onun üzerinde bîr hayli emek sarfetmiştir.

Bu, aşağı yukarı otuz sene önce Avrupaya gelerek Pariste garson, Şimalî Fransada ve Ruhr bölgesinde maden amelesi olarak çalışmış, daha sonraları Almanya ve İngilterede üniversite tahsili yapmıştır. Komünist Çu, Cinde o meşhur yedi bin kilometrelik "büyük yürüş"e de katılmış ve böylece idamdan kurtulmuştur. Çu, meslekten yetişme bir ihtilâlci, bir organizatör, bir politikacıdır ve Mao'nun sağ koludur. Dikkate şayan olan nokta şurasıdır ki, Mao, Stalinvari bir hisle etrafındaki arkadaşlarına karşı asla bir emniyetsizlik beslemez ve onlardan şüphe etmez. Bundan dolayı Kızıl Çinin şefleri arasında bir temizleme hare. keti duyulmamıştır. Çin komünistleri kendi terrör idarelerinde milyonlarca insanı öldürmüşler, yoketmişlerdir. Fakat, idarenin başında bulunanlar daima beraber kalmışlardır. Bu bakımdan bugün kızıl Çini idare etmekte olan Mao Çe tung, Çu Lai Çu teh triumvirası bir "kollektif idare tarzı" nın en enteresan misalini vermektedir ve Çu En Lai da bu takımda kaptan Mao'dan sonra ikinci olarak gelmektedir. Bir çokları Çu'ya, Mao'nun halefi olarak bakıyor.

İKTİSADİ ve MALİ SAHADA

Hariçle Temasımız

Almanyayla anlaşmamız

Harb sonrası Avrupasımn birinci plânında yer alan mümtaz devlet adamı Federal Almanya Şansölyesi Dr. Conrad Adeneaur'in, geçen mart içinde Türkiyeye yaptığı ziyaretin müsbet ve feyizli neticeleri alınmak üzeredir. Ziyareti esnasında, Dr. Adenauer, Türkiyeyi idare eden devlet adamlarımızı yakından tanımak ve aynı zamanda, Türk milletinin heyecan içinde kalkınma azim ve karariyle, yurdumuzun geniş imkânlarını bizzat görmek fırsatım elde etmişti.

Türkiye, hele bugünkü seri kalkınma devresi içinde, istihsal ve ihraç imkânlarını azamî hadlerine çıkaran Almanya için, küçümsenecek bir partöner almaktan çıkmıştır. Bunu, yerinde müşahede etmek, değerli Alman Başvekili, üzerinde müsbet bir kanaat hâsıl etmiş olmalı ki, halledilemiyecek gibi görünen bazı pürüzlü meseleler dahi, bugün artık hal yoluna girmiş bulunuyor.

Memnuniyetle haber alıyoruz ki, halen Bonn'da, Büyükelçimiz Suat Hayri Ürgüplü'nün reisliği altıncaki Türk heyetile salahiyetli Alman mümessilleri arasında cereyan eden müzakereler, her iki tarafı da memnun eden inkişaflar kaydetmektedir. Misafirimizin Türkiyeyi ziyareti esnasındaki tavır ve hareketleriyle, Bonodaki müzakerelerin seyrinden, öyle anlaşılıyor ki, Türkiye ile olan iktisadi ve ticari münasebetlerin sevk ve idaresi teşebbüsünü, artık değerli Alman Başvekili bizzat eline almıştır. Bunu, her iki memleketin bugünkü ve yarınki menfaatleri zaviyesinden takdirle karşılamamak mümkün değildir.

Alman firmalarının Türkiyeye vaki ihracatlarından mütehassil alacaklarının süratle tesviyesi, her iki memleket için de, aynı derecede, lüzumlu ve faydalı sayılan bir husus idi. Öyle görünüyor ki, bu hususta, Almanyanın, memleketimizden olan ithalâtını arttırmak ve süratlendirmek suretiyle hallolunmak şıkkı üzerinde bir prensip mutabakatına varıldıktan sonra, Bonn'daki müzakereleri takiben, derhal mevkii tatbike konulabilecek bir tarzı tesviye bulunmuş olacaktır. Türkiye, unutmamak lâzım gelir ki, Almanyanın hariçten devamlı olarak ithal etmek mecburiyetinde bulunduğu bazı iaşe ve ham maddelerin müstahsil ve ihracatcısıdır. Hububat, pamuk, tütün, fındık, üzüm, incir, krom. bakır, manganez, memleketimizin belli başlı ve mühim ihraç maddelerindendir Almanya ise, bu maddelerin ithalâtçısıdır. Şu halde, mal mubayaası suretiyle, alacaklarının tesviyesini arzu ayan bir memleket için, bu maddelerin mubayaasını Türkiye'ye doğru tevcih etmek, aynı zamanda ithalâtı da süratlendirmek ilk akla gelmiş tedbirlerdir. Türkiyenin, herhangi bir memleketle devamlı olarak alış verişte bulunabilmesinin ancak o memlekete ihracat yapmak ve ihracatını arttırmakla mümkün olabileceğini kabul etmek âkilâne bir hareket olur. Istihsalleri artıp ihracat imkânları gelişen memleketler için, bugünkü Türkiye dikkatle tetkik edilmeğe değer bir piyasadır. İşte Federal Almanya Şansölyesi, Türkiyeyi ziyaretinde bu hakikati bizzat görmüştür.

Türkiye, halen, hummalı bir kuruluş ve cihazlanma devresi içindedir. Hükümet, kuruluş ve cihazlanma noksanlarını süratle ikmal etmek ve vatandaşların çalışmalarını daha müsmir kılmak için geniş bir yatırım programını tahakkuk ettirmek yolundadır. Bu programın tahakkukunda da, Federal Almanya, bugünkünden daha faal bir siyaset takip etmek suretiyle, Türkiyenin iktisadi kuruluş ve cihazlanmasında rol ala-

Sanayileşme Davamız

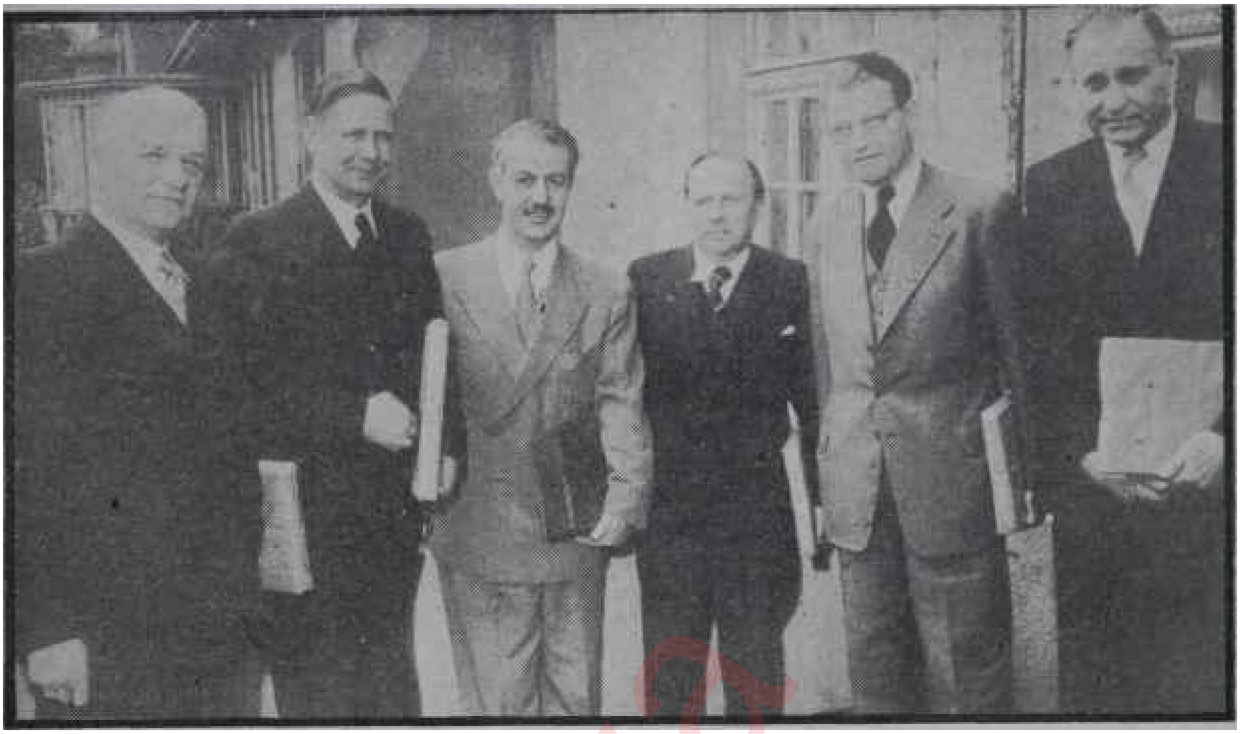
Prof. Fethi Çelikbaş
(İşletmeler Vekili)

Muasır iktisatta hâkim olan telâkkiye göre, millî iktisatları uzvî (organik) birer varlık olarak göz. önünde bulundurmak ve iktisadî politikayı, bu zaviyeden, birbirini ikmal eden ve tamamlıyan tedbirler manzumesi içerisinde yürütmek en doğru ve isabetli bir hareket tarzıdır. Çünkü, ancak bu suretle sağlam, sıhhatli ve nisbî bir istikrar içinde seyreden bir millî iktisat nizamının kurulması mümkün olabilmekledir. Vakıalar göstermiştir ki, bugünkü ileri, rasyonel ve dinamik teknik devrinde, ziraat ekonomisinin sanayisiz, ne de, aksine, sanayi ekonomisini ziraatsiz gelişip serpilmesi kabil değildir.

Demokrat parti iktidarının, memleket realitelerini görerek, dört yıldanberî, ziraatimizi kalkındırmak mevzuunda aldığı şumullü tedbirler, iktisadî icaplara uygun olarak, yani muayyen ve makul bir gümrük himayesi arkasında faal rekabet şartları içinde kârlı (rantabl) olarak çalışabilecek bir milli sanayiin kurulması ve gelişmesine elverişli zemini hazırlamış bulunmaktadır. Umumi iktisadî ve içtimaî kalkınmamızın âdeta manivelası yerinde olan ziraatimiz için geçen devrede tatbikine girişilen müessir tedbirlere devam olunmak tabii bulunduğuna göre, sanayi mamulleri emin ve müstakar bir iç pazara kavuşmuş olmaktadır ki, sadece bu hususî vaziyet dahi, sanayileşme hareketleri için küçümsenemiyecek bir teşvik unsuru telâkki edilmek lâzım gelir. Kaldı ki, dört yıllık çalışmaların neticesi bundan da ibaret değildir ve filhakika, sanayi erbabının şiddetle muhtaç olduğu tam bir emniyet ve istikrar havası da artık memlekette teessüs etmiştir. Hükümetin, süratle, yollar, köprüler ve limanlarımızı inşa etmek suretiyle münakale şebekesinin ikmal ve ıslahı, termik ve idrolik santrallar kurulması gibi iktisadî cihazlanmamızın biran evvel vücude getirilmesi için giriştiği büyük teşebbüsler de sanayi erbabımızın çalışmalarını geniş ölçüde müsmir kılacak tedbirler cümlesindendir. Bütün bunlara, dış ticaret politikamızın ve tatbikatın da, her yönden, yerli sanayii korumak maksadını istihdaf ettiği ilâve edilecek olursa, iş adamlarımıza ve sermaye sahiplerimize, halen Türkiye sanayünde geniş imkânlar açılmış olduğu görülür. Vakıa, mevzuatımızda, ar. tık kaldırılması veya tadil olunması bir zaman ve imkân meselesi olan sanayii köstekleyici engeller yok değildir. Ama, buna rağmen, Türkiyenin tarihimizin hiçbir devrinde, bugün olduğu kadar, sınaî inkişafa elverişli bir manzara arzetmediği de bir hakikattir.

İktisadi hayatta, piyasa tutmanın, müşteri elde etmenin ve marka tanıtmanın ehemmiyeti büyük olduğuna göre, erken fabrika kuran, mamullerini muhtemel rakiplerinden evvel piyasada tanıtan sanayii erbabının diğer şartlar aynı kaldığı takdirde, bütün çalışmaları boyunca iktisadî bir imtiyazın sahibi olacakları aşikârdır. Böyle bir imtiyaz ise, rekabet ekonomisi içinde, firmalar için hayatî bir ehemini. yet arzeder.

İş adamlarımızın ve sermaye erbabımızın, iç pazar şartlan ve imkânlarını yakından takip ve tetkik ederek, zaman kaybetmeden, sına! teşebbüslere geçmeleri fikrini daima telkin etmekte fayda görmekteyiz. Çünkü, milli iktisadımızın istekleri bunu âmir olduğu gibi, bizzat sermaye sahiplerimizin devamlı menfaati de, bu yolda yürümeyi icap ettirmektedir. Unutmamak lâzım' gelir ki, iktisadî hayatta ancak, kendi menfaatlerini umumi menfaatlerle bağdaştırabilen teşebbüsler payidar olmakta, buna mukabil umum menfaatlerle ahenkli olmıyan veya çatışan teşebbüs ve firmalar da, ergeç tasfiyeye uğrayarak yok olup gitmektedir.

Suad Hayri Ürgüplü

Alman dostlarla çevrili bir büyük elçi

bilir. Fransa bu mevzuda, hattâ kredi teşebbüslerin yatırım programlarını dahi kolayca gerçekleştirmek imkânlarını verecek şümullü bir yatırım kredisi açmak suretiyle, ilk müspet misali vermis, bulunuyor, Almanya, Dr. Adenauer'in başında bulunduğu hükûmetin takip ettiği siyaset sayesinde, ikinci dünya harbinden sonra, süratli ve muazzam bir iktisadî kalkınmaya sahne olmuştur. Alman sanayii, bugün, her zamandan ziyade ihracat yapmak ve mevcut ihracatını çoğaltmak zorundadır. Beri tarafta da, Türkiye, uzun senelerin ihmalini süratle telâfi etmek maksadiyle, devlet sektöründe ve hususî sektörde, geniş ye süratli bir yatırım programı takip etmektedir. Yani yatırım malzemesi ve (maddeleri ithal etmektedir. Türkiyenin ihtiyaçları ve Almanyanın imkânları bir arada mütalâa edilecek olursa, Almanyanın da, Fransa gibi, Türkiyeye yatırım kredisi açmasını beklemek yerinde olur. Bu hareket, hiç şüphe yok ki, her iki memleketin, hem bugünkü hem de ilerideki menfaatlerine uygun bir şey olur. Türkiyede ve Almanya da iş adamları muhitinin, Bonn müzakerelerini alâka ile takip etmelerinin bir sebebi de budur. Bekliyelim.

İkinci Beynelmilel imalâtçılar Kongresi

Bu ay içerisinde Periste 14 memlekete mensup 300 iş adamının katılacağı Milletlererası ikinci büyük imalâtçılar kongresi toplanacaktır. Bu şekildeki ilk konferans, 1951 yılının Aralık ayında New Yorkta ve Amerikan Millî İmalâtçılar Cemiyetinin himayesi altında toplanmıştı. Bu seferki konferansı tertip ve tanzim eden teşekkül ise, Avrupa Sınaî Federasyonlar Konseyinin mesul, organıdır. Bu Konseye 13 memlekete mensup 23 millî teşekkül dahil bulunmaktadır.

Kongreye, A. B. D. den, 162 seçkin iş adamı katılacaktır. Aşağı yukarı aynı sayıda temsilci de Alman. ya, Avusturya, Belçika, İngiltere, Fransa, Danimarka, Finlandiya, İtalya, Lüksemburg, Norveç, İsveç, Hollanda ve İsviçreden gelecektir. Toplantılar, Paristeki meşhur Palais d'Orsay otelinde ve 23 Mayıs ile 25 Mayıs tarihleri arasında yapılacaktır.

Kongre, tertip edenlerin ifadesine göre, dört mühim hususun konuşulması için toplanacaktır: Evvelâ, sanayide beşerî münasebetler meselesi ele alınacak; bu cümleden olarak modern sevkü idare tekniğine ait metodlar, işveren - işçi münasebetlerine ait meseleler, memur ve müstahdemin eğitimi ve terfi ve tefeyyüz işlerine dâir modern görüşler münakaşa edilecektir. İkinci olarak, hayat standardının yükseltilmesi ve istihdamda istikrarın temini mesleleleri derpiş olunacaktır. Bu konuya dahil olarak, ücret politikaları, verimlilik meselesi, teknik işsizlik dâvasi,, iş değiştirme meselesi ile ücretlerin azaltılması dâvaları ele alınacaktır. Üçüncü mevzu ise, devletin iktisadî hayattaki rolünün incelenmesinden ibarettir. Bu kısımda, devletin hususî teşebbüse müsait bir hava yaratmak bakımından mesuliyetlerinin nelerden ibaret olduğu hususu ile, vergilendirme, kredi siyaseti ve benzerleri münakaşa edilecektir. Dördüncü münakaşa konusunu, pazarların genişletilmesi, yeni piyasaların açılması çarelerinin görüşülmesi teşkil eyleyecektir. Bu cümleden olmak üzere, deniz aşırı yatırımlar meselesi ile milletlerarası ticarete konulmakta olan manialarin giderilmesi hususları münakaşa edileçektir

Kongrein gündemine giren meseleler o kadar mühim ve bizim için hayatî kıymeti haiz şeyler ki, gönül, müşahit sıfatiyle de olsa bu işlerle ilgilenen mahdut sayıdaki mütehassıslarımızdan müteşekkil bir heyetin bu kongerede hazır olmasını çok isterdi. İktisaden hızla kalkınmakta olan Türkiyenin en mühim dâvası, bu kalkınma hızına muvazi olarak mütehassıs teknik eleman yetiştirmek; bu kalkınmanın yol açacağı yepyeni iktisadî, içtimaî ve teknik problemlere çare bulacak ehil kimselere sahip olabilmektir. Kalkınma hareketimiz, ancak ihtisas sahibi Türk elemanlarının yeter sayı ve vasıfta olması ile başarılacak; devamlı bir karakter taşıyacaktır. İşte, gerek bu şekilde yeni elemanların yetişmesi, gerekse sayıları pek az olan mevcutların bilgi ve görgülerinin yenilenilip genişletilmesi için bu gibi kongrelerin kaçırılmaz fırsatlar oldu-

ğuna inanıyoruz. Kaldı ki, sayılarının çok az olduğunu söylediğimiz bu mütehassıslarımız . içinde çok değerli ve dünya çapında bir şöhrete sahip olan. lan da vardır. Onlara da tebliğde bulunmak; müzâkerelere katılmak suretiyle dünyaya sesimizi duyurmak şansını vermek herhalde yerinde olurdu. Bu yola gidilmediğine göre, hiç olmaza, kongre müzakeratına ve tebliglerine ait dokümanları getirterek bir fikir edinmek, herhalde bu işlerle meşgul tatbikatçılarımız ve ilim adamlarımız için çok faydalı bir hareket olur, sanırız.

Memleketimizi ziyaret eden Amerikan iş adamları gittiler

Gecen sayıda bahsettiğimiz 52 kisilik Amerikan iş adamlarından mürekkep bir ziyaretçi gurupu Istanbulda üç günlük bir ikametten sonra memleketlerine müteveccihen yurdumuzdan ayrılmışlardır. Detroit Ticaret Odası Başkanı Mr. Willis H. Hall'un başkanlığında olan heyet, çok müsbet intibalarla Amerikaya dönmüş bulunmaktadır. İstanbul Ticaret Odası Başkanı Sait İbrahim Esinin yakın alâka ve gayretleri sayesinde heyete, Istanbulun bütün güzellikleri gösterilmiş; yabancı sermaye bakımından Türkiyenin arzettiği uçsuz bucaksız imkânlar gözleri önüne serilmiştir.

Heyet âzalarının hepsi, ziyaretlerinin pek kısa sürdüğünü, ilk fırsatta tekrar Türkiyeye gelerek çok daha uzun kalacaklarını ve beraberlerinde müsbet iş teklifleri getireceklerini ısrarla belirtmişlerdir. Heyet mensupları, İstanbul Ticaret Odasında tüccar ve iş adamlarımızla yaptıkları toplantıda Türk iş âlemine mensup mümtaz simalarımızla tanışmak ve karşılıklı fikir teati eylemek imkânını da bulmuşlardır.

Gene gecen hafta içerisinde, Amerikanın Ve dünyanın en meşhur inşaat firması olan Morrison-Knudsen şirketinin sahiplerinden ve İdare Meclisi Reisi Mr Morrison da memleketimizden ayrılarak Beyruta gitmiştir. Bu firma halen, Seyhan barajının inşaatı işini üzerine almıştır. Mr Morrison, hem baraj inşaatını mahallinde görmek, hem de Türkiyede firması namına girişebileceği diğer taahhüt işleri hakkında bir fikir edinmek üzere memleketimize kısa bir ziyarette bulunmustur. Gerek yurdumuzda gördügü kalkınma hamlelerinden perekse baraj inşaatının mükemmel bir şekilde ilerlemesinden ziyadesiyle memnun kalan Mr. Morrison, İstanbulda inşa edilecek asma köprü işine de firmasının memnuniyetle talip olacağına işaret eylemiştir.

Kanunun, secim kampanyası boyunca ileri sürüldüğü gibi bir kapitülâsyon mahiyetinde olmadığı böylece daha iyi anlaşılmaktadır. Zira karar verme bahsinde son hak, daima devlete kalmaktadır ve devlet bu hakkı istediği gibi kullanmaktadır.

İç Haberler

Yabancı Sermaye Kanununun tesirleri kendisini göstermeğe başladı

Yeni kabul edilmiş olan Yabancı Sermayeyi Teşvik Kanunu hükümlerine uyarak Vekiller Heyeti yeniden iki yabancı firmaya memleketimizde yatırım yapıp teşebbüse geçmek müsaadesini vermiştir. Bu firmalardan birisi Amerikan diğeri ise Fransız sermayedarlarına aittir. Amerikan firması, Avrupa ve Amerika tipinde peynir imal edecek bir fabrika inşası yoluna gidecek; lüzumlu tesisat ve sermayeyi Amerikadan getirecektir. Fransız firması ise, elektrik makinelerinin her çeşidi için, lüzumlu " olan muhtelif tipte kömür istihsaline yarayacak bir fabrika inşa edecektir; bu iş için sözü geçen firma 3 milyar 125 milyon frank kapital koyacaktır.

Gene bu kanunun sağladığı kolaylık ve imkânlardan faydalanmak suretiyle, Türk ve İngiliz sermayedarlarının işbirliği ile muhtelit karakterce bir münakale şirketi kurulacaktır. "Yıldız Havacılık ve Turizm Şirketi" ismini taşıyan bu şirket, memleket dahilinde ve haricinde uçakla yolcu ve yaş sebze ile taze meyva nakliyatı yapacaktır. Şirketin kuruluş gayeleri arasında, ayrıca Erzurum dan İstanbul ve Ankara gibi istihlâk merkezlerine kesilmiş kasaplık hayvan nakliyatı ile Türkiyeden İngiltereye kesilmiş kümes hayvanları ihracatı da yer almaktadır. Bu muhtelit teşebbüs, bütün bu faaliyetler dışında, her gün sahası büyük bir hızla genişleyen ekim bölgelerimizde havadan haşarat ile mücadele edilmesi işini de üzerine alacaktır. Gerek bu sonuncusu, gerekse bundan evvelki gayeler, tahakkuk ettirildiği takdirde memleketimiz için büyük bir fayda sağlayacaktır. Ekonomisinin temeli ziraat ve ziraî mahsuller olan Türkiyemizde, bu temele müstenit bir imalât ve nakliyat sanayiinin süratle kurulup gelişmesi her bakımdan memnunluk uyandıracak bir haldir.

Halen Vekiller Heyetinin elinde tetkik edilmekte ona otuz kadar ya. bancı sermaye yatırım teklifi vardır. Hükümet bu müracaatları da süratle ve büyük bir dikkatle tetkik ederek kanunun hükümlerine ve bilhassa memleketimizin menfaat ve kalkınma politikasına uygun olanlarının tatbiki için gereken müsaadeyi verecektir.

Pirinçlerimize olan talepler arttı

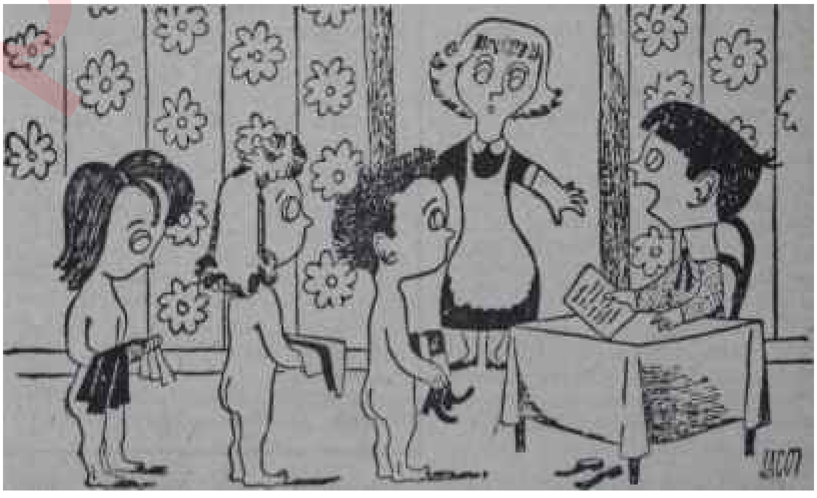
İyi bir mahsul yılından sonra, müsait kalite ve fiyat karşısında yabancı alıcılarımızın pirinçlerimize olan rağbetinin hergün arttığı muşahede olunmaktadır. Halen Japonlar ve İngilizlerle pirinç satışı için müzakereler devam etmektedir, İngiliz firmalariyle olan konuşmalar sona ermek üzeredir. Yakında Ingiltereye 100 ton tutarında pirinç satılmasına dair bir anlaşma imza edilecektir. Japon fir. maları ile olan müzakereler, henüz fiyatların, sondaj edilmesi ve teklifler istenilmesi mahiyetindedir.

Pirinç piyasalarımızda ekstra malların kilosu toptan 73 - 74; Diyarbakır pirinçleri 105 - 107; kulaklı malları ise 115 . 125 kuruştan muamele görmektedir. Mahsul bol, elde yeter derecede stok olduğu için dahilî pazarlarımızın bu cüz'î ihracattan zarar görmesi ve fiyatların yükselmesi gibi bir tehlike bahis mevzuu olamaz.

Memleketimizdeki kasaplık hayvan durumu

Son ayların en mühim iktisadi hâdiselerinden birisi de İstanbul ve Ankara gibi büyük istihlâk merkezlerinde rastlanan et buhranıdır. Halkımızın devamlı ve geniş ölçüde şikâyetlerini mucip olan bu hal, alman bir takım tedbirlerle giderilmek yolunda ise de meseleye tam bir hal çaresinin bulunduğu herhalde iddia edilemez. Bir yandan narhı yükseltmek,

(Devamı 34 üncü sayfada)

— Vergi tahsildarlığı oynuyoruz da..

KADINLAR ARASINDA

Güzellik

Ayaklarınız bakıma muhtaçtır

Önümüz Haziran; plaj mevsimi de nerede ise başlıyor. Hepimiz içimizde sıcak mesvimin sevincini duymaktayız. Kalın yünlülere, uzun kollara, kapalı yakalara veda edip vücucumuzu doya doya güneşe vereceğiz. Kışın sıkıntısını bilhassa çekmiş olan ayaklarımız da nihayet biraz rahat yüzü görecek.

Avrupalılar "insanların yaşını ayaklar tâyin eder" derler, yalan da değil. Bakımsız ayaklar, sıhhatinize, duruşunuza, ifadenize ve tabiî, güzelliğinize zararlı surette tesir eder. Muhakkak ki gençliğinizin tazeliğilni muhafaza etmek ve hep güler yüzlü olmak ütersiniz. Öyle ise günde 14 saat yükünü taşıyan ve tabiatın hesabini yapmamış olduğu sıkı kunduralar içinde hapsettiğiniz o zavallı iki ayağınıza azamî itina göstermeniz lazımdır.

Yürüyüşünüz ve duruşunuz kusursuz olmalı

Muntazam yürümek için ayak uçlarınızı yere düz basınız (ayaklarınız ne içeri, ne de dışarıya doğru dönmem eli). Vücudunuzun yükünü parmaklar değil, tabanlar taşımalı. Yürürken ayaklarınızın vaziyetine dikkat etmeye kendinizi alıştırınız; ilerleyen ayak daima ötekinin tam ününe yerleşmeli.

Avakkabılarınız ayaklarınızdan daima biraz büyük olsun

Ayakkabı giyerken daima çekecek kullanıma ve çıkardığınız kunduraları kalıba geçiriniz. Çoraplarınız her zaman tam ölçünüze göre ve ayakkabılarınız yaşadığınız hayata uygun olsun. Yürüyüşte ve evde oturmak için kullandığınız ayakkabılar ökçesiz olmalı.

Fırsat buldukça ayaklarınızı dinlendiriniz.

Mesleğiniz ayakta durmanızı icap ettiriyorsa, saat başına 5 -10 dakika oturmaya bakınız; her akşam da ayaklarınızı başınızdan yüksek bir yere dayıyarak 15 dakika uzanınız, Uzun zaman ayakta beklemek mecburiyetinde kaldığınız zamanlar, olduğunuz yerde ayaklarınızı kımıldatınız.

Ayaklarınızı yıkayınız

Bunu günde en az bir kere yapınız ve itina ile kurulayınız. Tırnaklar parmaklardan daha kısa bırakılmamak şartiye ayda bir defa kesilmeli. Bunlara, ellerinize itina ettiğiniz kadar itina etmelisiniz.

Pedikür yaptırınız

Parmaklarınızda en ufak bir arızayi görür görmez derhal pediküre müracaat ediniz. Yapacağınız cüzî masraf sizi ilerde birçok sıkıntılar. dan kurtarır.

Kadınlarımızın pediküre gitmeyi âdet edinmemiş olmalarına şaşmamak elden gelmez. Bu, Avrupalı bir kadın için ihtiyaçların en tabiisidir.

Kadın kudreti

Tülya Nemlûk

Yer yüzünde öyle bir kudret mevcuttur ki bunun ehemmiyeti bugüne kadar maalesef hemen hemen her yerde hakikiyle kavranmış olmaktan çok uzak kalmıştır: Asırlardan beri bütün baskılara rağmen tabiatın kendisine vermiş olduğu kuvvetin sayesinde hayatiyetini muhafaza edebilmiş olan kadın kudreti!

Muhakkak ki bunu en iyi idrâk eden gene de yirminci asır, yani kendi asrımız olmuştur. Tarih boyunca magara köşelerine sığınmış ve ancak cinsin temadisine yarayan bir matah olmakla başlayan, yavaş yavaş fakat katiyetle his sahibi bir mahlûk olarak annelik ve bilâhare zevcelik haklarını kazanmaya muvaffak olan kadının, bu gün artık hayata gözlerini tam mânasiyle açmış, içinde yaşadığı cemiyet dahilinde yalnız his sahibi değil, ayni zamanda fikrine müracaat edilen bir insan olmaya namzet bir hale gelmiştir.

Kadınların, içtimaî mesuliyetlerini, en sarahatle müdrik oldukları memlekette, Amerika'da, Kadın Kulüpleri Umumî Federasyonu Başkanı, Mrs. Houghton, bundan bir müddet evvel, kendisine tevcih edilmiş bir suale sayanı dikkat bir cevap vermiştir. Demiştir ki: «Kendi evi, her kadın için hayatının merkezi olmalı, fakat asla hududunu teşkil etmemelidir.»

Federasyon başkanının demek istediği şu idi: Allahınızı severseniz, mutfağınızdan çıkıp, dışarıda olup bitenlere bir göz atiniz, memleketinizin hayatına faal bir surette iştirak ediniz.

Benim bu satırları yazmamdaki maksadın da ayni olduğunu itiraf edeyim. Ancak Türk kadınında, âmme işlerine fiilen alâkadar olmak arzusunun uyanması için ilk önce, ulaşılmaz gibi görünen siyasetin esrarengiz maskesini yırtmak icap ettiği kanaatindeyim.

Beraberce tahlil edelim: Siyaset nedir? Yağın, şekerin fiyatını indirip yükselten şey o değil midir? Köyümüze suyu, elektriği getiren veya getirmeyen, delikanlılarımızı Koreye gönderen veya oradan geri çağıran, çocılklarımıza iyi veya kötü mektepler veren, elhasıl her gün, her birimizin günlük hayatını tâyin eden şey gene o değil mi? Öyle ise, «siyasetle alış verişim yok» demek ne demektir?

Amerikalı kadınlar işte bu hakikatlere vâkıf oldukları içindir ki kendi memleketlerinin politikasında hatırı sayılır bir ağırlık teşkil etmektedirler. Birleşik Devletlerde bugün, cumhurreisliğine, senato âzalığına veya herhangi devlet vazifelerinden birine nam zet olan kimse, kadın vatandaşlarının efkârını küçümsemeyi göze alamaz. Hattâ o kadar ki umumi kanaate göre, Eisenhower'in, Reisicumhur seçilmesinde en büyük âmil Amerikalı kadınlar olmuştur ve gene onların tazyikiledir ki kabinede iki kadına yer verilmiştir.

Büyük Atatürk'ün, bu kudreti ve memleketin istikbali bakımından onun ifade ettiği derin mânayı sezmiş olması sayesinde inkılâptan beri bizim memleketimizde de her ne kadar ufak çapta da olsa böyle bir temayül müşahede edilmiştir* ve zaman zaman, müstesna kabiliyetli bir iki kadınımız mühim mevkiler işgal etmeye davet edilmiştir.

Mamafih, bence, kadın kudretinin ve oynayacağı rolün bu münferit vak'alardan çok daha manidar ifadeleri de mevcut olabilir. Ağır başlı ve muntazam çalışan kadın teşkilâtlarının muvaffakiyetle başarabileceği, elle tutulan, gözle görülen isler acaba hiç yok mudur? Bilhassa memleketimizde, âcil birer mesele teşkil eden, meselâ, dilencilik, çocuk suçları dâvası, gittikçe genişleyen müstehcen edebiyat dâvası, gün geçtikçe tatminkâr olmaktan uzaklaşan mekteplerimiz, gayri meşru çocukların ve bekâr annelerin korunması, çocuklara bıçak satma yasağı ve daha nice mevzular, kadınlarımızın dikkat ve titizlikle üzerinde durması icabeden hususlar değil midir?

Büyük şehirlerimizde, kadınlarımıan hayır cemiyetlerine bir hayli rağbet gösterdiklerini biliyoruz. Güzel, fakat birkaç yüz muhtaç kimseye cüz'i yardımlarda bulunmak, felâket mahallerinin âcil ihtiyaçlarını muvakkaten karşılamak bu memleketin mühim ve ihmal götürmez dâvalarım halletmez. Büyük şehirlerimizde kurulmuş kadın teşkilâtları var. Bunları bütün memleket sathına teşmil edip, âtıl kalmış kuvvetlerin hepsini seferber etmek elzemdir. Bunu yaptıktan sonra, muntazam bir programa göre çalışmak ve memleketin idaresini ellerinde tutan zevata muayyen dâvaları benimseterek bunların halline doğru gitmeyi kolaylaştırmak!

Gaye hiçbir zaman erkekleri taklit etmek veya onların sahasına tecavüz etmek değildir. Gaye, kadınlara has kuvvet ve hasletlerden azamî surette istifade etmek ve bu kudreti, hizmete çok muhtaç ve çok lâyik Türk milletinin emrine amade kılmaktır

Mümkün olduğu kadar normal kilonuzu muhafaza etmeye gayret ediniz

Yükünü taşımaya alışmadıkları kiloları taşımak mecburiyetinde kalınca ayaklarınız büsbütün yorulur.

Tabanlarınızı kuvvetlendirmek, ayak uçlarınızın suplesini artırmak, bacaklarınızı ve bilek adalelerini rahat ettirmek ve kan deveranını kolaylaştırmak için bazı hareketleri muntazaman yapınız.

Terden ve rahatsızlıktan çekininiz

Parmaklarınıza kımıldayacak kadar yer bırakan ayakkabılardan başkasını giymeyiniz. Eve gelir gelmez ya terlik ya sandal giymekle ayaklarınıza nefes almak fırsatını veriniz. En ufak bir rutubeti hissettiğiniz takdirde derhal çorap ve ayakkabı değiştiriniz.

Tere mâni olmak ve sebep olduğu sıkıntıları bertaraf etmek için çoraplarınızın içine talk pudrası serpiniz.

Kan deveranını kolaylaştırmak için

Ayakkabınızın içinde bile parinaklarınızı sık sık kımıldatınız. Baldırdan parmak uçlarına kadar bacaklarınızı 3 dakika sıcak, 1 dakika da soğuk duşun altında tutunuz ve ameliyeyi beş altı defa tekrarlayınız.

Ökçeleriniz sertleşmiş ise

Ayaklannızı yıkadıktan ve sünger taşiyle iyicene uvduktan sonra bunlara gece bademyağı sürüp öyle yafanız.

Tabanlarınızı kuvvetlendirmek için

Vucudünüzün yükünü her iki ayağınız taşısın; bacaklarınızı hafif aralayınız ve tabanlarınızın bir iç kısmını, bir dış kısmını yerden' kaldırmak suretiyle tabanlarınıza bir nev masaj yapınız. Birkaç kere tekrar ediniz.

Yerden bir şey toplamak istermiş gibi parmaklarınızı aşağıya doğru kıvırınız ve derhal tabii vaziyete getiriniz; bundan sonra parmak uçlarınıza basınız ve ökçelerinizi içeri doğru alınız.

Uzanınız ve ayak parmaklarınızı ilkönce mümkün olduğu kadar yukarıya, sonra da mümkün olduğu kadar aşağıya doğru kıvırınız.

Yere koyacağınız bir kalemi ayağınızın ucu ile almaya çalışınız.

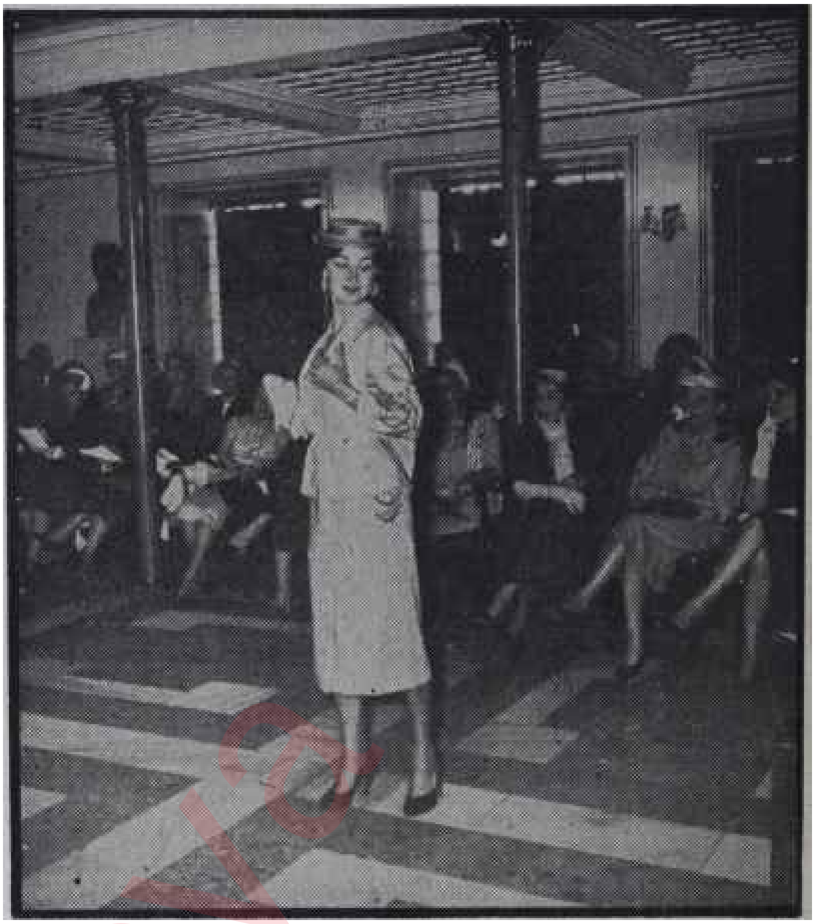
Bacaklarınızı rahat ettirmek için

Oturun, bacak bacak üstüne atınız ve bileğinizi kımıldatmadan ayağınızın ucu ile bir daire çızınız.

Muvazenenizi sağlamlaştırmak için

Mümkün olduğu kadar uzun müddet parmak ucunda yüryünüz. İstirahat ediniz. Tekrar ediniz.

Ahenkli bir yürüyüş, güzelliği art. tiran, daha doğrusu güzelliği belirten bir husustur. Nice kadın vardır ki, sadece yürümeyi bilmediğinden göze sakil görünür.

Ankarada Defile

Hayret: Ankarada ne kadar güzel varmış!

Moda

Doğruyu söyleyen ayna

Bundan bir müddet evvel, Paristeki meşhur terzi Balmain, Bahar Koleksiyonunu takdim ediyordu; salonları hıncahınç dolduran kalabalığı tahmin edersiniz herhalde. Koleksiyonun takdimi bittikten sonra Balmain orada bulunan hanımları birer ikişer alıp bir aynanın önüne götürmeye başladı. Aynaya bakmaya gidenlerin yüzündeki hayret, diğer misafirlerin dehşetli merakını uyandırdı ve tabiî aynaya doğru bir hücum başladı. Evet bu aynada bir sihir, bir acayiplik vardi. Bu garip ayna karşısındakini o kadar iyi aksettiriyor ki bir baktınız mı kendinizi başkalarının sizi gördüğü gibi görüyordunuz. Normal bir aynada sağ kolunuz meselâ sol kolunuz gibi görünür. Fakat Izoskop'ta sağ kolunuz sağ kolunuz olarak kalır. Izoskop, meşhur Profesör Kretyen'in yardımiyle Jan Korbey isminde bir Fransız tarafından icad edilmiştir. İki ayna 90 derecelik bir zaviye teşkil ediyor. Bunların birleştiği yere yani iki aynanın ortasına baktığınız zaman kendinizi başkalarının gözü ile görürsünüz ve hattâ öyle bât şekilde ki, görüş zaviyeniz de ikileşmiş oluyor.

İzoskop bundan bir zaman evvel keşfedilmişti amma âleti moda hayafana sokan ve binaenaleyh tahmin ettiğimize göre kadınların, hayatından ayrılmaz bir parça haline çok gecikmeden girecek olan bu sihirli aynanın ikinci ve en mühim keşfi Balmain'in koleksiyonu sırasında yapılmıştır.

Bakalım ne gibi inkılâplara yol açacak.

Ankarada Defile

Eski adiyle İsmetpaşa Kız Enstitüsü, yeni adiyle Kız Teknik Öğretim Enstitüsü Ankarada, Opera binasında büyük alâkayla karşılanan bir defile tertiplemiştir.

Defilenin başlıca hususiyeti, elbiselerin güzelliğinden ziyade manken olarak Ankara sosyetesinin en tanınmış — ve en güzel — kadınlarının temin edilmesi olmuştur.

Hakikaten başkentin, bilhassa vücut tenasübü bakımından göze çarpan hemen bütün güzelleri defileye iştiraki kabul ve muhtelif elbiseleri teşhir etmişlerdir.

KÜLTÜR SAHASINDA

Üniversite

İmtihan verme sanatı

Üniversitede imtihanlar, bugünlerde başlıyor. Talebeler — çalışkan talebeler — kendilerini, hummalı bir şekilde imtihan hazırlıklarına vermiş vaziyetteler. Kitaplar devrediliyor, notlar tekrar tekrar okunuyor. En zor gelen, çalışmak değildir. En zor, imtihanı veriş şeklidir.

Zira, bizim üniversitelerde ayni ders, hocasına ve kitabına göre türlü imtihan şekilleri vardır ki, talebe, dersle beraber — maalesef — bunları da öğrenmek zorundadır ve işte can sıkan budur.

Hocayı tatmin, gönlünü hoş etmek lâzımdır. Her hocanın, talebenin ağzından duymak istediği tâbirler, terimler, hattâ kelimeler vardır. Sadece sorulan sualin cevabını vermek yetmez; aynı zamanda o muayyen tarza da uymak icap eder. Bu "kapris" Ieri yetine getirmek zarureti mevcuttur.

Bir ders mevzuunda, muhtelif profesörlerin kitapları bulunur. Tabiî hepsi, esas itibariyle aynı şeyi ihtiva ederler; ama talebe, her birini, başka ders mevzuu imiş gibi ele almak zorundadır. Zira, — çok zaman ticarî zihniyetle, — hoca, kendi kitabım esas tutmakta, onu âdeta harfi harfine istemektedir.

Bir kitap mutlaka satılmalı ve müellifine "emeğinin karşılığı" nı getirmemeli mi?

Bu yüzdendir ki pek çok talebe, "ders" ten muvaffak sayılacak cevaplar verdiği halde, "kitap" ta sınıfta kalmıştır.

Kitabı olmayan hocalara gelince; onlar ayrı bir derttir. Sene için. de talebeye not tuttururlar ve imtihanda o notu esas ittihaz ederler; hattâ, ders takriri esnasında yaptıkları nüktelerin tekrarını isterler.

Çok kimse de, işte bu ihmalin kurbanı olarak sınıfta kalmıştır.

Nihayet "manyak" hocalar gurupunu işaret etmek lâzımdır. Bunlar, garip âdetlere sahiptirler. Meselâ, imtihana bıyıklı girdiği için gadre uğrayıp, müşkül vaziyette bırakılan ve neticede sınıfta kalan gençler eksik değildir. Bunlar için yapılacak şey, derse çalışmakla beraber bıyıklarını kesmektir.

Sonra, her hocanın arzusu tam olarak bilinmediği cihetle bazan "temiz pak'' giyinmiş, bazan "pejmürde" kıyafetliler ve nihayet bazan da her ikisi birden hışma uğramışlardır. Böyle bir vak'a, Ankara Üniversitesinin Hukuk Fakültesinde cereyan etmiştir.

Buna mukabil kadın hocaların, "alımlı" kız talebelere imtihanlarda kolaylık göstermedikleri, hatta bu kadın hocalar biraz "geçkince" oldukları takdirde tamamiyle "beşerî" sayılacak hislerle genç ye güzel talebelerini terlettikleri bir hakikattir. Böyle vak'alar da İstanbul Üniversitesinin Edebiyat Fakültesinde sık sık cereyan etmektedir.

İmtihanların arefesinde bulunduğumuz şu günlerde gençler ,dersleriyle beraber, bu noktaları da hatırlarından çıkarmamak mecburiyetindedirler.

Almanya

Garip bir hâkim

Eğer dâva, herhangi bir mahkemede geçseydi, insan:

"— Hâkim mutlaka alay ediyor" derdi.

Fakat Darmstadt hâkimi fazlasiyle ciddiydi,

17 yaşındaki bir çocuk motosiklet çalıp sokaklarda dolaşmakla itham edilmişti ve dâva ona aitti. Hâkim, çocuğu hapse atmak arzusunda değildi.

"— Oğlum, dedi, eğer deli gibi motosiklet sürersen, tabiatın ne kadar güzel olduğunu farkedemezsin." Sonra da çocuğa cezasını tefhim etti: Şehir yürüyüş kulübüne bir senelik âza olmak!

İki senedenberi Darmstadt'lılar, bu çeşit cezalara artık alışmıştırlar. Başının ön tarafında sadece bir tutam saçı olan Hâkim Kari Holzschuh 46 yaşındadır. Herkes onu "Çikolata Dâvası Hâkimi" diye tanır. Çünkü bir sefer, çikolata çalan küçük bir kız çocuğa, yetimhaneye her hafta bir kutu çikolata bağışlamak cezası vermişti.

Daha akıllı, uslu Almanlar ise, Kari Holzschuh'a "Darmstadt'ın Salomon"u adını takmışlardır. Zira hâkim şehirdeki anormal çocuk miktarını % 40 azaltmıştır. Hâkimin felsefesi şudur; "Büyük mücrimler hariç, diğer ufak tefek vak'aların suçluları, hele gençler, başka türlü ıslah edilmelidir. Yaptıkları kötü işle alâkalı, faydalı bir iş yapmağa zorlanmalıdır."

Her dâvadan önce hâkim suçluyu tanımaya, onunla temas etmeğe çalışır, böylece onun arkadaşlarından okuduğu kitaplar hakkında bilgi edinir. Sonra da cürümle ve mücrimle alâkalı cezalar verilir. İşte verdiği cezalardan bazıları:

* Ustasından az bir miktar para çalan bir fırıncı çırağına ceza: Darmstadt hastahanesindeki çocuklara bir fırın dolusu paskalye çöreği pişirmek!

* 16 yaşındaki bir erkek çocuk, yüzme havuzunun soyunma odasında kendisinden daha küçük bir erkek çocuğûn eşyalarını çalmakla itham edilmistir. Ceza: Bir sene müddetle çocuğun derslerine yardım etmek!

* "Ödünç" iki motosiklet alan iki erkek çocuğa ceza: Serbest bırakılmış mahkûmlara ait olan Die Bruecke mecmuasına bir senelik abone olmak ve bunu her ay Darmstadt hapishanesine götürmek!

Hâkim, bu cezayı verirken şöyle demiştir.

Hâkim Holzschuh
Çikolata Hâkimi

"— Her sefer oraya gidince, büyük demir kapıların arkasında kalmanın ne kadar feci bir şey olduğunu daha iyi anlarsınız!"

Amerika

Kore mekteplerine yardım

Yük kamyonları; ne kadar papaz . kalolik, protestan, . varsa hepsi ve müsevi hahamlar tarafından takdis edildi; sonra yola çıktı.

Amerikada, Manhattan'daydık.

Birikmiş halk "God Bless America'' şarkısını okuyordu.

İstikamet Koreydi.

Kafile, batı sahiline doğru yol alan yüzlerce kafileden sadece biriydi. Her büyük şehirde durarak, hediyeler toplayacak, yoluna devam edecekti. San Francisco'da, kafilelerin adedi altı yüze baliğ olacaktı ve orada birleşilecekti. Kamyonlar Koreli mekteplilere, Amerikalı mektepliler tarafından gönderilen binler ve yüz binlerce paketle doluydu.

"Amerika — Kore Cemiyeti" bütün Amerikaya şâmil olmak üzere, büyük bir harekete girişmiş bulunuyor. Bu, uzun vadeli bir programın ilk merhalesidir. Amerikan çocukları, kampanya boyunca sadece halen, kâğıt, müzik âletleri toplamayacaklar, kendilerine ait bütün malûmatı da, Koreli arkadaşlanna göndereceklerdi.

Buna mukabil Koreliler de, sergiler tertipliyerek Amerikaya yollayacaklardır

Koreli talebelerin buna şiddetle ihtiyaçları vardır, zira Kore mekteplerinin durumu hakikaten fecidir:

* Harpten evvel mevcut 37.000 mektepten 10,000 tanesi tamamen, 8.000 i ise yarı yarıya tahrip edilmiştir.

ASKERLİK SAHASINDA

Bahriye

Amerikada

Bahriye Vekili son günlerde mühim bîr açıklama yaparak, Amerika Birleşik Devletlerinin deniz kuvvetleri hakkında geniş malûmat vermistir.

Gerçi Amerikan donanmasının kuvveti, büyük bir sır değildir ama bizzat Vekil tarafından yapılan açıklama geniş alâka toplamıştır.

Verilen malûmattan anlaşıldığına göre Amerika Deniz Kuvvetleri 1129 gemi, 9940 tayyare, 3 deniz piyade tümeninden müteşekkildir.

Gemiler arasında 14 tayyare gemisi, 4 hattı harp gemisi, 19 kruvazör, 221 destroyer, 108 denizaltı, 740 diğer çeşit gemi mevcuttur.

Silâhlar

Güdümlü mermiler

Amerikanın en yeni müdafaa silâhlarından birisi de güdümlü uçaksavar mermileridir. Bunlar yerden itibaren devamlı otomatik kontrol altında olup bombardıman tayyarelerini tahripte kullanılırlar.

Tayyare ne kadar süratli ve ne kadar yüksekten uçmakta olursa olsun ve kurtulmak için nasıl manevra yaparsa yapsın, bu mermilerden kaçınmaları pek zordur. Tayyare yerde bulunan merkezî kontrol aletleriyle takip edilir ve güdümlü mermi buna göre sevk ve idare olunur. Resimlerde pilotsuz bir bombardıman tayyaresi, talim için hedef tayyaresi olarak kullanılmıştır. Buna karşı atılmış olan bir mermi hedefini 'bulmuş ve tahrip etmistir.

Güdümlü mermilerin inkişafı, tayyare taarruzlarına karşı müdafaa imkânlarım çoğaltmaktadır.

Buna rağmen, hava üstünlüğü kıymetinden bir şey kaybetmiş değildir ve hâlâ, tayyareye karşı kullanılacak en tesirli silâh gene tayyaredir.

Amerikada güdümlü uçaksavar mermilerinin seri halinde imaline henüz başlanılmamıştır ve şimdilik yapılanlar daha ziyade tecrübe mahiyetindedir.

Güdümlü mermiler yepyeni bir keşif değildir. Harp yılları içinde Almanların yaptıkları V1 ve V2 ler bunların ataları sayılabilir.

Güdümlü merminin sineması

Merminin tayyareye yaklaşması — *İsabet ve patlama* — *Bombardıman tayyaresinin tahribi*

Kumandanlık ilmi

Seyfi Kurtbek

Kumandanlık ilmi, diğer ilimler gibi, hususî metodlara malik ve muayyen bir bilgi kategorisini etüd eder. Kumandanlık sanatı da, bilgiye dayanılarak kumanda metod ve tekniğinin tatbiki şekilde kullanılmasiyle alışma, deneme ve gelişmelerle öğrenilir. Bilgiye dayanmayan, sadece yılların geçmesi ve devamlı tatbikat ile edinilen tecrübenin değeri kalmamıştır. Çünkü harp sanatında değişme ve tekâmül de o kadar hızlanmıştır ki tecrübeler çabuk eskimektedir. Asrımızda kumandan, tecrübelerini devamlı olarak yeni bilgilerin süzgecinden geçirmeğe mecburdur. Bir harpten uzaklaşıldıkça ondan kalma tecrübeler de değerlerini kaybetmeğe başlarlar ve nihayet bunların hemen kâffesi tarihi kategoriye intikal eder. Harbin karakteristiklerindeki değişme sürati eski zamanlara nisbetle çok artmıştır. Balkan harbi ile birinci dünya harbi arasındaki farka nisbetle ikinci dünya harbinin birinci harpten farkı daha büyüktür. Vuku bulduğu takdirde üçüncü dünya harbinin ikinciden farkı ise çok daha muazzam olacaktır. Gelecek harbe hazırlanırken bu hakikati çok dikkatli olarak gözönünde bulundurmak lâzımdır. Şu halde istikbale bakarken tecrübeden ziyade ilme dayanmak mecburiyetindeyiz. Tecrübe, ilme üstün olsaydı en eski askerlerin daima en iyi kumandan olmaları lâzımgelirdi. Halbuki harp tarihi gösteriyor ki umumiyetle en büyük zaferlerin çoğu en yaşlı ve en tecrübeli kumandanlar tarafından değil, en genç, en kabiliyetli ve yeniliklere en çabuk intibak eden kumandanlar tarafından kazanılmıştır. İskender, Arbela muharebesini idare ederken 25 yaşında idi.

Pyrrus ise Asculum muharebesinde 39, Anibal Kan'da 33, Sezar Lyon muharebesinde 44, Charles Martel ise Tours da 44, Salâhaddin Eyyubi Suriyeyi fethederken 36, Büyük Frederic, Rossbach 45, Vaşington başkumandan iken 49, Napolyon Yena da, 37, Gazi Osman Paşa Plevnede 45, Atatürk Anafartalardı 34 ve başkumandanlık meydan muharebesinde 45 yaşında idiler. Corneille'in dediği gibi "değer, senelerin sayısını beklemez." Tecrübenin değeri müşahedeye tâbidir, müşahede ise doğru ve tam bir bilgi ile gerçek kudretini alır. Okumayan, tetkik etmeyen, yeni teoriler ve prensipler üzerinde fikrî çalışmalar yapmayan kumandanlar ne ordularını gelecek harbe hazırlayabilirler, ne de o harpte muvaffak olabilirler. Bu.. günün kumandanı için öğrenilecek şeylerin sonu yoktur. Muazzam bir ilim ve araştırma dünyası yeni buluşlar için çalışmaktadır. Yeni metodlar ve vasıtalar süratle tekâmül ediyor. Yenilikler çok sıkı olarak takip edilmeğe ve harp doktrinlerinin müstakbel inkişafı üzerinde devamlı olarak kafa yorulmalıdır. Bilgi ve araştırma ileriye, tecrübeye bakar. Tecrübe, yaş ve eskilik, bilgi, çalışmak ve öğrenmek demektir. Ancak kabiliyetli, anlayışlı ve ehliyetli olanlar öğrenebilir. Kumandanlık politikamızda bilgi, ve ehliyete birinci derecede ehemmiyet vermeliyiz.

Sunî ilkah

Tohum vericiler

Erkekte ve kadında muhtelif sebeplerle ortaya çıkan ve aileyi çocuk sahibi olmak gibi önemli bir saadetten mahrum bırakan kısırlığın bir çok tedavi yolları vardır. Fakat bütün bu çareler sonunçsuz kaldığı zaman veterinerlerin sık sık kullandıkları suni ilkaha (Insemination artificielle) insanlarda da baş vurulabilir mi? İste bu konu günün meselesi halindedir, İsveç basını: «Ne olursa olsun, kadınlarımız anne olmalıdır» başlığı altında yayınlar yapmaktadır. İsveç Sağlık Şûrası da hükümete, suni ilkahı (S,I.) kanuna bağlayacak bir tasarı teklif etmiştir.

Suni ilkah veterinerlerin yaptığı gibi kolayca tatbik ediliverecek basit bir usul değildir. Bu işin adli, ahlâkî, hukukî, psikolojik, sosyal, biyolojik, ve deontolojik cepheleri vardır. Bilhassa S, İ. kocanın tohumu ile değil de başka bir vericinin tohumu ile yapılacak olursa mesele daha önemli bir durum alır.

Bu konu Amerikada da büyük tetkiklere yol açmıştır. Seymour ve Kerner'e göre 1941 de Amerikada 10.000 sunî ilkah yapılmıştır, Bu sırada Pasifikte harp eden askerlerin spermlerinin Amerikaya gönderildiği söyleniyordu. Profesyonel vericilerden alınacak spermin üretilebileceği, tohumun seleksiyona tâbi tutulacağı, bu işlerin devlet kontrolü altında yapılması gerektiği ileri sürülmekte idi. Hattâ kemik bankası, kan, damar bankası gibi teşekküllerin yanında, tohum ıslah istasyonlarına benzeyen sperm bankalarının da kurulması teklif edilmekte idi

Biz fantaziye kaçan bu fikirleri bir tarafa bırakarak S. İ.'in tıbbî tetkikini yapalım: Tasavvur edelim ki bir çift inatçı bir kısırlığa karşı bütün imkânları denedikten sonra, doktora gidip S. İ. istesin. Bu arzu karşısında ortaya çıkan meseleler nelerdir?

önce bu çiftin hakikaten evli olup olmadıklarını araştırmak lazım gelecektir. Evli olmayan bir kadına bu ameliye tatbik edilemez. O halde ellerindeki evlenme cüzdanı dikkatle gözden geçirilecektir.

Sperm verici, kadının kocası değil de yabancı bir şahıs ise bunun hüviyeti gizli tutulacak, kısır çiftle karşılaştırılmıyacak ve tanıştırılmıyacaktır. Ancak hekim tarafından gizlice muayenesi yapılacak ve kan grupu tesbit edilecektir. Çünkü ilerde, kan guruplarının tetkikiyle babalık iddiası ve babalığın reddi gibi bazı çapraşık ve pürüzlü meseleler ortaya çıkabilir.

Nihayet hekim iki tarafın yazılı muvafakatini de alacaktır. Bütün bu işler gizli tutulacaktır. Çünkü bu ameliye şahısların en derin mahremiyetlerini ilgilendirmektedir. Bir hekim muayenehanesinde, derin bir sükûnet içinde hayatın en muhteşem diyebileceğimiz bir olayı cereyan etmektedir. Bu sırrın açıklanması şahısları, ruhlarının en derin yerinden yaralayabilir. Eğer bu işler bir kanuna bir lanacaksa sırrın ifşasını en ağır şekilde cezalandıracak müeyyideler konulması zaruridir. Bu surette çocuk da, sonra-

İhtiyarlamamak Elinizdedir

Dr. Esad Eğilmez

İnsanlarda, daha henüz, ihtiyarlık dediğimiz devre gelmeden önce, bir takım fonksiyonel bozukhıklar ortaya çıkar. Kritik çağ denilen bu dönem 40 . 60 yaşlar arasına rastlar. Bu sırada hekimlerin yapacağı bazı ödevler ve alacağı bazı profilaksi tedbirleri vardır. Arteryoskleroz ve benzerleri gibi ihtiyarlıkla ilgili bazı hastalıklar meydana çıktıklan sonra ise organların fonksiyonlarım eski haline getirmek güçleşir.

Son zamanlarda ihtiyarlamamak imkânlarını arayan ve ihtiyarlığın doğurduğu fonksiyon bozukluklarını önlemeğe çalışan yeni bir ilim kurulmuştur. Geriatrie denilen bu ilim şubesinin konusunu Stieglitz şöyle özetliyor: "Jeriyatri'nin ödevi hayatı uzatmak değildir. Ancak çok ileri yaşlara kadar sıhhati koruma ve ihtiyarlığın doğuracağı bir takım hastalıkları ve sakatlıkları kabil olduğu kadar engelleme ve daha olgunluk çağında başlanılacak bir terbiye metodiyle entellektüel faaliyeti muhafaza etme imkânlarını sağlamaktır."

Ne kadar yaşlı olurlarsa olsunlar, insanların sağlık, saadet ve kendilerine göre bir faaliyet çerçevesi içinde uzun süre ile yaşamak istemeleri en tabii haklarıdır. Jeriyatrinin amacı işte ihtiyarların bu arzusunu yerine getirmek, onları ihtiyarlık hastalıklarından, sakatlıklardan, sefaletlerden, kudretsizliklerden ve düşkünlüklerden korumaktır.

Crampton'un dediği gibi ihtiyarlama zamanın akıp gitmesinden ileri gelen bir olay değildir. Bu belki de hastanın hayatı süresince maruz kaldığı müteaddit hastalıkların, kötü tesirlerin, şokların, gerginliklerin ortaya koyduğu bir hâdisedir. Bunları ortadan kaldırmak ve zararlı etkilerini sınırlandırmak suretiyle sıhhatli ve neşeli bir ihtiyarlık devresi sağlamak elbette mümkündür. Geriatrie preventive bu amaçlara ulaşabilmek için üç metod kullanır: Detection, Correction, Reeducation-

Detection'dan maksat sistematik olarak yaşlı kimseleri kontrol ve muayene etmektir. Bu musyeneler her sene tercihan aynı doktor tarafından veya aynı hastahanede yapılmalıdır. Yaşlı kimsede görülen hiçbir belirti ihmal edilmemeli, dikkatle gözden geçirilmelidir. Bu arada hastanın kendi anlatacaklarına büyük kıymet vermek lâzımdır.

Şeker hastalığı, tansiyon yüksekligi, kalb hastalıkları gibi anaya, babaya ve aileye aid rahatsızlıkların önemle üzerinde durulmalıdır.

İhtiyarların kötü alışkanlıkları da sorulmalıdır.

Bundan başka idrar muayenesi, kan muayeneleri, üre tâyini, kanda şeker tesbiti, kalb ve akciğerlerin röntgen tetkiki ve elektrokardiyografi de ihmal edilmemelidir. Bu araştırmalardan alınan sonunçlara göre Correction ve reeducation yani ıslah, tedavi ve tashih çarelerine baş vurmak gerekecektir. Sinüs intanları, amiğdallerde, dişlerde, safra kesesinde, prostatda mevcut enfeksiyon ve ütahaplar, hipertansiyon, anfizem. hipertiroidi, prostat bozuklukları giderilmelidir. Kabızlık varsa önüne geçilmelidir.

Şişmanlık ihtiyarlarda nadirdir. Çünkü şişmanlar daha ileri yaşlara varmadan hipertansiyon, diyabet, veya damar ve kalb hastalıklarından ölürler. Mamafih şişmanlık varsa tedbîr alınmalıdır.

Kötü beslenme, eksik beslenme, bir taraflı beslenme gibi harp ve kıtlık devrelerinin bildiğimiz hastalıklarına karşı vitaminler ve ölçülü rejim, sistemleriyle esaslı surette savaşmak lâzımdır. Kalori kiloyu denk tutacak kadar olmalıdır. Günde kilo başına bir gram protein vermelidir. Sebze, sütlü maddeler, meyvalar ve unlu maddeler yeteri kadar verilmelidir. Yağlılar az olmalıdır.

Yaşlılarda hormonları da yerine göre kullanmak lâzımdır Bu sayede kritik yaşın sebep olduğu bir çok fonksiyon bozuklukları ortadan kalkar. Bu maksat için kullanılacak hormanlar; testis hormonları, yumurtalık hormonları, sürrenal hormonlardır.

Özet olarak; hekim, ihtiyarlara, nasıl ihtiyarlamak gerektiğini öğretecek ve onlara, alacağı muhtelif tedbirler sayesinde hastalıksız,. saadet ve kudret içinde, ahenkli ve düzenli bir şekilde göçme çare, imkân ve yollarım gösterecektir.

dan, ne şartlar altında ana rahmine düştüğünü bilmeyecektir.

Hukukî cephe

Bu ameliye bir ırza tasallut addedilebilir mi? Irza tasallutta kadına zorla yapılan bir cinsî münasebet vardır. Bu birleşme aynı zamanda gayri meşrudur. Yani nikâh olmadan vuku bulmuştur. Bir an için şuursuz bir hekim tarafından zorla veya jinekolojik bir müdahale bahanesiyle kısır bir kadının rahmine sperm enjeksiyonu yapıldığını tasavvur edelim. Rahim içine sperm enjeksiyonu yapmayı cinsî münasebet addedecek bir mahkeme kararının kolayca reddedileceği meydandadır. Bir başka şahıstan alınarak kadının rahmine sperm enjeksiyonu yapılırsa bu ilkah evlenme dışı bir ilkah gayri meşru bir birleşme sayılabilir mi? Böyle farzetsek bile cinsi münasebetin yokluğu bu hâdisenin ırza tasallut addedilmesine mânidir.

S. İ. bir zina mıdır?

Kocanın spermi ile yapılan S. İ. bir zina olamaz. Ancak üçüncü bir şahsın spermi ile yapılmışsa ne olacaktır? Koca gerektiği zaman karısı ve spermin sahibi aleyhine dâva açabilir mi? Vericinin hareketi cins münasebete benzetilerek kocanın sikâyeti mâkul ve makbul sayılabilir mi? Buna ihtimal vermiyoruz. Sun! ilkah kocaya karşı bir namusa tecavüz hâdisesi sayılamaz. Bilhassa onun rızası alınmışsa.. Koca suni ilkaha muvafakat etmemişse mahkemenin ne karara varabileceğini tahmin etmek zordur. Koca S. 1 in suçlu tarafın iddia ettiği kadar sun! olmadığını da söyleyebilir. Fakat bu takdirde de ispat meselesi vardır. Meslek! sır olarak kıskanç bir itina ile saklanan bu suçların ispatı nasıl mümkün olabilir? Bir gebeliğe sebep olan sun! ilkahın zorla yapılıp yapılmadığı nasıl ispat edilebilir? Mahkemeye muvafakat vesikaları, noter senetleri, şahitler mi ibraz edilecektir? Dostu tarafından gebe bırakılmış bir kadının doktora baş vurarak bu gebeliğin asıl mahiyetini örtmek üzere S. I. istemesi mümkün değil midir? Karı . kocanın, bazı eksikliklerini gidermek için kocanın spermi ile yapılan S. I. ilerdeki anlaşmazlıkları önlemek amacı ile, yukarda söylediğimiz tedbirler alınarak yapılmışsa bir suç teşkil edemez. Fakat karşı taraf, hekimi sperm değiştirme veya jinekolojik müdahale perdesi altında İlkah yapma gibi suçlarla itham ederse durum ne olacaktır? Bu hallerde şikâyetçi taraf ileri sürdüğü şeyleri ispat etmekte güçlük çekecektir, Vicdanlı doktor hiç korkmadan yetkili makamların kararını bekleyebilir .Suç halinde bile şikâyetçi taraf delil bulmakta zorluk çekecektir. Vaziyetin feci tarafı da burasıdır. Bazı kimseler modern ilmin hekimlere tanıdığı korkunç ve hudutsuz yetkiden çekinmekte, tıbbın (iyileştirmek veya acılan dindirmek, bunlar mümkün değilse teselli etmek) şeklinde ifade edilen ana prensiplerinden ayrılmasını endişe ile karşılamaktadırlar.

Karısının isteği dışında, zorla S. I. yaptıran kocanın, kanun karşısındaki sorumluluğu da ayrıca gözden geçirilmeğe değer. Bu S. İ. kocanın spermi ile veya başka bir şahsın spermile yapılmış olabilir. Her ne olursa olsun koca icbar suçu ile suçlandırılacaktır. "Bir şahsa karşı zor kullanarak veya tehdit ederek yahut herhangi bir şekilde hareket hürriyetini tahdit ederek; onu herhangi bir hareketi yapmaya veya yapdırmaya zorlayan kimse hapis veya tazminatla cezalandırılır."

Sunî ilkahın tekniği

Erkek, spermini kadın döl organlarına ulaştıracak durumda değilse (Hypospadias, erken ejakülâsyon), yahut da kadın spermi alamıyorsa (Vaginisme), veya kadında rahmin boynunun ifrazı ilkaha engel oluyorsa (Endocervicite) sunî ilkaha müracaat edilir. Bu gibi hallerde kocanın spermi kullanılacaktır. Azoospermie ve necrpspermie durumunda bir başkasının spermini kullanmaktan başka çare yoktur.

S. I. in en basit yolu spremi vajene, rahmin boynuna veya rahmin içine enjekte etmektir. Sperm mastürbasyonla alınmakta, on dakika kadar bekletilmekte, alındıktan 15 — 20 dakika sonra kadının döl organlarına yerleştirilmektedir. Bu işin yapılması için en müsait zaman kadının yumurtlama gününden 12 saat öncesidir. S.İ. her aybaşı devresinde bir defa denenmek üzere 3.5 kere tekrarlanabilir. Rahim içine veya rahmin boynuna yapılan enjeksiyonlarda enfeksiyon tehlikesi vardır. Bunun için asepsi - antisepsiye çok dikkat edilmelidir. Bazıları spermi penisilinle karıştırarak kullanmaktadır. S. I. in daha bir çok incelikleri varsa da hekimlik sanatına taallûk ettiğinden anlatmaktan vazgeçiyoruz.

S. İ. konusunu bitirmeden önce şunları da hatırlatalım: Başka bir şahsın spermile yapılması gereken S.I. hekim tarafından öne sürülmeyecek ve teklif edilmiyecektir.

Başka bir şahsın spermile S.İ. yapmak için kan - koca'nın muvafakati şarttır.

Kendisine S.I. yapılacak kadının tam sıhhatli olması lâzımdır. Sperm verici de sağlam olmalıdır. Böyle bir vericinin seçilmesi' de kompleks bir meseledir. Bazan ilgililerin fikrine müracaat zarureti vardır.

S.İ in psiko.familyal cephesi de şudur: Kadın şiddetle ana olmak arzusundadır. Bu ameliyeden sonra hem kendisi, hem aile sükûn ve huzura kavuşacaktır. Erkeğe gelince, iki durum ortaya çıkabilir. Ya S. I. sonunda dayanılmaz bir aşağılık duygusu baş gösterir. Sperm vericiye karşı şiddetli bir kıskançlık, çocuğa karşı da nefret başlar; yahut da ananın tatmin edilmiş olmasından ve sevincinden mem nun kalır. Babalığı tevekkülle ve mukavemetsiz kabul eder —Dr. E. E.

Haftanın Notları

Aureomycine avitaminozlara sebep olabilir

Liter, ağızdan kullanılan antibiyotiklerin, bilhassa aureomyeinin avitaminozlara sebep olabileceğini yazmaktadır. Yazarın beş vakasında antibiyotik verildikten İki gün sonra ileri derecede bir B avitaminozu görülmüştür. Bu avitaminoz belirtileri enerjik bir B kompleksi tedavisinden sonra süratle geçmiştir.

Yazarın fikrine göre Aureomycin barsak içerisinde vitamin biyosentezini bozmaktadır. O halde bu antibiyotiklerin muhtelif vitaminlerle ve bilhassa B kompleksi ile birlikte verilmesi faydalı olacaktır.

İhmal edilmiş bir hastalık: Çocuk hipertansiyonu

Wolmann'a göre hekimlerin ekserisi çocukların tansiyonunu ölçmez. Halbuki çocuklarda da yüksek tansiyona rastlamak nadir bir şey değildir. Çocuklarda tansiyonu ölçmek için özel tansiyon aletleri kullanılır. Bunların kollukları daha dardır.

Akıl hastalıkları artıyor

Fransa'da akıl hastalıkları endişe uyandıracak şekilde artmaktadır. Sağlık Bakanlığının verdiği bir istatistiğe göre hastahanelerde akıl hastalığından yatanların miktarı 1946.1951 yılları arasında aşağıdaki artışları göstermiştir:

1946	65.000
1948	75.300
1950	85.500
1951	92.500

Üç buudlu radyografi

Rochester üniversitesinden radyolog Georges H. Ramsay; Copenhague radyoloji kongresine üç buutlu film çeken yeni tip bir röntgen cihazı sunmuştur. Bu yeni aletin teşhiste büyük önem kazanacağı muhakkaktır.

KİTAPLAR ÂLEMİNDE

ŞARKILI KAHVE • GÜN IŞIĞI

Sabahattin Kudret *AKSAL — (Yenilik Yayınları 77 s. — 100 krş —* İkinci *baskı) — (Varitle* kayınları 95 s. *100 krş.)*

Aksal'ın Şarkılı Kahvesi ilk olarak 1944 te yayınlanmıştı. Yeni baskısı ile "Gün Işığı'nı yanyana getirince şairin evrimi daha iyi görülüyor-

İlk kitabında canı sıkılan bir adam sokakta dolaşıyor; bir bacı, bir kadın, bir kahve ona şiir yazıdırıyor; bir düş ülkesine doğru, düş gemilerle, düş denizlere açılmak istiyor. Açılmıyor ama. Hiç açılmamış olduğunu da ayrıca belirtiyor. Ölümü getiriyor aklına, ama arkasından da "Mademki daha ölmedim" diyor. Umut da ölmemiştir. "Ev bulutu" var, ağaç var, çiçek var. Aşklar var sonra...

Fakat acılar bir türlü ortadan kalkmaz. En büyük acı, kişinin kendini boş yere avutmuş, oyalamış olması:

Bütün söylendiklerim yalan
Yalan yaşamakta olduğum
Ne sıcak memleketlere gitmek
istedim

Ne kaçmayı düsündüm
Ben bu şehrin semasından
Kasabından, fırıncısından
Hoşnudum.

(Bütün söylediklerim, s. 33)

Neden öyleyse buna söz? Gene kendisi anlatıyor: -

Ne tuhaf ömrümün sonuna kadar
Kelimelerle yaşamam
Ağaçtan çok ağaç sözünü
Denizden çok deniz sözünü
Sevmem.
Halbuki bir sabah erken uyanınca
Balkona çıkmak ta güzel

(Ne tuhaf. s. 35)

Durum belirmeğe başlıyor. Şair. şairliğini düşünüyor. Dış dünya dediği, duygularının, duygulanmalarının da katıldığı bir çokluktan, bir karmaşadan, zengin, bölüksüz bir dünyadan bir takım sözleri çekip çıkarmak istediği halde bu sözler onu doyurdurmuyor; yeriniyor her şeyden çok sözleri sevmesine. Şairin yaratacağı gerçeklik bu olacak. Gene de şairliğe katla nıp katlanamıyacağmı soruyor gibi.

Bu kitapta göze çarpan . Gün Işığında geliştirdiği - başka bir şey var: Aksal, ışık değişiminin şairi. Geceleri sokaklarda çok dolaşır ama ona asıl çarpan şey, karanlıktan aydınlığa geçiş: sabah, sabahın halleri, gürültüsü; sonra da aydınlıktan karanlığa geçiş: üzünç. Bu duygular içinde kalan sairin şiirleri, çokluk, kısa, yalın. Şiiri daha çok duyguda aradığı için olacak, gevşek bir yapısı var şiirlerinin

İkinci kitapta yapı daha sıkı, daha belirli. Şair, şiirde karar kılıyor; sözlerle uğraşacaktır bundan böyle. Aydınlık, "Köpeği, tilkiyi ininden uğratan" bir şey oluyor. Her şey, şiirde, kelimeler dünyasında "yer almak için" yarışıyor. Gecenin karanlığı, uykunun karanlığı, ertesi günün ışığına hazırlar kişiyi. Rahattır karanlık, uyku rahattır. Özlenen bir şeydir. Günün yorgunluğundan sonra gelir. Fakat gerçek olan, ertesi gündür. Günler de böylece gelip geçer. Orta yaşa gelinmiştir. Düşler, gene var ama, yapının sıkılığında sıkılıyorlar artık. Geriye doğru kayıyorlar, o her şeyin başıboş olduğu zamanlara... Evin içinden görülen dünya daha büyük bir yer kaplamakla. Sevdilkerini eve çağırıyor şair. Gene de iş zorunu ile dışarıda geçirdiği gün, evinin gündüz halini bilmesine engel olmaktadır (Eşya s. 34). Pazar günleri ise, akşamdan kalma kalktığını, daha Şarkılı Kahvede söylüyordu (s, 49). Gece vakti düş vaktidir, ölümün yaşandığı, kişinin yanıbaşına geldiği bir dünya içinde artık şair. Ölüm üzerine şiirleri çok. Ölüm demek, şimdiye kadar sevdiği, karşısında duygulandığı şeylerden ayrılmak demek. Bu ayrılma gürültülü de olmuyor, ölüveriyor insan. "Sonsuz bir denizin kıyısı"nda rahata kavuşur ama bu dünyayı nasıl unutabilir? (s, 57, 59, 61, 64, 66, 67, 69).

Bir gün, yazdığı şiirlerden usanıyor. Yazmak istediği şiir, şimdiye dek yazdıklarından başka olmalı. Öyle

... Bir şiir ki sesi *duyulsun*
İsteği halkın
Rüzgârları essin üzerinde
Vatanın ,

(Bir şiire başlamak üzere, s. 47).

"Anadolu yolculuğu" (s. 48), "Etimesgut şiiri" (s. 49), "Sincanköy" (s. 50), "Bir kasabada uyanmak" (s. 52), "Anadolu yaylası" (s. 53) böyle şiirler. Şair bu deyişi, kelimelerden başka bir şeyle elde etmek istemiyor. "Anadolu yaylası" bunun tam örneği.

Çok önemli bir şey daha var: Aksal, bu kitaptaki uzun şiirlerinde (Anadolu yaylası, Bir gün Istanbulda, Hikâye.i sevda, Gün ışığı) yeni bir "rythmos" bulmuş. Okuyuşunuz ağır, yayvan olamıyor bunlarda. Büyük bir ustalıkla, oranını tam olarak bulduğu uzunlu kısalı mısralarla, hızla okunacak - yani "kendini hızla okutan şiirler yazmış. Düşünceler, duygular, mısra yapısına; bağlı olarak, biribiri içinde eriyor, geçişiyor, bu büyük hızın içinde Aksalın renkli, ışıklı dünyası, insanlariyle birlikte akıp gidiyor.

YABANLAR

Carlo GOLDONİ — Çeviren : Samim SİNANOĞLU (M. E V. *Dünya* edebi*yatından tercümeler, İtalyan klâsikleri : 17— 106 s. — 100 krş.)*

Dilimize bir çok eseri çevrilmiş olan Carlo Goldoni'nin bu eseri, 1760 yılında ilk defa oynanmış, hâlâ da oynanan oyunlarındandır.

Gene kadın . erkek münasebetlerini ele alarak erkeklerin sert davranışının kadınlarda uyandırdığı tepkiyi göstermek isteyen parlak bir komedi...

PERSPECTİVES

Dergi — sayı 6 — İngilizce (Hamish HAMILTON — 176 s. — 100 Krş.)

Amerika Birleşik Devletlerinin sanatını, edebiyatını, düşüncesini tanıtmak, yaymak amacıyla üç ayda bir çıkarılan bu dergi kâğıdından, baskısından, sayfa düzeninden, kapaklarından içindeki yazılara kadar, üzerinde titizlikle duruldduğunu, güzel olması için canla başla uğraşıldığını belli ediyor. Her sayısında Amerika Birleşik Devletlerinin tanınmış tenkidci, denemeci, düşünürlerinin edebiyat, resim, müzik, tenkid yazıları, yazarları tanınmış olsun olmasın şiirler, hikâyeler var. Bu sayısında da William Troy'un "Virginia Woolf: Duygululuk romanı" başlıklı bir yazısı, Francis Fergusson'un "3 roman" ı, Allen Tate'in "Şair kime karşı sorumludur" başlıklı birer incelemesi, Edward Cone'un, Verdi'nin son operaları üzerine bir yazısı, Ressam Hyman Bloom'un eserlerinden renkli, renksiz reprodüctionlar, Tate'in bir şiiri, Herbert Gold'un bir hikâyesi var. Çağdaş Amerikan tenkid çığırının kitaplar kar şısındaki durumunu belirten tenkid yazıları, dergilerden, kitaplardan seçme listeler bu derginin son sayfasına varıncaya dek okunmasına yol açıyor.

Derginin geniş bir çevreye yayılmasını sağlamak üzere dört dilde yayınlandığını da söylemeliyim. (Almancası: Perspektiven, Fransızcası: Profils, İtalyancası: Prsopetti).

BASINDAN AKİSLER

Fransız mebuslarından Mr. de Leotard, son zamanlarda muhtelif fakültelerin verdikleri diplomaların çok arttığı endişesiyle bu hususta Maarif Vekiline bir yazılı sual tevcih etmiştir.

Maarif Vekili, cevap olarak şu rakkamları vermiştir:

Edebiyat fakültesi 1952 de 2300, 1949 da 2439; Fen fakültesi 1952 de 1165, 1949 da 1358; Hukuk fakültesi: 1952 de 2530, 1949 da 3068; Tıb fâkültesi: 1952 de 1925, 1949 da 2177; Eczaçı mektebi: 1952 de 888, 1949 de 1025; Dişçi mektebi: 1952 de 918, 1949 da 1089.

Görülüyor ya, Mr. de Leotard'ın endişesi beyhude imiş. *(Le Figaro)*

*
**

İtalyada yapılan, sinemayla alâkalı bir istatistikten anlaşıldığına göre on milyon İtalyan haftada vasatı bir defa sinemaya gitmektedir. Yani, çoluk, çocuk, ihtiyar dahil İtalyanların beşte biri...

Film isimleri hakkındaki bir anket de su neticeyi vermiştir: "Aşk, sevgi, âşık" kelimeleri rağbetten düşmektedir. "Kadın" da öyle. Ama, gene de "erkek" kadar değil.. "Kardeş, alev, ateş'' de alâka çekmemektedir. Hele "kalb" hemen tamamiyle iflâs halindedir. Buna mukabil "kardeş, kız" yükselmekte, "intikam" büyük terakki kaydetmektedir. Evvelce beğenilen 3 rakkamı, yerini 2 ve 7 ye bırakmıştır.

Fakat gene de, bu sene hasılat rekorunu kıran filmin adı: "Aşk, ekmek ve fantezi" dir. *(Cinespettacolo)*

*
**

Daily express gazetesi Paristeki İngiltere Büyükelçisi Sir Gladwyn Jebb'in verdiği büyük suvareyi şiddetle tenkid etmiştir..

Gazete, altmış beş kişinin yemeğe, üç yüz kişinin de onu takip eden kabul resmine davetli bulunduğunu yazdıktan sonra, şöyle demektedir:

"Altı ahçı, inşası 7 bin İngiliz lirasına (60 bin Türk lirası) mal olan bir mutfakta çalışarak mönüyü hazırlamışlardır

Halbuki bu ziyafetin faydası nedir? Büyükelçi, o hengâme arasında kiminle iki satır lâf edebilecektir? Zaten etse bile, içlerinde kaçı İngilterenin işine yarayacaktır?

Siyasetin, artık elçilerin isi olmadığını anlamamız lâzım. Hâlâ XIV. Louis devrinde değiliz." *(U.P.)*

*
**

Maurice Chevalier, Paris civarındaki Marne . la . Coquette'deki evinde hususi surette yaptırdığı çini döşeli bir şarap mahzenini merasimle ahbaplarına göstermiştir.

Bu münasebetle tertiplenen toplantıda Albert Prejean gibi artsitler, Pierre Benoit gibi muharrirler, Meksika Elçisi gibi diplomatlar ve Paris Şehri Valisi de hazır bulunmuşlardır.

Maurice Chevalier misafirlerine, istikbalin "çini döşeli şarap mahzenlerinde" olduğunu söylemiştir. (*Le Figaro)*

ariste, Gabriel Avönü'sünde dün. yanın en garip güzellik müsabakası yapılmıştır. Müsabakaya katılanlar bir hayvanla beraber sahneye çıkmak mec bünyelinde bırakılmışlar; reyler, "en güzel hayvanlı en güzel kadın" a verilmistir. Hayvanı veya kendisi güzel olmayanlar, rey kaybetmişlerdir.

Müsabıkların çoğu partener olarak köpek veya tay tercih etmişlerdir. Hayvânların büyük itinayla süslenmiş oldukları ve bir kısmına permanant yapıldığı müşahede edilmiştir.

Hattâ bir seyirci:

"— Hayvanlar, kadınlardan daha güzel" demiştir.

Neticede, müsabakayı nefîs bir Alman dog'u ile geçen Mm. Paul Devral kazanmıştır."

Gösteriyi, "Kır hayatına âşıklar" cemiyeti tertiplemiştir. *(L'urore)*

Ahçıbaşı Chatâlet
Fransız Mutfağının Büyük Elçisi

İsviçrenin Bern şehrinde bir Beynelmilel Yemek Sergisi açılmış ve pek çok millet bu sergiye iştirak etmistir. Bütün paviyonların içinde en ziyade alâka uyandıran, Fransız paviyonu olmuştur. Paviyon iki gün de, Air France Şirketine ayrılmıştır. Burada ziyaretçilere, sanki tayyaredeymisler gibi, şirketin Fransa . Şimalî Amerika hatlarında verilen yemek, aynı plâstik tepsiler içinde verilmiştir.

Air France, "Fransız Mutfağı" nın dünya çapındaki şöhretini korumak için Bourget Hava Meydanındaki ahçı basısı Mr. Chatelet'yi husussî surette İsviçreye göndermiştir

Mr. Chatelet, bu seyahate "üniforma" sını giymiş olarak çıkmıştır *(Agence Intercontinentale)*

*
**

Seine nehri üzerinde işleyen küçük gemilerin en yenisi olan "Le Parisien" ile Paris sosyetesinin en ileri gelen şahsiyetlerine gece, dert saat süren yemekli bir gezinti yaptırılmıştır.

Gezintide Fransızlardan — yani Parisin yerlilerinden başka — ecnebiler de hazır bulunmuşlardır. Bu arada Kanada ve Venezüella sefirleri, Hindliler, İngilizler, Amerikalılar toplantıya katılmışlardır.

Misafirler kendi aralarında kimin Parisi en iyi tanıdığı hususunda bir müsabaka tertiplemişler ve birbirlerine, vapurla geçilen yerlerin nereleri olduğunu sormuşlardır.

En kötü cevaplan verenler ve Parisi hiç tanımadıkları anlaşılanlar, doğma büyüme Parisliler olmuştur. (Le *Monde)*

*
**

Aralarında meşhur balerin Ulanova bulunan bir Rus dans heyeti Parise temsiller vermeye gelmişken, orada taş yağmuruna , tutulmuşlar ve geri dönmeye mecbur kalmışlardır.

Hadise şöyle olmuştur:

Rusya sulh taarruzunu sanat sahasında da geliştirmek maksadiyle Comedie Française'i Moskovaya davet etmiş ve Fransız sanatkârlarının orada verdikleri temsiller hakikaten son derece büyük muvaffakiyet kazanmıştır.

Bunun üzerine, meşhur Rus balesi de Paris Operasında gösteriler yapmak üzere Fransaya gelmiştir.

Bale geniş alâka uyandırmış, temsillerin biletleri günlerce evvel tamamiyle satılmıştır. Bu biletlerden alabilenler, saatler ve saatler kuyrukta beklemek zorunda kalmışlardır.

Fakat temsilden iki gün evvel Hiadiçinide Dien.Bien.Fu komünistlerin eline düşmüştür. Bunun üzerine bütün Fransada büyük bir infial uyanmış ve Rus artistleri görüldükleri yerde yuhalanmışlar, nümayişlere sebebiyet vermislerdir.

Fransız Hükümeti, hâdise çıkacağını anlayarak temsilleri lâğvetmiştir.

Fakat bu defa da, kuyruk olarak bilet almak saadetine erişenler nümayişe başlamışlardır. *(A P)*

**

Fransada, harpten beri evsiz kalanların miktarı o kadar artmış ve bunlar öylesine koyu bir sefalet içinde kalmıştır ki, bütün hassas kalbler harekete gelmiştir. Bu arada rahip Pierre adında biri, bütün Fransaya şâmil kampanya açmış, hakikaten pek çok evsizi de bir yere yerleştirmiştir. (*France - Soir)*

BİR HİKÂYE

Büyük Büyücü

Rene Daumal — Çev: Bilge Karasu

Bouffetard sokağında bir evin tavanarasında oturan güçlü bir büyücü vardı. Kocamış, üstü başı düzgün, vaktinde kalkıp vaktinde yatan bir küçük memur kılığında yaşar giderdi. Gibelins caddesinde, Credit Aragonais'nin bir şubesinde çalışırdı. İstese, damın bütün kiremitlerini, bir büyülü kürdan vuruşuyla, altın külçelerine çevirebilirdi. Çevirirdi ya, ahlâksızlık etmiş olurdu, çalışmanın, erkeği yücelttiğine inanırdı çünkü. Hoş, kadını da biraz yüceltir, derdi bu lâfın arkasından.

Sırp - Bulgar tahvilât değerlerinin düşmesiyle yoksullaşıp, evine yerleşmeğe gelen, kendisini gözetmeşini isteyen cadı Ursule teyzesini, istese, genç, güzel bir sultana, büyülü arabasına koşacağı bir kuğuya, bir rafadan yumurtaya, bir kızböceğine, bir otobüse çevirebilirdi ama toplumun, ahlâkın temeli sağlam aile geleneklerine aykırı düşer. di bu. Onun için 4e paspasını döşek yapıp yatıyor, sabahlan altıda kalkıp Ursule teyzesinin kahvesini pişiriyor, ayçöreklerini almağa çıkıyordu; bundan sonra da günlük azarını işitiyordu, ses çıkarmadan; kahve, sabun kokar, çöreklerin birinden pişkin bir hamamböceği cihar, yeğenden başka her şeye benzer, mirasın yüzünü bile görmemeğe lâyık olurdu. Hangi miras? diye de sorulabilirdi hani; her neyse o, sesini çıkarmadan bütün bunları dinlerdi; bilirdi çünkü, bir İsteyecek olsa... ama Ursule teyzesi, güçlü bir büyücü olduğunu bilmemeliydi. Bir öğrense, Tanrı bilir, kafacığına, bunu yararına kullanma düşüncesi girer, çıkmaz, Cennetin kapıları da bir daha acılmamacasına kapanıverirdi teyzesinin yüzüne-

Bundan sonra da büyük büyücü altı kat merdiven iner, arasıra da o katil, o yağlı, pasaklı basamaklarda ayağı kayar, yüzü çarşamba pazarına çevrilirdi ama yerden, bilmiş bilmiş gülümseyerek kalkar, bir içinden gelse, kırlangıç oluvereceğini, penceresinden uçup süzülebileceğini düşünürdü. Yalnız bunu komşuları görebilir, bu olağanüstü olay o yalın ruhlarda, çocuksu, fakat kurtarıcı bir inancın temellerini sarsabilirdi.

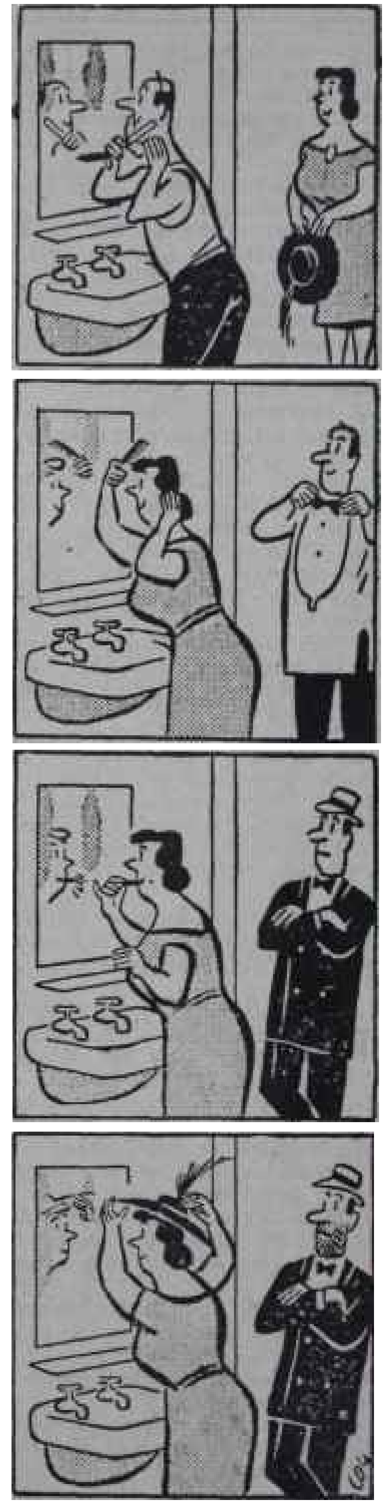
Sokağa çıktığında, daracık alpaka ceketini fiskeler, onu hemen bir diba cübbeye çevirecek sözleri söylememeye dikkat ederdi. Böyle bir şey oluverse, tabiat yasalarının değişmezliğine öylesine kanmış olan gelip geçenlerin içine kuşku kurdunu sokardı çünkü.

Bir tezgâhın önünde, sözüm ona kahve diye getirilen bir nesneyi içer, küflü bir çörek yer, kahvaltı etmiş olurdu; ah bir isteşeydi, yok mu ya!... Ama kendi kendine, o olağanüstü yetkilerini kullanmağa engel olmak için bir çırpıda beş kadeh konyağı ardarda yuvarlardı; alkol, büyü yetilerini uyuşturarak onu, bir veli alçak gönüllülüğü içinde bırakır, kafasına bütün insanların, kendinin bile, kardeş olduğu düşüncesini sokardı. Kasadaki kızı öpmeye kalktığında, kirli sakalını öne sürerek, onu iteleyecek olsa, kız, kitabın yazdıklarını anlamayan kalbsizin biri olurdu. Sekize çeyrek kala dairede, kollarına kolluklarını geçirmiş, kalemi kulağının arkasında, gazetesine göz gezdirirdi. Biraz kendini toplamağa uğraşsa, o anda, bütün dünyanın bütün geçmişini, şimdiki zamanini, geleceğini bilebilirdi ama bu Tanrı vergisi yetisini kullanmamaya zorlardı kendini. Gazeteyi okumalıydı, halkın dilini unutmamalıydı, çünkü içki içeceği saatte, öteki insanlarla görünüşte bile olsa, bu dilde konuşacak, onları iyilik yolunda güdecekti. Sekizde kalemini kâğıdın üstünde gıcırdatmağa başlardı; bir yanlışlık yaparsa da, üst'ün ün asarı boşa gitmesin diye yapardı; yoksa, haksız yere azarlayan üst'ü büyük bir günaha girmiş olurdu da ondan. İşte böyle, gün boyunca, büyük büyücü, boyun eğmiş bir küçük memur kılığında insanlığa yol gösterme işini sürdürür giderdi.

Zavallı Ursule teyzesi! Öğle vakti, maydonoz almayı unutmuş olan yeğeni eve döndüğünde, çanağı başında parçalayacağına, onun gerçekte ne olduğunu bilebilseydi herhalde başka türlü davranırdı ama, öfkenin ne denli bir delilik olduğunu da hiç bir zaman anlayamazdı.

Adamcağız isteseydi hani!... Hastanede, herhangi bir adsız hastalıktan bir hıristiyana handiyse yakışmayacak şekilde, bu dünyada, dolaptaki erimiş ceketi ile kılı dökük bir diş fırçasından, iş arkadaşlamım nankör gönüllerinde alay dolu analardan başka bir şey bırakmıyarak ölüp gideceği yerde, paşa olur, simyacı olur, padişah yahut bülbül olur, Lübnan hurması olurdu. Ama bunlar Tanrının gizli niyetlerine aykırı düşerdi. Mezarının başında kimse kalkıp demeç vermedi. Ne olduğu kimseciklerin aklını yormadı. Hem kimbilir? Belki kendi bile bunu bilememiştir.

Gamsız Teyzenin Maceraları

SANAT DÜNYASINDA

Tiyatro

İzmirden haber geldi

Son günlerde, bu yıl İzmirde bir Güzel Sanatlar Akademisinin faaliyete geçeceği; bundan başka, mükemmel bir tiyatronun kurulması için de teşebbüslerde bulunulduğu haberleri yayılmaktadır.

İzmir gibi büyük bir şehir için biran evvel tehakkuk etmesi temenni olunan haberler insana sevinç veriyor. İzmir gerçekten tabii ve tarihî zenginlikleriyle insandaki güzel sanat kabiliyetini besliyen müstesna beldelerden biridir. Burada yetişmekte olan sanatçıların kendi sahalarında organize edilmeleri hususunda akademinin başaracağı rolün ehemmiyeti aşikârdır. Fakat tiyatro bahsine gelince...

Bir kaç yıl önce. ;İzmir Şehir Tiyatrosu dramının nasıl neticelendiğini ve son perdenin hangi mizansenle kapandığını bilenler, tiyatro bahsindeki söylentileri şüphe ile karşılamakta ve bu sırada böyle mesut bir hâdisenin tahakkukuna inanmamaktadırlar.

İzmirin tarih şansı zengindir. Yerin altında ve üstünde bulunan eserler; Efes'ler, Sarflar,, Didim'ler İzmire gurur verir. Verimli toprağından hayatı, sanatla beraber fışkırır.

İzmirin sanat tarihinde: yanan tiyatro binasının yerine yenisini yapmak için halkın parmaklarındaki yüzüklere varıncaya kadar teberruda bulunduğu ve Balkanların en büyük opera ve tiyatro binasını inşa ettirdiği bir vakıadır. Ancak bu gün bunlar, geçmişiyle' Övünen bir mirasyedinin hikâyeleri durumundadır.

Bilindiği gibi; 945 yılında İzmirde toplanan bir avuç idealist sanatkâr, belediyenin o zamanki reisini ikna ederek bir şehir tiyatrosu kurmaya muvaffak olmuşlardı. Beş yıllık faaliyetten sonra, kurucu reisin belediyeden ayrılmasını müteakip, bir takım mesnetsiz mülâhazalarla İzmir Şehir Tiyatrosu lağvedilmişti. İleri sürülen iddialar sunlardı:

1 _ Tiyatro beş yıl içinde ikiyüz bin lira masraf etmekle belediyeye yük olmuştur.

2 — Tiyatro istikrar ve tesanütten mahrum olarak anarşi içinde bocaiamakta ve muhitte dedikodu mevzuu olmaktadır.

3 — Esasen tiyatro binası olmayan bir şehirde tiyatro kadrosunun beslenmesinde bir fayda görülmemiştir.

Bu üç sebep gerçektir. Hattâ; tiyatronun lağvına karar verildiği sırada muhterem belediye meclisi âzalarının ileri sürdükleri: "kanalizasyon tesisatı tamamlanmamış bir şehirde tiyatro yaşatmak lükstür" iddiası da gerçektir ve işte bu iddiada bulunan zihniyetin henüz mevcut olduğu yerde bir şehir tiyatrosunun yeniden kurulup yaşayabilmesinin imkânsızlığıdır ki, İzmirde bir tiyatro kurulması hakkındaki haberlere karşı şüphe uyandiriyor.

İzmir şehir tiyatrosunun kapatılması için ileri sürülen iddiaları yüzde yüz doğru ve halta eksik bile bulsak, bunların halli için her halde müesseseyi kapamaktan başka pek çok çare vardı.

Bir şehrin medenî vasfını temin eden şey; o şehirde mevcut müesseselerdir. Otobüsler, tramvaylar, metrolar, su, elektrik, havagazı, kanalizasyon, sağlık tesisleri birer medeni. yet vasıtalarıdır. Fakat bir şehrin sakinleri halk olarak, millet olarak ve nihayet insan olarak manevî bir hayata da muhtaçtır ve bir şehrin mânevi hayatim müzeler, sanat galerileri, opera ve tiyatrolar ve mümasili kültür yuvaları temin ederler.

Halkın maddî ve mânevi hayatım temin eden müesseseler arasında indi bir tasnif yapmak, kurulmuş bir tiyatroyu — eğer muhtaçsa— ıslah etmek dururken ceffelkalem lâğvetmek ve hele medenî insanların mânevi ihtiyacını inkâr etmek ancak aşiret telâkkisinden kurtulamamış insanların harcıdır. Hele demokrasi inkılâbına beşik olmuş, daima hürriyet meşaleciligi yapmış bir şehirde, çok büyük feragat ve fedakârlıklarla kurulmuş olan tiyatronun kapatılmasını hiçbir mantıkî sebeple telif etmeye imkân yoktur.

İzmir Şehir Tiyatrosu yalnız dört sezonda 52 değişik eser vermiştir. Bunun ehemmiyetini anlamak için Ankarada ve İstanbuldaki resmi tiyatroların repertuvarlarını gözden geçirmek

OPERA ALBÜMÜ

CAVALLERİA RUSTİCANA

Bestekâr ; Pietro Mascagni (7 Aralık 1863 de Livorno'da doğdu, 2 Ağustos 1945 de Romada öldü), önceleri operet truplarında basit bir orkestra şefi olan Mascagni, bu operası ile fevkalâde büyük bir şöhret kazandı. "Cavalleria Rusticana" tıpkı "Pagliacci" gibi, tamamiyle hayattan alman motiflerin işlenmesi ile meydana getirilmiş realist fakat ayni zamanda İtalyan romantizmini havi tek perdeli bir eserdir.

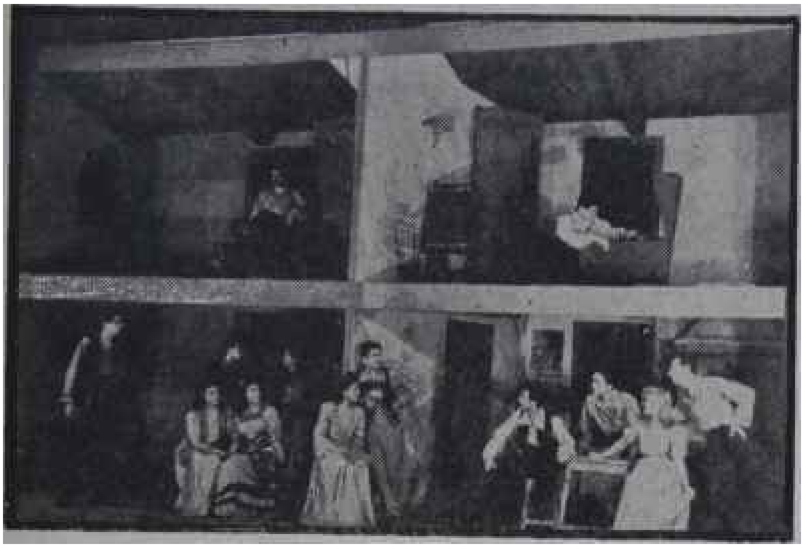
Şahıslar : Sanluzza, genç bir köylü kızı (dramatik soprano), Turiddu, genç bir köylü (Tenor). Alfio, bir arabacı (Bariton) , Lola, arabacının karısı (Subret), Lucia, Turiddu'nun annesi (Alto).

Mahal: Sicilyada bir köy. Zaman 1880. Fevkalâde kuvvetli bir koro (daha doğrusu iki koro). Bale yok. Orta orkestra (49 enstrüman) ve buna ilâveten tuba. Sahne müziği için harp, çan ve org. Operanın devamı 1 saat. Perde kapanmaz, yarıda sahne boş kaldığı zaman intermezzo çalınır.

TABLO VE MEVZU

Perde açıldığı zaman kilisesi ve evleriyle birlikte köyün meydanı görülür. Paskalya yortusudur. İlkbahar her tarafta parlak bir tabiat meydana getirmiştir. Köy halkından müteşekkil bir koro Paskalya şarkıları söylemektedir. Bu sırada köylü kızı Santuzza bir kenarda yalnız başına durur. Sevgilisi Turiddu onu terketmiştir. Santuzza, Turiddu'nun annesi Lucia'ya gider ve oğlunu ona şikâyet eder. Turiddu evvelce seviştiği Lola'ya dönmüştür. Lola, Tiruddu askere gittiği zaman arabacı Alfio ile evlenmiştir. Şimdi de evli olduğu halde Turiddu ile buluşmaktadır. Bu sırada bir kırbaç şaklamasından Alfio'nun köye döndüğü anlaşılır. Alfio, kiliseye gitmekte olan halk tarafından selâmlanır. Santuzza bu arada Turiddu'yu beklemekledir. Turiddu'yu görünce, onun tekrar kendisine dönmesi için yalvarır. Turiddu önceleri bu yalvarışlara dayanamıyarak genç kızla birlikte gitmeye hazırlanırken yakınında Lola'nın sesini duyunca Santuzza'yı bırakır ve Lolanın peşine düşer. Bunun üzerine fevkalâde hiddetlenen Santuzza doğruca Alfio'nun yanına gidip ona karısınm sadakatsizliğini anlatır.

Âyin bitmiştir. Halk kiliseden çıkar. Aralarında Turiddu ile Lola'nın da bulunduğu kalabalık içmeye giderlerken Turiddu. Alfio'yu görür ve onu da içmeye davet eder. Bu sırada iki erkek birbirleriyle konuşurlar. Lola her şeyi anlamıştır, kadınlarla birlikte yoluna devam eder. İki erkek içlerinden birisi ölünceye kadar dövüşeceklerdir. Turiddu annesine veda eder, Santuzza'dan af diler ve kendisini bekleyen Alfio ile birlikte çıkar gider. Finalden biraz evvel kadınlar "Turiddu'yu öldürdüler" diye bağırırlar, perde iner.

Kara Ağaçlar Altında
Eugene O'Neil İzmir Şehir Tiyatrosunda

icap eder. Bu eserler arasında dünya klâsiklerinden bir çoğu, Türk tiyatrosuna şeref verecek olgunluk ve mükemmeliyette temsil edilmiştir,

İzmir Şehir Tiyatrosunun temsillerini bir buçuk milyona yakın bir seyirci kitlesi takip etmiştir. Tiyatro yalnız İzmirde değil, bütün Ege bölgesinde temsiller vermek suretiyle geniş bir muhitin sanat ihtiyacını cevaplandırmakta idi. Böyle bir müessеseyi yaşatamıyan ve bazı tertiplere kurban eden insanlarda, büyük bir zihniyet değişikliği vuku bulmalıdır ki kurulacak tiyatro yaşayabilsin.

İzmir Şehir Tiyatrosu her şeye rağmen yaşatılmalıydı, fakat şahıslara bağlı bir müessese olduğu için yaşamadı. Muhit; tiyatroyu benimseyemediği için kapatılmasına göz yumdu ve bazı söz sahipleri tiyatroyu henüz anlamamış oldukları için belediye meclisinde o tarzda konuştular.

İzmir Şehir Tiyatrosunun kapatılma sorumluluğunu tamamiyle 1950 seçimlerinden sonra gelen belediye meclisine yüklemek hatalı bir görüş olur. Bilâkis; tiyatroyu kuran Reşat Leblebicioğlundan sonra gelen reis Hulusi Selek, kısır politika anlayışına kurban gittiği tiyatroyu yıkmak için bütün şartlan bir araya toplamış ve hattâ niyeti herkes tarafından bilinen Galip Arcan'dan da bir rapor temin etmeyi unutmamıştı.

Bütün -bunlar tiyatro tarihince bilinen şeylerdir. Biz burada, kurulmuş bir müesseseyi yaşatamıyan bir belediyenin, nasıl olup ta yeniden bir tiyatroyu değişmiyen şartlar içinde kurabileceği hakkındaki haberleri yorumluyor ve şu dört sene içinde, İzmirde bir zihniyet değişikliğinin vuku bulmuş olmasını bütün kalbimizle temenni ediyoruz

İzmirin yeni Belediyesi bakalım işin altından kalkacak mı?—T.D.

İstanbul Şehir Komedi Tiyatrosunun İzmir - Ankara turnesi

Bir yaz gecesinin rüyası

İstanbul Şehir Tiyatrosu Komedi Kısmı mayısın yirmi ikinci günü turneye çıktı. On dört gün İzmirde, on dört gün Ankara da temsiller verecek olan trup, bir tercüme, bir adapte, bir de telif olmak üzere beraberinde üç eser götürüyor.

Tercüme, Jean Guitton'dan "Onu Çok Seviyordum" isimli komedisidir. Memleketimize gelen iki Fransız trupu tarafından da sahnelerimizde oynanmış olan bu komedi ezelî mevzu olan aşkı hafiften alanlarla, ciddî telâkki edenleri karşılaştırıyor.

Tabiî aslında

Biz temsil ederken mevzuu bir tarafa koyup "yıldız" larımızın maharetlerini belirtmeğe kalkışıyoruz.

"Melek Hanımın Kıskançlığı" ise sevimli Burhan Felek'in tiyatroda ilk kalem denemesidir ve Verneurl'den adaptedir.

Lüzumsuz bir adaptasiyon! Hem çok yazık ki muvaffak olmamış.

İstanbulda "bugün" yasayan Melek hanım, Bursaya sevgilisiyle gittiğini sandığı meşhur ve zengin bir fabrikatör olan kocasından haber alamıyor ve ondan intikam almağa kalkışıyor.

Bursa ile telefonla, şehrin dış mahalleleriye konuşulur gibi görüşmek, telefonların bu kadar bozuk olmasına rağmen kabil. Haydi kabil olmadı, uçakla İstanbuldan yirmi dakika, vapurla da günü birlik gidip geliniyor.

Burhan Felek. Bursa yerine Malatyayı koysa idi. Melek hanımın merakına haklı bir sebep göstermiş olurdu, Öyle ya secim neticeleri bile, oradan, hâlâ pek öğrenilmiş değildir.

Turnenin tek telif eseri "Makine" Vasfi Rızanın rol almak istemediği komedidir. Cevat Fehmi Başkut, hemen her eserinde olduğu gibi, mevzuunu, muayyen bir sınıf halkı alâkadar eden bir vakadan alıyor. Bu sefer iki sınıfı diyebiliriz. Emeklilerle şoförleri. Hem, vaka için hakikiye pek yakın olduğu da kulaktan kulağa söylendi, durdu. Amma ben burada tekrarlayacak değilim. Sahiden sahi ise kahramanı gücenir, öte taraftan oyunun tadı kaçar.

Gülhane Parkında Shakespeare

Komedi kısmı turneye çıkarken dram sahnesi aktörlerinden bir kısmı Gül hane Parkında «Bir yaz gecesinin rüyası"nı tahakkuk ettirecekler.

Tabiî açık havada. Mevsim yaz!

Sevimli F. K. G. nin, bu sene spor ve sergi sarayında açılan İtanbul fuarını battal edip onun yerine Gülhane Parkında bir Bahar ve Çiçek Bayramı yapmağa çalıştığı malûmdur. Nis Karnavalı gibi arabalarla çiçekler geçirliyor, en güzeline de şehir adına mükâfat veriyor. Bu sene mayısın yirmi ikisinde, yani geçen hafta açılacaktı, amma F. K. G. yalnız doktor, vali, belediye reisi vesaire olmakla kalmıyor, müneccimliği de var, havaların fena gideceğini anlayıp bayramı bir hafta sonrasına bıraktırdı.İşte. Shakespeare de rüyasını tehir etti. Yüzlerce sene beklemiş, bir hafta daha duru- elbette. Daha da duracağından gayri.

Benim bütün endişem, rüyanın sayın başreiisör Meineckenin elinde kâbûs olmak ihtimalidir. Bereket versin, dram kısmı kodamanları, şimdiden film peşinde oldukları için eserde rol kabul etmediler, yerlerini genç un. surlar aldı, ne çıkacaksa onlardan çıkacak —fa.

Radyo

Haşmetli Alaturka hazretleri

Sabah sabah yatağınızdan meyhane kokan bir hanendenin yanık âvazeleri ile fırlamak ve bu suretle gününüze başlamak zorunda kalırsanız acaba ruhî durumunuz ne hale gelir- Haydi Mevlûd'u "Milli irade" adına radyoya soktuğumuzu kabul edelim — kaldı ki, çalışma saatlerinde mevlûdu yayınlamak ve dinlemek de kanaatimize göre günahı kebairdendir — fakat radyonun "gün aydın" dan sonra kemence taksimleri ile, ut zımbırtıları ile sinirlerimizi perişan etmeye ne hakkı vardır? Efendim halk böyle istiyor.. İyi ama halka daha güzeli, daha iyiyi, daha asîli tanıtmak, sevdirmek, biz münevver geçinenlerin vazifesi değil midir? Radyoda garp müziği proğramlarının ne kadar "ürkekçe" tertip edildiğini, ne kadar "aman bir lâf gelmesin" korkusu içinde hazırlandığım duyar gibi oluyoruz. Burada batı müziği mi yerli müzik mi? — Türk müziği değil — münakaşasına girişmeyeceğiz. Şimdiye kadar bu mevzuda bir hayli şeyler söylenmiştir ve neticede işte bugünkü utanılacak hale gelinmiştir: Alaturka bütün bayalığı

ve bütün sefaleti ile her yere hâkimdir, nota dahi bilmeyen meyhane kuşları, piyasa bülbülleri Türk müziğinin mümessilleri olmuşlardır. Adnan Saygun"Yunus Emre Oratoryosu"nun partisyonunu bastırmak için para bulamazken, "bakmıyor çeşmi siyah" şarkısını okuyan hanendenin sırf plaklardan kırk, elli bin lira kazandığını işitmiştik. Radyomuz da artık bu "çeşmi siyah" hanendelerinde, bahriye çiftetellisi sazendelerinde karar kılmış, meyhane müziğini baş tacı yapmıştır. Bach ta kim oluyormuş, Beethoven de ne imiş, Mozartın da esamisi mi okunurmuş? Gelsin "Beklenen şarki", gitsin "telgrafın telleri"...

Güzel, güzel ama a efendim, "vakti kerahat'i" sabah saat sekizde başlatmak da nerede görülmüştür?

Resim

XV. Devlet Resim ve Heykel Sergisi

XV Devlet Resim ve Heykel Sergisi bu sene biraz gecikerek 15 nisanda Ankarada açıldı. Bir ay devam etti, kapandı.

Bizde, nedense sergi deyince akla resimden ziyade salon derdi geliyor. Adı büyük "Devlet Resim ve Heykel Sergisi" bile olsa, sergi bir fakültenin zemin katından istifade etmekte.

Bu sene sergiye iştirak eden ressam sayısı diğer yıllara nazaran oldukça fazla. İsimlerini hiç duymadıklarımızın yanında, serginin kurulusundan İleri resimlerini gördüklerimiz de var. 91 ressam ve 5 heykeltraş..

Sergide "jüri" nin gözünden kaçmaması icap edecek derecede bozuk resimleri gördükçe üzüldük. Halkımız için gezici bir sanat dershanesi olarak kabul edebileceğimiz böyle bir serginin jürisi, süzgecini daha sıkı tutmalı ve boş çerçeveleri ayıklamaliydi. Buna rağmen umumî hava gaçen senekinden üstün sayılabilir.

Sergi salonu umumiyetle iyi tertîplenmişti. 248 tabloyu küçük bir yerde teshir etmek ancak böyle mümkün olabilirdi.

Girişin sağında Ayetullah Sümer, Şeref Akdik. Hikmet Onat'ın resimleri, senelerden beri bıkmadıkları mevzularda. İnsanın, acaba ben bu resmi geçen sene görmüş müydüm, diyesi geliyor Feyhaman Duran, insanı şasırtan bir durgunluk içinde "Rumeli Hisarında gece" yi bir amatör yapsaydi söyleyeceğimiz söz daha başka olurdu, fakat...

Vecih Bereketoğlunun, resimleri muhafazakâr olmasına rağmen taze kalan yerleri var.

Mahmut Cüda malûm natürmortları ve renkleriyle sergiye iştirak tiryakiligine ayak uydurmuş.

Epikman Refik'i biz, sergide teshir ettiği iki resimden daha kuvvetli biliyoruz.

Eşref Üren ve Melâhat Üren güzel resimler yapmışlar. Eşref Üren'in mütevazı, sağlam ve olgun adımlarını burada görebiliyoruz. Tercih lazımsa 231 No. lu "Kuvayı Maliyeciler" ini zikredeceğiz.

Kadın ressamların öteden beri işle. dikleri çiçeği, bu defa Melâhat Üren çok daha başka bir anlayış ve duyuşla bize çerçevelemiş. 236 No. lu "oda içi" çirkin mi? Hayır.

Altıok İsmail'in, bazı dergilerde resim tenkidlerine rastlamıştık. Bu defa resimlerini gördük; iyi oldu. 13 No. lu "kadınlar" renksizliğine rağmen güzel.

Arellerden Orhan'ın peyzajlarını, diğerlerine tercih edeceğiz.

Selâhattin Teoman'ın Topkapısarayi Harem dairesindeki mevzuları bitersе acaba ne resmi yapacak? diye merak ettik.

Böyle olmasına rağmen Harem dairesine ait resimleri bundan evvel yapılanlardan güzel ve desen sağlamlığı içinde olduklarını söylemeliyiz.

Seyfi Toray, araştıran ve karar ve.remiyen bir fırça. Acaba hangi taraf yenecek.

Hasan Kavruk ebadları küçük olmasına rağmen büyük resimler verebiliyor.

Madde Arel'in pek dekoratif kalan "Fatih" ini, Şemsi Arel'in "Fatihin Topları"na tercih edeceğiz,

Nurullah Berk'in "figür" adlı kadını güzel.

Gelelim Eyüboğlul larına. ikisi de cidden çalışkan, yeni ve her defasında bize Cemal Tollu gibi iyi resimler ve. ren bir çift.

Bedri Rahminin "Kemenceci" si de "Kurban" ı da gayet güzel. Yalnız, "kurban" daki fon renginde biraz düşündük.

Eren Eyüboğlu da iki resim vermiş- Çınardibi (Biz ona pazar yeri diyebiliriz) az renkli olmasına rağmen kusursuz sayabileceğimiz resimlerden biri.

Bir Çin Şiiri

Hayırlı Fırtına

Damımın üstüne düsen
Ve beni hiç uyutmayan yağmura
Lanet ediyordum...
Bahçemi harap eden
Ve yaprakları
Dallarından ayıran rüzgâra
Lanet ediyordum...

Fakat sen gelince
Yağmura şükrettim:
Çünkü, ıslak elbiselerini
Çıkarmağa mecbur oldun.
Rüzgâra şükrettim;
Çünkü, lâmbamı söndürdü...

(Lui Chie'den)

Bu defa da Elif Nad, Türk süsleme sanatlarına ihanet etmiş. Onun gayesi Türk süsleme sanatlarını bugünkü yağlıboyaya sokmaksa geç kaldığını ve tuttuğu yolun iyi bir yol olmadığını söyleyebiliriz.

Zeki Faik'in evvelki senelerini aratır gibi bir hali var.

Yazımı Arif Kaptan'ın resimleriyle bitirmek istiyoruz. Fazla bir deformasyon içinde olmalarına rağmen usta fırçası belli ve güzel, önümüzdeki sergide Kaptanı, daha Arif Kaptan görmek bizi sevindirecektir. —İ.Ç.

Kasap ve Ressam

Füreya Kılıç'ın İstanbulda açtığı çini sergisinde otuzdan fazla guaş vardır. Bunların çoğunu Bursadan, Uludağdan yapılmış manzaralar teşkil ediyor. İçlerinde cidden çok çekici, sanatkârın iç âlemini gösterenler var. Ne yazık ki çoğunun üzerinde bir kırmızı işaret ve "satılmıştır" yazışını görüyoruz.

Geçen gün resimleri uzun uzun seyreden bir ziyaretçi fiyatlarını sordu. Katoloğa bakıldı. Yüz lira. Ziyaretçi kendini tanıttı:

— Ben Balıkpazarında kasabım. Adım Osman Canbay. Tenzilât yaparsanız şu resmi alırım.

Bu "engel" adını taşıyan ve kırmızı rengin hâkim olduğu bir resimdi. Füreya Kılıç, kasabın arzusunu yerine getirdi; Osman Canbay da resmi aldı.

Rengin cazibesi mi, yoksa adının uyandırdığı intiba mı, Canbaya bu res mi beğendirdi, bilmiyoruz, amma etin kilosunun beş liradan fazlaya çıkarılmış olduğu bir zamanda bir kasabın pazarlığa kalkışmasına ve tenzilât istemesine ne buyurulur?

Bundan sonra sanatkânn da bu kasaba müşteri olmasını ve aynı şekilde mukabele görmesini temenni ederiz —fa.

Sinema

Ömer Hayyam'ın aşkları

Mevzu sıkıntısı çeken Hollywood prodüktörleri son zamanlarda senaristlerini yeni mevzular bulmaları hususunda seferber ettiler. Sinema başkentinden gelen haberlere bakılacak olursa bu yeni hamle ilk semerelerini vermiye başlamıştır. Hazırlık. lan yapılmakta olan The Loves Of Omar Hayyam — Ömer Hayyamın Aşkları" adlı filmin bu yolda atılmış ilk adım olduğunu söylemek hiç de yanlış olmıyacaktır.

Üç buutlu olarak, Cinemascope usuliyle filme alınacak bu eserin yalnız mevzu bakımından değil, taşıdığı hususiyetler dolayısiyle de beyaz perdede bir "yenilik" olacağı söylenmektedir.

Nedense bir müddettir Hollywood prodüktörleri şarka ait mevzulara fazlasiyle iltifat göstermektedirler. Bu iltifat ise akla gelmiyecek basit bir sebebe istinat etmektedir. Prodüktörleri

Glenn Ford

Amerikada Hasılat Rekoru

şarka ait filmler çevirmeye sevkeden şey, harem sahnelerinin büyük alâka göstermesidir!... Yakın bir gelecekte Hollywood filmlerinde de bizim filmlerimizdekilere taş çıkartacak göbek sahnelerine rastlıyacak olursa, pek şaşmamak icap edecektir. Çünkü beyaz perdede başlamış olan çıplaklık modası bu yola doğru gitmektedir. Bizim filimlerin kabahati, Avrupa ve Amerika filmcilerinin yaptıkları gibi seyirciyi tedricen çıplaklığa alıştıracakları yerde, işe sondan başlamış olmalarıdır.

İnşaallah Hollywood üstatları beyaz perdeye yenilik getireceğini söyledikleri bu eserde Ömer Hayyamı, Errol Flynn vari bir Don juan yapıp karşımıza çıkartmazlar.

Olup bitenler

Ava Gardner ile Frank Sinatra arasındaki o bitip tükenmek bilmeyen anlaşmazlık hâlâ devam etmektedir. Geçenlerde gazetecilerle bir konuşma yapan Ava bu mevzudaki düşüncelerini şöyle ifade etmiştir:

"Kavgaya tutuştuğumuz zaman Frank'tan nefret ediyor ve onu terkedivorum. Onu tekrar gördüğüm zaman ise kalbim yeniden aşkla doluyor..."

Steinbeck'in "Gazap Üzümleri"nde sanatını bir kere daha takdir etmiş olduğumuz Henry Fonda yeniden beyaz perdeye dönmek kararını vermiştir. Bir kaç yıldır faaliyetini tamamen sahneye hasretmiş olan Henry Fonda yakında Warner Bros stüdyosunda "Mister Roberts" adlı filmi çevirmiye başlıyacaktır.

Bu filmdeki baş rol daha evvel Warner idarecileri tarafından Marlon Brando'ya teklif edilmiş, fakat Brando'nun istediği ücreti vermek imkânını bulamıyan Warnerciler Henry Fonda'yı bu rolü oynamaya iknayı daha ehven bulmuşlardır.

Birinci sınıf bir karakter artisti olduğunda şüphe bulunmıyan Fonda'nın yeniden beyaz perdeye dönmesi sinema severleri şüphesiz sevindirecektir.

The Bandits — Haydutlar" adlı filmde baş rolü oynamak üzere Edward G. Robinson ve Glenn Ford? un seçildikleri haber verilmektedir.

Dünyadan Haberler

Hollandada büyük festival

Lâhey — 15 haziranda başlayıp 15 temmuzda bitecek olan yedinci büyük festival dolayısiyle Hollândanın Amsterdam, Lâhey, Haarlem, Utrecht, Alkmaar gibi büyük şehilerinde muhtelif opera ve orkestra konserleri tertip edilmiştir. Festival Hollânda Kraliçesi . Jualina ve Prens Bernhard'ın himayesinde yapılmaktadır. Festival 15 haziranda Amsterdamda Verdi'nin "Otello" operası ve Lâhey'de de Shaw'ın "Caeser ve Cleopatra" piyesi ile başlıyacaktır. Festivale dışarıdan Londra B. B. C. senfoni orkestrası Karl Münchingerin idaresinde Stuttgart şehir orkestrası, Milâno Scala tiyatrosu ile Viyananın Burg tiyatrosu ve Londranın Sadler.we'ıs balesi iştirak edeceklerdir. Tanınmış piyanist Arthur Rubinstein ile İngiliz piyanisti Clifford Curzon da festivalde çalacaklardır.

Jean Marais Hamburg'da

Hamburg — Tanınmış Fransız sahne ve film yıldızı Jean Marais kendi tiyatro trupu ile birlikte buraya gelmiştir. Jean Marais Hamburgda dostu şair Jean Cocteau'nun, Kral Ödipus motifi üzerine yazmış olduğu "Cehennem Makinesi" isimli piyesini temsil edecektir.

Bestekâr Karl Satow 70 yaşında

Berlin — Berlinde ikamet etmekte olan bestekâr Karl Satow 70 inci yasını kutlamıştır. Kendisi iki operadan başka bir hayli enstrümental müziğe ait eserler bestelemiştir. Satow orkestra şefi olarak Bremen, Rostock ve Trierde pek çok operalar idare etmiş, bir aralık Walter Kollo ile birlikte çakışmış ve Robert Winterberg'in on iki operasının enstrümentasyonlarını yapmistir.

Furtwaengler Parise geldi

Paris — Wilhelm Furtwaengler, Berlin filarmoni orkestrası ile birlikte Paris operasında verdiği konserde büyük bir muvaffakiyet kazanmıştır. "France.soir" gazetesinin müzik münekkidi yazmış olduğu bir makalede "Furtwaengler' in her zamankinden daha genç, daha kuvvetli ve sanatkâr olduğunu" söylemiştir.

Furtwaengler'den başka dünyanın en meşhur müzisyenleri de bu sene Parise uğramışlar ve Parisin "Dünyanın Sanat Merkezi" sıfatını hak etme. sine çalışmışlardır.

Bir Aktörün Hâtıraları

"Moliere telif hakkını istiyor,,

Henüz Devlet Tiyatrosu kurulmamıştı Devlet konservatuvarına bağlı olarak konservatuvar mezunları tarafından, Türkocağında "Tatbikat Sahnesi" adı altında temsiller verilmekteydi.

Günlerden bir gün, "Cimri" temsil ediliyordu. Telefonu açtım;

— Alo... Burası tatbikat sahnesi: oynadığımız eserin sahibi Molere gelmiş, hakkı telifini istiyor, dedim

Telefonun öbür ucundaki "mektepler muhasebesi müdürü" şu cevabı verdi:

— İyi ya, bordrosunu hazırlayalım da, muamelesini tamamlanınca parasını alır.

Bundan sonra telefonda şu muhavere cereyan etti:

— Yalnız haftaya Marsilya vapuruna yetişecek, acelesi varmış. Hem mümkünse oynanacak olan temsillerin de parasını istiyor (eserler program dahilinde sahneye konduğu için kaç gün oynanacağı bilinirdi).

— Yo.. İşte o olmaz, temsillerin ne hasılat yapacağını ben nereden bileyim En iyisi iki şahit bulup Ertuğrul beyle (İlgin) notere gitsinler, bir vekâletname çıkarsınlar; biz Ertuğrul beye öderiz, o da kendisine gönderir.

— Hepsini verseniz çok iyi olaçak, diyor, yeni evlendiği için paraya çok ihtiyacı varmış

— Ona imkân yok, ha sonra habe-. ri olsun, yüzde 7.5 vereceğiz: yüzde 7.5 unu da tercüme hakkı olarak Yasar Nabi alacak. Eğer Türkçe yazsaydı yüzde 15 verirdik

Muhaveremiz bu minval üzere neticelendi. Sayın muhasebecimiz "Cimri" komedisinin o güne kadar tekrarlanan 25 temsilinden Mofiere' in hissesine düsen vüzde 7,5 tutarının bordrosunu ikmal ederek o zamanki itâ âmiri konservatuvar müdürünün imzasına arzetmis

Bir de baktım, telefonla beni çagırdılar, konservatuvara gittim Müdürün odasına yaklaştıgım sırada muavinlerinden bîri (Dil . Tarih ve Cografya fakültesi mezunu) benî durdurttu. Müdürün çok kızgın olduqunu, bağırıp çağırdığını söyledikten sonra:

— Allahaşkına dogru söyle. Moliere Ankaraya mı geldi. yoksa sen mi uydurdun? . dedi

Müdürse ateş püskürüyordu:hakkımda dava açtıracağını bildirdi Ben sükûnetle:

— Dâva açtırmanız benim isime gelir zira aktörlükte temin edemedigim şöhrete bu yolldan belki kavuşurum, dedim.

Şeref Gürsoy

SPOR ÂLEMİNDE

Teşkilât

Akisleri devam eden istifa

Bir mücadele, neticesine göre hüküm alır. Müsbet neticeyi elde edene bütün şan ve şeref, yenilene tariz, acı, ıstırap...

Ama, her zaman böyle değil!

Son spor hâdiselerine bu zaviyeden bir nazar atfedecek olursak, Beden Terbiyesi Umum Müdürü Cemil Alpman ile Futbol Federasyonu sabık Başkanı Orhan Şeref Apak arasında prensip anlaşmamazlığı ile başlayıp ikincinin istifaya mecbur bırakılmasıle neticelenen düellodan galibin şan ve şerefle çıktığı görülmez. Bu düelloda Alpman ilk raundu kazanmıştır, ancak hâdiselerin neyi göstereceği zamana bağlıdır ve kuvvetle muhtemeldir ki zaman Apak'ın haklı bulunduğunu ispat etsin..

Yalnız, iki ayrı zihniyetin, müşterek çalışmada, bir gün çatışacağı tabii idi. Beden Terbiyesi Umum Müdürü, bir memurdan başka şey değildir. Birdenbire spor idareciliğinde en üst kademeye getirilmiş, en kolay yol olarak da her şeyi mevzuat dairesinde görmüştür.

Federasyon başkanına gelince, o spor idareciliğinin en alt tabakasından işe başlamış, olgunlaşarak, kademeleri birer birer aşarak son mevkiine gelmiştir. Mevzuat! Evet, ama müsbet işler sadece mevzuatın çerçevesinde gerçekleşemez. Mutlaka, "insiyatif" de lâzımdır. İşte bu noktada, iki zihniyet birbirine girmiştir.

Hazin olan, mukadder akıbetin tam dünya kupası maçlarının arefesinde gelip te çatmış olmasıdır. Patlağın böyle kritik bir anda ortaya çıkmasının memleket sporu için hayırlı olmayacağı tabiidir, ilk bakışta, zarardîde Orhan Şeref Apak gibi görünebilir. Ama, aslında, kaybeden, son zamanlarda yeni bir hamleyle adından dünyada bahsettirmeye başlayan Türk futboludur.. Futbolumuzu ele alan iyi idare ortadan kalkınca, hamlenin kösteklenmesinden, haklı olarak şüphe edilebilîr. Gönül İsterdi ki, zihniyet ihtilâfına rağmen bu tatsız neticeye varılmasın da, iki taraf anlayış göstersin.

Fakat ne yazık ki alâkalı yüksek makamlar tek tarafın iddiasını kabul etmişler, ötekini topyekûn reddetmişlerdir.

Yurtta futbol kalkındırma faaliyeti istiyoruz

Tevfik Ünsî

Tekrar vazifeye getirilmiş bulunan Ulvi Yenal ve yeni Futbol Federasyonundan beklenen pek çok hizmet var. Bunların bir kısmı çok âcil halli icap eden dâvalardır; bazıları da senelerden beri hallini beklediğimiz meselelerdir.

Futbol Federasyonunun bugün için ilk hedefi dünya kupasidir. Her millete nasip olmıyan dünya kupası final turlarında oynamak şansını elde ettikten sonra, Türk futbolunun dünyaya tanıtılması için bu şanstan en iyi bir şekilde istifade etmek lâzımdır. Önümüzdeki kısa çalışma müddeti içinde alınacak bütün tedbir lere başvuran federasyonun faaliyeti futbolcularımız formdan düşmekte oldukları bu sırada bütük bir feragat ve vazife hissile tamamlarlarsa, Isviçrede iyi bir intiba bırakabiliriz. İyi bir intiba mefhumu içine saha dahilinde olduğu kadar, saha dışında da iyi bir intiba bırakmayı kasdediyoruz ki, sporcularımız senelerdir bu muvaffakiyeti bize tattırmaktadırlar.

Federasyonun dış temaslar bahsinde dünya kupasından sonra da bazı vazifeleri vardır. Bunların başında genç takımlarla ilgili beynelmilel temaslara lâyık olduğu ehemmiyetin verilmesi gelir. Dünya genç takımlar turnuvasının bu sene Türkiyede tertibinin federasyonca ele alınmasını bile tavsiye edeceğiz. Ayrica genç takımlara münferit milli temaslar temini de bir zarurettir. Bundan evvelki federasyon başkanlığı sırasında 27 milli teması birden tahakkuk ettiren Ulvi Yenal'ın bu defa da hem futbolumuzu tanıtmak, hem de ilerletmek için aynı yolda gideceğine şüphe etmiyoruz; sadece milli takımımıza kaliteli rakipler istediğimizi de işaret ediyoruz.

Futbol federasyonlarının asıl büyük faaliyeti iç dâvalarımızın halline mâluf olmalıdır. Futbol kalkınması dâvamız içinde milli maçlar ancak mevzii bir faaliyet olabilir. Bugün futbol, memleketimizde bir millî spor mahiyetini almaktadır ve futbolde çok ilerlemeğe namzet bulunuyoruz. Ancak bu hevesi körüklemek, çalışmaları desteklemek lâzımdır. Futbolün üç büyük şehrimize münhasır olmadığını, her sene İstanbul, Ankara, İzmir takımlarında, Anadoludan transfer edilmiş gençlerin parlaması, bunların milli formaya pek kısa zamanda ulaşmaları ispat etmektedir. Şu halde bütün yurda şâmil bir kalkınma programı lâzımdır. Anadolunun futbol bölgeleri kaliteli hakem, işinin ehli antrenör, nizamına uygun muntazam saha istiyor. Görmek, öğrenmek, kendine ideal edinmek için sahasında büyük kulüpleri seyretmek, onlarla boy ölçüşmek arzusunu hissediyor. Amatör olduğu için mali yardım bekliyor, himayeye ihtiyaç duyuyor. Bu bölgelerin futbol faaliyetini arttırmak, onların iyi elemanlarını, takımlarını tanıtmak için klâsik bölge ve Türkiye şampiyonlukları gayri kâfidir, İstanbul, dolayısiyle Türk futbolu üzerinde vaktiyle yabancı büyük takımlar, futbol yıldızları nasıl bir rol oynadılarsa, Anadolunun takımları ve futbolcuları üzerinde de İstanbul, Ankara ve İzmir takımları, futbol yıldızları aynı rolü oynayacaklardır. Ucuz, basit fakat futbol ve futbolcu için inşa edilmiş stadlarda, kaidelere vâkıf hakemlerin idaresinde, hakiki antrenörlerin çalıştırdığı kasaba takımları, büyük şöhretli takımlarımızla maç yapmağa başladığı gün Türk futbolu en müspet ilerleme yoluna girmiş olacaktır.

Boks

Yerinde sayan bir spor

Memleketimizde son yıllarda güreş, futbol ve basketbol gelişirken, diğer taraftan boks ve atletizm gibi spor kollarında hiçbir ilerleme kaydedilmediği aşikârdır.

On, onbeş yıl öncesine kadar bir varlık olan Türk boksu, yıllar geçtikçe bu varlığı kaybetmek tehlikesi ile başbaşa durumdadır.

Bugün eski yıldızlardan başka, ecnebi memleketlerde şöhret yapmış kaç boksörümüzün ismini sayabiliriz?

Türk boksunun gelişmemesi sebeplerini araştıracak olursak, bunların başında:

1 . Sahasızlık,

2 . Antrenörsüzlük,

3 - Alâkasızlık.

bulunduğunu görürüz.

Bu üç maniin kaldırılmasının Türk boksunun gelişmesinde mühim bir rol oynayacağına şüphe yoktur. Bugün çalışmak için bir saha ve bir antrenör bulamayan boksörün hangi fizik kabiliyete sahip olursa olsan başarısı arizîdir. Bu anide parlayan başarı da alâkasızlık yüzünden sönüp gitmektedir.

Bugün boksta ileri gitmiş olan milletlerin başarılarının sebeplerini araştıracak olursak, bunların başında iyi antrenörlerin, çalışma sahasının ve alâkanın mühim rolü bulunduğu görülür. Tabiî bu şartlar altında yetişen boksörlerin spor hayatları hem başarılı, hem de uzun olmaktadır.

Bu sahada yıldız bulundukça alâka da artmakta, alâka artınca yıldız çoğalmaktadır.

SPOR ALEMİNDE

At yarışları

Jokey Kulübünün durumu

Atçılık ve yarış mahfilleri ile bütün meraklılarının sabırsızlikla bekledikleri dâva hallolunmuştur. Yani, memleketimizde çok daha fazla taraftan, çok daha fazla iş sahası olduğuna şüphe bulunmayan sporlara ait "Beden Terbiyesi" Kanunu bir türlü hazırlanamazken, Büyük Millet Meclisinden bir "Yarışçılık Kanunu" çıkmıştır. Büyük mesele ve büyük kazanç!

Teferruatı geçelim. Bugün Türkiyede at yarışları ve bahsimüşterekler tertip etmek hakkı jokey kulübünündür. Ziraat Vekâletinin jokey kulübünün icraatını köstekleyecek veya yanıltacak bir müdahalede bulunduğu da iddia edilemez. O halde neticeee: Hali hazırdaki durumun bütün mesuliyeti jokey kulübüne aittir.

Hali hazırdaki durum nedir?.

Vakıa binbir ihtilâf ve binbir müşkülâta rağmen koşular bermutad İzmir'de başlamış, Adana'da bir kavis çizmiş, İstanbula gitmek üzere Ankara ilkbaharında 8 haftalık bir konaklama devresinin yansını bitirmiştir. Şüphesiz bu bir icraattır. Fakat, yapanların büyük bir kısmı da dahil, bu icraattan hiç kimse memnun olmamıştır; "bu mu idi beyim jokey kulübünden beklediğimiz? Yaptıklarının, geçen yıllardan farkı ne?" denilmektedir.

Jokey kulübünün bunlara karşı hazır bazı cevaplan vardır. Meselâ yarış yerlerinin kendilerine verilmesinde müşküllerle karşılaşmışlardır. Ama bu, sadece madalyonun bir tarafına ait köşeciktir. Muayyen bahisler, muayyen işleri yapacak olduktan sonra, bir değişiklik beklemek kadar abes ne olabilir?

Asıl mühimi, jokey kulübü kuruluşu bakımından olmasa bile bugünkü idareyi elinde tutan elemanları bakımından gayet zayıf bir teşekküldür. Bütün, sakatlık ve başarısızlıkların sebebi de budur!.

Türkiye de yarışlar, uzun seneler Yarış ve Islah Encümeni diye, hakikatte sadece Atıf Esenbel'in şahsiyle temsil edilen bir organizasyon tarafından idare edilmiştir. Teşkilât, bahsimüşterekle katiyyen alâkadar olmamış, işin bu tarafım vilâyet hususi muhasebeleri tertip etmiştir. O devirde imtiyaz sahibi birkaç kişi hariç, koşuların içyüzüne vâkıf olunamamış ve hiçbir zaman istidatlı ve meraklı kimselerin yetişmesine meydan verilmemistir. Bundan dolayı bugün jokey kulübünün, işleri taksim etmek için eleman bulamamasının bir sebebi de budur. Lâkin asıl sebep, hiçbir vakit bu değildir.

Jokey kulübünün ileri mevkiini işgal etmiş şahısların büyük bir kısmı at ve yarış mevzuunu bilmeyen kimselerdir. —C. K.

Gizli kalmış bir sayfa;

Güneş Macerası ne idi ?

Eşfak Aykaç

Dediler ki, memleket spor efkârını zaman zaman ilgilendirmiş hâdiseler arasında uzun dedikodulara sebebiyet ver miş olmakla beraber, esası meçhul bulunanlardan birini de sen bilfiil yaşadın. Yazsana!

Dostlarımın bu ar zularına uymakta ne beis var? Hiç! Nihayet, geçmiş gitmiş, kapanmış bir kardeş anlaşmamazlığı tatlı bir hâtıra izi bırakacak hafızalar dan silinmeğe baş lamıştır.

Güneş - Galatasaray ayrılığından sonra Güneşin kendi saflarına almak istediği üç futbolcuya ait, o zamanlar binbir dedikoduya yol açan, maceraları nakledeceğimi şüphesiz anlamışsınızdır.

Bu maksatla kalemi elime aldığım şu anda, 15 küsur yılın gerisinde kalmış vaka ile alâkalı şahıs ve dekorların kâffesi birden kafama hücum ediyorlar...

İşte İş Bankası Yenicami Şubesi, pek muhterem Yusuf Ziya Beyefendi, Tepebaşındaki Garden Bar ve elime bir tomar para sıkıştıran soliç Haşim, Saray sinemasının karşısındaki Yeşil Muhallebici ve Masör Danyal, Ayazpaşadaki Üçler apartmanı, zeki ve sevimli Eşref Şefik Bey, Galatasaray lisesindeki 10 uncu sınıf dersanemiz, Selçuk, Bülend, pek muhterem Muslin Hoca ile beşinci kolu kaleci Sacid ve... ve... 7-0 lık feci mağlûbiyet!...

Galiba 1936 senesi idi. Galatasarayın Güneş isimli öteki şubesi, hayli zamandır faaliyete geçmiş, ve Galalasaray - Güneş zıddiyeti had safhaya varmış bulunuyordu.

Buraya intisap edenlerin çok müsait şartlardan faydalandıklarını duyuyorduk.

Bir gün, antrenmandan mektebe dönerken, o zamanki takımın sol açığı Bülend yanıma sokularak dedi ki:

— Azizim Eşfak, ben bizim takımdan ayrılacağım.

Hayretle sordum:

— Sebep? Nereye gideceksin?

— Güneşe gideceğim, iyi para veriyorlar.

Devrin anlayışına göre, kulüp değiştirmek, hele Galatasaraydan Güneşe geçmek, 1875 senesinde, bir müslüman kızın, hıristiyan kocaya kaçması filân gibi, yüz kızartıcı hâdiseler Cümlesinden addolunuyordu.

— Çıldırdın mı yahu? dedim, sonra seni mektepte barındırmazlar vallahi, linç olursun.

Güldü ve:

— Mektepte kalacak değilim ki, dedi ve ilâve etti:

— Kabul edersen seni de istiyorlar. Ben Haşimle de konuştum, o razı oldu.

Mektebe gelinceye kadar, Bülend işin teferruatını anlattı. Masör Danyal'ın aracılığiyle vâki teklife göre, o ders yılı sonuna kadar, kimseye bir şey hissetirmeden Galatasaray lisesinde kalacak, terfii sınıf ettikten sonra, Feyziâti lisesine geçerek buradan mezun olacak, ve müteakiben Avrupaya gönderilecekti. Bu devre zarfında, Galatasarayda oynamağa devamla beraber, Güneş Kulübünden gelecek talimat dairesinde hareket edecek ve meselâ, falan müsabakaya iştirak etmememiz emredildiği takdirde, o müsabakaya katılamıyacaktık. Buna mukabil, bizlere, o zamanın parasiyle hic de küçümsenemeyecek bir meblâğ olan, 45 lira gibi iyi bir aylık bağlanacaktı. Ayrica, işi müspet karşıladığımız takdirde, toptan bir "ayak bastı parası" da verilecektir.

Bülend benim tereddütlerimi görünce:

— Yahu dedi, işte Santrfor Rasih gözümüzün önünde, Pariste sefa edip, keyif sürüyor. Kulübün, verdiği beş lira maaşa evden eklediğimiz harçlıkla, bu Beyoğlunun tadı çıkmaz. Sen gel, cahilliği bırak, şu işe girelim, vallahi ihya olacağız.

Kafamı kaşıyarak:

— Bülend dedim, bu kolay değil, biz gözümüzü açtık, Galatasarayı tanıdık, iliğimizle, kemiğimizle

(Devamı 34 üncü sayfada)

OKUYUCULARDAN MEKTUPLAR

AKİS'in ilk sayısını okudum. "TIME" mecmuasının cidden güzel bir örneğini vermis bulunuyorsunuz, tebrik ederim. Uzun zamandır aynı şekilde bir dergiyi çıkarmayı çok düşündüğüm için, teşebbüsünüzü hissen paylaşıyorum.

Mecmuanın havasına TIME'da olduğu gibi, biraz daha canlılık verebilirseniz, AKİS büyük bir boşluğu dolduracaktır.

Bu münasebetle bir noktaya da ilişeceğim: Bu sayınızın 9 uncu sayfasında "C. H. P." başlıklı yazının bir yerinde adım da geçmekte ve benim Nihat Erim "hakkında alenen en ağır şekilde tenkidlerde bulunduğum" tebarüz ettirildikten sonra, "karşı parti gazetesine verilmiş bir malûmat" ile âdeta köprü kurulmaktadır.

Beni iyi tanımış olmanızı isterdim. Ben arkadan konuşmayı pek seven adam değilim. Nihat Erim'in beğenmediğim tarafları olabilir, ama bunu yüzüne söylemekten çekinecek biri değilim ki, arkadan konuşmayı kendime yakıştırayım. Diğer taraftan, iştirak ettiğim bir toplulukta görüşülen gizli bir şey olursa onu benim cins adamlar başkalarına duyurma gayretkeşliğine düşmezler.

Duyulan bir ihtiyacı olgunlukla karşılamakta olan AKIS'e yürekten muvaffakiyetler dilerim.

Hıfzı Oğuz Bekata — Ankara

Uzun seneler beklemekte olduğum bir mecmuaya kavuşmanın sevinci içinde size bu satırları yazmış bulunuyorum.

Her şeyden önce sizleri candan tebrik ederim. Tuttuğunuz yol çok isabetlidir. Bu yoldan dönmeyiniz. Bizde çok kişi su fikirdedir: Mecmuaları ayakta tutan çıplak kadın resimleriymis AKİS, bunun aksini ispat edebilecek en esaslı delil olacaktır.

Bu mecmuayı herkesin okuyarak hoşlanacağını zannediyorum. Çünkü AKİS'te her çeşit yazı var: Politika, iktisat, malî mevzular, askerlik, kadın. spor, sinema, sanat, v.s. Nasılsa bunların bir veya bir kaçı ile alâka. dardır. Bundan dolayı AKİS'i kim eline alsa kendisini alâkadar eden bir iki mevzuda yazı bulacaktır.

AKİS'te bilhassa "Yurtta, olup bitenter" başlıklı şayfalar çok dikkatimi çekti. Bu sütunlarda âdeta son haftalar içindeki siyasî hâdiselerin bir nevi panoraması yapılmaktadır.

Ben de AKİS'in birinci saysının üçüncü sayfasındaki Kendi Aramızda başlıklı yazıdan cesaret alarak sizlerden bir ricada bulunuyorum: 6 Ocak 1954 tarihinde faaliyete geçip, kısa bir zamanda memleketimizin her tarafında teşkilâtını tamamlamış olan D. P Genç Demokratlar Teşkilâtlan hakkında ve bu Teşkilâtın payeleri, çalışmaları hakkında okuyucularınıza aydınlatıcı malûmat vermenizi gençlik teşkilâtı başkanı değil de, münevver bir genç sıfatiyle rica etmekteyim.

Bu hususta sizlere memnuniyetle her türlü yardımda bulunabileceğimizi bildirmek isterim.

En samimi temennilerimizle işlerinizde muvaffakiyetler dileriz.

Ahmet Yılmaz — İstanbul

**

Mecmuada çeşitli konular arasında sinemaya yer vermeniz, hele bu konuyu baldır bacak resimlere muhtaç olmadan yapmaya karar vermeniz beni ayrıca sevindirdi. Fakat, şunu da tekrar edeyim ki AKİS, her konuda olduğu gibi sinema hususunda da objektif bir tarafsızlık muhafaza etmeye, dikkate mecburdur.

Bu bakımdan, gecen sayınızda bahis mevzuu edilen Türk Film Dostları Derneği hakkında malumat vermek isterim.

Bu Dernek, iyi kötü bir teşvik maksadiyle her yıl bir Türk Filmleri Festivali tertip ediyor. Burada hiç bir menfaat beklemeyen, iyi niyetli bir takım insanlar çalışıyor. Derneğin baş düşmanı da pespaye filmler çeviren prodüktörlerdır. Dernek Başkanı Burhan Arpaddır.

Elemeye girecek filmler, bir tek kişi, yani Dernek Başkanı, tarafından seçilmiş değildir. Bu sene çıkan 48 film, Dernek üyeleri tarafından mevsim boyunca münavebe ile seyredilmiş ve her film hakkında bir teknik fiş hazırlanmıştır. Mevsim sonunda üyeler bir araya toplanarak fişler vasıtasiyle filmler hakkında tartışma yapmışlar ve ona göre finalistleri seçmislerdir. Dernek, Jüriye seçtiği kimselerin "ismi şöhretlerinden" faydalanmak gibi bir düşünce ile hareket etmemiştir. Zaten film hakkında hüküm verecek bu jürinin seçilmesi film lerin seçilmesinden daha zor olmuştur.

Jüri kendisine sunulan filmleri, seyretmek istememiş değildir. Jüri 8 filmden yalnız bir tanesini seyretmeyi yarıda bırakmıştır.

Jüri âzasından istifa edenler de olmamıştır. Yalnız bir üye, alaturka mu sikiyi idealize eden bir film finale bırakılmadı diye çekilmiştir.

Jüri, dostluk hatırı için bir secim yapmayı da kabul etmiş değildir. Her şey, evvelce tasarlanan plâna göre, cereyan etmiştir.

Semih Tuğrul — İstanbul

**

Uzun zamandır ilânlarını yapmakta olduğunuz AKİS mecmuasını nasıl bir merak ve sabırsızlıkla beklediğimi anlatamam.

Vakıa neden bilmem, içimde O'nun "Özlenen Mecmua" olacağı hissi uyanıvermisti. Ama, bugünkü mecmuacılığımıza bakarak bir an için AKİS'in samimiyetinden de şüphelenmekten kendimi alamadım.

İşte bu merak saikasiledir ki bu yağmurlu mayıs sabahında ilk işim köşe basındaki bayie koşmak oldu... Su anda yanlış düşünmüş olduğum Hususlardan dolayı mahcubiyet değil bilâkis memnunluk duymaktayım (Keşke her zaman böyle mahcup edil. sek...)

Ancak müsaadenizle kendi fikirleri» mi acizane arzedeyim:

Meselâ: Kapaktaki (Fiyatı: 60 kuruş) cümlesi yukarıya ortaya veya (Sayı: 1) in ortaya alınarak sağ köşe ye konması daha uygun olurdu herhalde.

Bugünkü sayfa güzelliği bozulmadan ilânlar sonlara konulabilirdi. Dikkat edilecek beliibaslı bir husus ta ekseri okuyucuların, mecmuaların mizanpajı üzerinde titizlikle durmalarıdır. Sayfaların birbiri içine girmesi okuyucuyu sıkar, hattâ sinirlendirir.

Saniyen mecmua fazlaca bir siyasî hava taşıyor gibi. Belki iyi bir şey ama sayfaların yarısından fazlasını bu hususa ayırmak, edebiyata, tarihe, yurt notlarına, millet ve ordumuz hakkındaki dünya basını yazılarına v s. o s. yer vermemek de biraz insafsızlık olur zannımca. Sonra süre hiç yer ver. meyisiniz size. birkaç şiirimi gönderirken beni tereddüde düşürdü İsmimin sayfalarınızda yer alması ümidi bile hoş.

Ümit ve temenni ediyorum ki bütün bunlar gelecek sayılarda tamamen halledilecek ve biz okuyucular, eğimiş olduğumuz bu güzel pınardan çok uzun zaman kanmak imkânım bulacağız...

A. Nihad Güney — İstanbul

***

AKİS mecmuasının 15 Mayıs tarihli ilk sayısını aldım ve okudum. Her sayfasında bir hazine yüklü olan bu mecmuayı hazırlıyanların hepsine içimden gelen bir sevgiyle teşekkür ederim.

Hikmet Erdemli — Kırşehir

**

AKİS, ilk sayısından itibaren alâkanızı çekmeye muvaffak oldu.

Bunun âmillerini size hülâsa etmek isterim

Şüphe yok ki Türkiyede ciddî mecmua, yani okuyucuya bir şeyler öğreten, bir şeyler kazandıran mecmua şimdiye kadar mevcut değildi.

Birinci sayımızdaki "Kendi Aramızda" sayfamızda denildiği gibi münevver, bugün, tek bir şeyle değil, muhtelif mevzularla, ama muhtelif mevsularla bir muayyen şekilde alâkadar olan kimsedir. Bu alâkası ona bir istifade temin etmeli. Kısaca okumalı, öğrenmeli.

Ahmet Erdem - İstanbul

Dünyada olup bitenler

(Baş tarafı 14 üncüde)

zımdır ki, Cenevre deki komünist murahhas heyetlerini fiilen idare eden Molotoftur. Manevra icabı kararların ve tekliflerin ondan gelmesi tabiidir. Hem Molotof, bütün komünist âleminin siyasetini yürtüyor. Bu bakımdan Vietmin'in ne de olsa mahallî kalan görüş ve istekleriyle Molotof'un büyük çaplı siyasetinin arada bir çarpışması beklenmelidir.

Taksim plânına doğru :

Molotof, mütarekenin tarafsız memleketler murahhaslarınca kontrolü esasını kabul etmekle batılılara karşı bir tavizde bulunmuş sayılabilir. Bu jestin en azdan Fransız plânını kurtarmış ve müzakerenin devamını sağlamış gibidir. Fakat şimdi halli gereken mühim bir mesele var ki, pazarlığın çetin safhası bu noktada toplanacaktır.

Zaten müzakerelerin gizli cereyan etmesine karar verilmiş olması da, tarafların bu pazarlıkta serbest konuşabilmelerini temin içindir.

Fransızlar derhal muhasamata son verilmesini istiyorlar. Bu öyle bir mütareke olmalı ki. Hindicini için ileride bulunacak siyasi hal tarzı ile alâkası olmasın, muhtemel taksim plânına temas etmesin. Yani mücerret olarak ateş kesilsin ve meselenin siyasî tarafı sonradan serbestçe müzakere edil" sin.

Bu teklif komünistlerce kolaylıkla kabul edilemez. Elbetteki Vietmin bugünkü avantajlı askerî durumunu değerlendirmek, meselenin siyasî hal tarzında bu askerî durumun sıkletini terazinin kefesinde bulundurmak is. ter.

Fransızların istedikleri gibi bir mütareke kabul edilecek olursa, Fransız ve Vietnam'lılar, nefes alacaklar ve konferansa iştirak eden memleketlerce teminat altına alınmış olan muhkem bir mütareke hattının gerisine çekilip ondan sonra işin siyasî tarafını müzakerede kendilerini dirhem dirhem satmağa kalkacaklar.

Bu, açıkça görülüyor ki, en safdilleri dahi tebessüm ettirecek bir kurnazlıktır. Vietmin elindeki siyasî meselede en azdan bir prensip anlaşmasına varmadan ateş kesmek istemiyecektir.

Nitekim, Cenevrede gizli müzakereler başladığı sırada, Hindiçinide Dien-Bien-Fu'yu düşürmüş olan komünist Vietmin kuvvetleri tehditâmiz bir şekilde Kızıl nehir deltasına doğru yönelmişlerdir. Bu suretle konferans, masasında Fransanın iki ayağı bir papuça sokulmağa çalışılmaktadır.

Bu vaziyet dahilinde Fransanın, ateş kes kararını temin etmek için, siyasi sahada bazı tavizlerde bulunmak zorunda kalacağı anlaşılıyor.

Pek muhtemeldir ki bu suretle, karşılıklı tavizlerle bir taksim plânına, yahut da taksimi tazammun eden bir uzlaşmaya doğru ilerlenecektir.

Mefluç bir siyaset:

Bütün bu pazarlığın inkişafında Amerikanın rolü nedir? Kabul etmek gerektir Foster Dulles'in Hindiçini operasyonu büyük bir blöf tesiri uyandırmıştır. Bu vaziyet dahilinde, Dulles'in yerine Cenevrede Amerikan murahhas heyetine başkanlık eden Bedell Smith, mefluç bir siyasetin mümessili gibi görünüyor.

Ne oldu? Amerika Hindiciniye müdahale etmek durumuna çok yaklaşmış iken birdenbire bu durumdan uzaklaştı. Müdahaleye çok yaklaşması denebilir ki, Dien-Bien.Fu'yu kaybettirdi. Çünkü General Giap, böyle bir müdahale ihtimaline karşı son gayretini sarfederek bu dayanak noktasını ele geçirmeyi zarurî görmüştü.

Amerikanın müdahale durumundan uzaklaşması da... şimdi bütün Hindiçini dâvasının kaybedilmesi tehlikesini yaratmış gibi görünüyor.

Fakat müdahale edilebilir mi idi? Bunun münakaşası diğer sütunlarda görülecektir. Şu var ki, katî bir karar alınmadan müdahale niyetinin açıklanmış olması Hindicini dâvası için meşum neticeler doğurmuştur.

Güneş macerası ne idi ?

(Baş tarafı 32 ncide)

buraya bağlıyız. Düşünüyorum, pek yapamıyacakmışım gibi geliyor bu iş bana!

O sırada mektebin önüne gelmistik. Bülend, göz süze süze yanımdan geçen zamanın mâruf sahne sanatkârlarından birini göstererek, kulağıma bir şeyler fısıldadı ve pek akıllı olmadığım mânasına gelen ifadelerle enseme bir tokat atarak:

— Bana bak, dedi, bu fırsat bir daha ele geçmez. Sersemliği bırak, gel şu işe peki de, sonra çok pişman olursun.

— Bu gece düşüneyim, yarın cevap veririm, dedim.

Yürüdük, içeri girdik.

O gece sabahlara kadar uyuyamadım. Ertesi gün, kahvaltıya inerken, Güneşlilere bildirilmek üzere Bülende verdiğim "Evet" cevabında, zannederim, yukarıda bahsettiğim sahne sanatkârımızın hayalinin rolü pek büyük oldu.

Vardığımız bu prensip kararının kuvveden fiile çıkması yolunda kaydettiği inkişafları ve neden dolayi tahakkuk edemediğini, daha öteki hafta bütün teferruatiyle bahsedeceğim.

Eşfak Aykaç

Mali ve iktisadi sahada

(Bas tarafı 17 ncide)

diğer yatıdan da istihsal merkezlerinden olan sevkiyatı arttırmak suretiyle mahallî ölçüdeki sıkıntıyı bir dereceye kadar hafifletmek belki kabil olur. Ancak, öte yandan bu halin derin sebeplerini araştırmak; asıl bu derin ve aslî dertlere çare bulmak lâzımdır., Ziraatin hergün hayvancılık aleyhine ve büyük bir hızla genişlediği açık bir hakikattir. Meraların dahi ekilerek tarlaya inkılâp ettirilmesi, artık bütün memleket köylüsünün başvurduğu müşterek bir yoldur. Kaçakçılğın önlenememesi yüzünden mevcut kasaplık hayvanlarımızın mütemadiyen Suriyeye geçirildiği de bir vakıadır. Bu iki mühim vakıa yanında bir, de mevsimlerin müsait gitmemesi yüzünden vukubulan aşırı hayvan ölümünü, münakale güçlüklerini de hesaba katar. sak derdin asıl sebeplerine belki parmağımızı basmış oluruz. Temennimiz hükümet politikasının bu istikamette gereken ana tedbirleri alması, diğer yandan yeni tedbirleri alması; diğer yandan yeni yeni kurulmakta olan Et ve Balık Kurumumuzun çalışmasını plânlarken bu mühim mânileri ortadan kaldıracak tedbirleri almakta ihmal göstermemesidir.

Sovyetler ile Batı Almanya arasında ticari münasebetler başlıyor

Rusyanın son zamanlarda hür dünya memleketleri, bu arada bilhassa İngiltere, Fransa ve İsveç ile ticarî temaslarında bir artış müşahede edilmektedir. Bu cereyana son zamanlarda Batı Almanyanın da uymakta olduğu görülüyor. Gerçekten, yakında Alman iş adamları ile sanayicilerinden ibaret bir heyet Moskovaya giderek ticaret muahedesi imzalayacaktır. Hilen iki memleket arasında resmen diplomatik münasebetler kesilmiş oldugu için Batı Almanya bu anlaşmayı, Doğu Almanyadaki bir iktisat komitesi de aletiyle yapacaktır. Anlaşma imzalandığı takdirde Rusya Batı Almanyaya 75 milyon mark değerinde hububat, ham madde ve kereste satacak: karşılığında Batı Almanyadan çelik levha, makina ve balıkçı gemisi alacaktır.

Amerika Birleşik Devletleri, Batı ile Doğu arasında hergün artan bu ticarî temasları yakından ve dikkatle takip etmekte; yapılan anlaşmaların stratejik mânada maddeler ihtiva et. memesine bilhassa itina evlemektedir. Bu hal diğer yandan, Amerikan iş adamlarını da Amerikanın gümrük politikasını gevşetecek Avrupa menseli malların Amerikaya daha kolay girmesini temin; böylelikle de her iki kıta arasındaki ticrî temasların daha da arttırılmasını sağlamak için hükümet üzerinde baskı yapmalarına yol açmaktadır.

Güzel Sanatlar Matbaası — ANKARA